

ถักทอสายใย

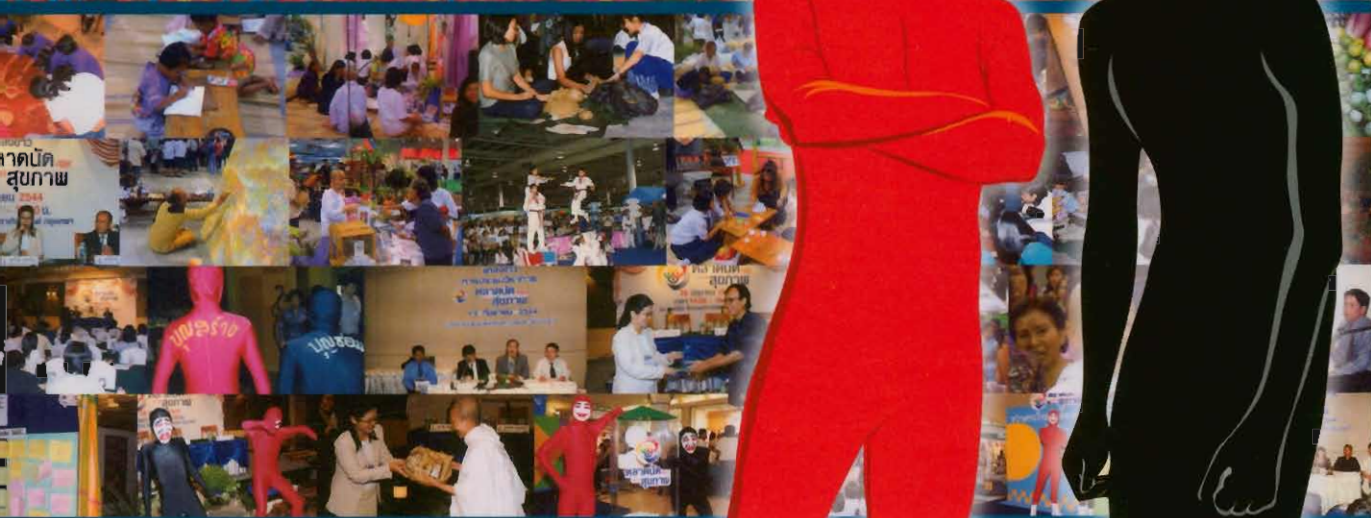
บันทึกความทรงจำ เมื่อภาคีปฏิรูประบบสุขภาพ ร่วมกันจุดพลุ "สร้างนำซ่อม"

ในงาน

ตลาดนัดปฏิรูป (ระบบ) สุขภาพ

1-5 กันยายน 2544

2014

จากใจสปรส.

การปฏิรูประบบสุขภาพเกิดขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ.2543 เมื่อมีการแต่งตั้งคณะกรรมการการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (คปรส.) ขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อเบนเข็มที่ระบบสุขภาพแห่งชาติ ไปสู่การ “สร้างสุขภาพ” นำ “ซ่อม”

หนึ่งปีให้หลัง สปรส. หรือสำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ ซึ่งมีหน้าที่เป็นฝ่ายปฏิบัติการก็ได้รับเริ่มจัดกิจกรรมที่ถือเป็นเสมือนการจุดพลุ “สร้างนำซ่อม” ลูกแรก ให้เป็นที่รู้จัก เข้าใจ และ เกิดการยอมรับไปขยายผลเป็นรูปธรรมทั้งในระดับปัจเจก ระดับเครือข่ายองค์กร ชุมชน และสังคม โดยการชวนภาคีทั่วประเทศกว่า 120 องค์กร มาร่วมกันจัดงาน “ตลาดนัดปฏิรูป (ระบบ) สุขภาพ” หรืองาน “ตลาดนัดสุขภาพ” ขึ้น เมื่อวันที่ 1-5 กันยายน พ.ศ.2544 ที่ ศูนย์การประชุมและแสดงนิทรรศการอิมแพ็ค เมืองทองธานี

“ถักทอสายใย” คือการบันทึกความทรงจำ ความประทับใจ และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นส่วนเล็กๆ ๑ ในประวัติศาสตร์กระบวนการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ

แม้เวลาจะผ่านมาถึงสามปีแล้ว แต่รู้สึกราวกับว่า “พลุสร้างนำซ่อม” ลูกแรก ฟังจะดังขึ้นเมื่อไม่นานมานี้... รู้สึกราวกับว่า “บุญสร้าง บุญซ่อม” จะกำลังแสดงลีลาท่าทางตามบทบาทที่ได้รับมอบหมายอยู่ที่ไหนสักแห่งหนึ่ง ... และดูราวกับว่าภาคีปฏิรูประบบสุขภาพที่มาร่วมกันจัดงานในครั้งนั้นจะกำลังจะมักเขม้นจัดงานตลาดนัดสุขภาพขึ้นในที่ต่างๆ อยู่ตลอดเวลา

งาน “ตลาดนัดสุขภาพ” อาจเป็นเพียงงานมหกรรมสุขภาพงานหนึ่งที่มีขึ้นแล้วก็จบลงไม่ว่ากิจกรรมที่เกิดขึ้นในระหว่าง 5 วันของการจัดงานจะมีความน่าสนใจและเป็นที่น่าสนใจเพียงใดก็ตาม หากแต่คุณค่าที่เหนือกว่าคำว่า “คุ้มค่า” อยู่ที่การเชื่อมร้อยภาคีทั้งหลายเข้ามาเป็นเครือข่ายที่สามารถร่วมกันคิดก่อสร้างช่วยเหลือเรื่อง “สร้างนำซ่อม” ให้กลายเป็น “กระแสใหม่” ของสังคมไทยได้อย่างทุกวันนี้

นี่คือความงดงามของการถักทอพลังแรงรวม และ เมื่อดัง เข้าตัวอกัน จนเกิดคลื่นนำแห่งภาคีปฏิรูประบบสุขภาพ
ที่มันตจุดเริ่มต้น... แต่ไม่มีที่สิ้นสุด

WA 540 ๓655๓ 2548

* BK 000000 0994 *

ถักทอสายใย บันทึกความทรงจำเมื่อคร...
สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

กติกาสถาปิย

บันทึกความทรงจำเมื่อครั้งภาคีปฏิรูประบบสุขภาพ
รวมกับจุดพลุสร้างนำขอมในงาน “ตลาดนัดปฏิรูป (ระบบ) สุขภาพ”

จัดพิมพ์โดย
ทปริกษา

สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.)

ไพโรจน์ นิงสานนท์

อำพล จินดาวัฒนะ

ขวัญชัย วิศิษฐานนท์

วณิ ปิ่นประทีป

ปิธิพร จันทรัตน์ ฌ อยุธยา

กวีรณิณาร์ บรรเท็งจิตร

พลินี เสริมสินสิริ

บรรณาธิการ

สายศิริ ศำนวัฒนะ

กองบรรณาธิการ

สุพิศ วรรณปิติกุล

บรรณาธิการ

อุมาโลม จันทรรุ่งมณีกุล

บรรณาธิการ

วรุณี เข้มสิริโชค

ผู้ออกกอง

สายศิริ ศำนวัฒนะ

ศิลปกรรม

อาทิตย์วรรณ สุขยศ

พิมพ์ที่

บริษัท เม็ยอนดี จำกัด (เชียงใหม่) จำกัด

ISBN

974-01129-5-3

พิมพ์ครั้งที่ 1

พฤษภาคม พ.ศ. 2548

จำนวน

1,000 เล่ม

ถักทอซาบใจ

เส้นใยที่บางเบา
เคยว่างเปล่าไร้เรียวแรง
สองมือที่เข้มแข็ง
ช่วยสานใส่สอดไปมา

แนวตั้งทิ้งแนวนอน
เส้นอ่อน ๆ จึงล้ำค่า
ผ่านวันผ่านเวลา
เกิดผืนผ้าที่คงทน

ถักทอเกิดสายใย
สร้างเครือข่ายแห่งผู้คน
เปิดพื้นที่ให้ทุกหน
ได้ร่วมสร้างหนทางไกล

จากเส้นใยที่อ่อนบาง
สู่ความหวังที่สุกใส
ด้วยแรงกายและแรงใจ
ด้วยสายใย ...แห่งภาคี

เปิดแนวรบ “สร้างนำซ่อม”

สุขภาพของคนไทยควรจะดีกว่านี้
ผมขอยืนยันในฐานะเป็นคนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับผูกพัน
อยู่ในแวดวงสุขภาพมานานกว่า 40 ปี
จากเดิมที่เคยพูดกันเรื่อง “สาธารณสุข”
วันนี้เราเปิดกว้างขึ้นเป็นเรื่องของ “สุขภาพ”
จากเดิมที่เราคุ้นเคยกับการบำบัดรักษา หรือ การ “รอซ่อม”
เวลานี้เรากำลังหันมาปรับความคิดกันใหม่ว่าต้อง “เร่งสร้าง”

เพราะสุขภาพดีนั้นสร้างได้
ถ้าเราทุกคนคิดอย่างนั้น เชื่ออย่างนั้น และลงมือสร้างสุขภาพด้วยกัน
ขณะเดียวกันระบบสุขภาพก็ต้องเกื้อหนุนให้ประชาชนและองค์กรทุกองค์กร
สามารถสร้างสุขภาพได้อย่างเป็นรูปธรรม

“ตลาดนัดปฏิรูป(ระบบ)สุขภาพ” ครั้งนี้
คือการนำเอารูปธรรมของการสร้างสุขภาพ
ที่เป็นภูมิปัญญาและศักยภาพที่หลากหลายของคนไทยมาชุมนุมกัน
เพื่อเป็น “โรงเรียนแห่งการเรียนรู้เรื่องสุขภาพ”
ทั้งในระดับความคิด และ พฤติกรรมส่วนบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม
ไปจนถึงการร่วมกันสร้างระบบ กลไก ในระบบสุขภาพ

เราไม่สามารถเอาชนะโรคและภัยคุกคามสุขภาพทั้งหลายได้
หากเรามัวแต่ตั้งรับ จนสูญเสียทรัพยากรมากมาย แต่ได้ผลไม่คุ้มค่า
ถึงเวลาแล้วครับที่เราจะต้องเปิดแนวรบใหม่
โดยใช้ยุทธศาสตร์ “สร้างนำซ่อม”

ผมเชื่อว่า สุขภาพคนไทยจะต้องดีขึ้นกว่าวันนี้...

นพ.ไพโรจน์ นิงสานนท์

รองประธานคณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ

ประธานคณะกรรมการอำนวยการจัดงาน “ตลาดนัดปฏิรูป(ระบบ)สุขภาพ” 2545

สุขภาพ คือ ชีวิต

ชีวิต เพื่อ สุขภาพ

“ ตลาดนัดสุขภาพที่องค์กรนับพันองค์กรร่วมกันจัดขึ้นที่เมืองทองธานีเมื่อวันที่ 1-5 กันยายน 2544 ประสบความสำเร็จอย่างยิ่งใหญ่ มีประชาชนเข้าชมและร่วมกิจกรรมประมาณ 150,000 คน มีกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพอันหลากหลายนานาประการ ตั้งแต่เรื่องอาหารเพื่อสุขภาพ ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ นวดเพื่อสุขภาพ สิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพ ธรรมะเพื่อสุขภาพ ศิลปะเพื่อสุขภาพ เขียวชีเพื่อสุขภาพ ฯลฯ

อะไร ๆ ก็เพื่อสุขภาพ

เพราะสุขภาพคือชีวิต และชีวิตเพื่อสุขภาพ

อะไรที่เกี่ยวกับชีวิตอย่างถูกต้องจึงเป็นไปเพื่อสุขภาพทั้งสิ้น

สุขภาพจึงไม่ใช่เรื่องโรงพยาบาล มดหมอ หยูกยาเท่านั้น แต่คือชีวิตและวิถีชีวิตร่วมกันอย่างถูกต้อง

การได้เห็นคนเฒ่าคนแก่แทนที่จะอยู่อย่างหงอยเหงาเศร้าสร้อยรอวันตาย มาร่วมงานตลาดนัดเพื่อสุขภาพ เป็นภาพที่ให้ความปิติ ถ้าเราจะเอาแต่เรื่องตลาดหุ้น หมกมุ่นอยู่กับเรื่องเงิน เราก็จะทอดทิ้งกัน คือ ทอดทิ้ง “คน” การเคลื่อนไหวทางสุขภาพจึงเป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญกับคนและความไม่ทอดทิ้งกัน

ขอให้คนไทยทั่วประเทศรวมตัวกันเพื่อสุขภาพ ควรมีการก่อตั้งชมรมสร้างเสริมสุขภาพในทุกจังหวัดทุกอำเภอ และทุกตำบล มีกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพนานาประการ รวมทั้งมีการจัดตลาดนัดสุขภาพในงานต่าง ๆ ทั้งหมดจะเป็นการเคลื่อนไหวทางศีลธรรมด้วยความรักความเอื้ออาทรเพื่อความสุขของกันและกันสืบนาน ”

ศ.นพ.ประเวศ วะสี

* คัดจาก คอลัมน์ คุยกับผู้อ่าน นิตยสารหมอชาวบ้าน
ฉบับที่ 270 เดือนตุลาคม 2544

สุขภาพคือ

ความสุขแท้

เมื่อพูดเรื่องจิตวิญญาณ มักเป็นเรื่องของนามธรรมที่อยู่เหนือชีวิต ไม่สามารถมองเห็นหรือจับต้องได้ ทั้ง ๆ ที่สุขภาวะทางจิตวิญญาณ ถือเป็นสุขภาวะที่สูงสุด เป็นความสุขแท้ แต่คนส่วนใหญ่มักเข้าใจไม่ถึง

แนวคิดในการเข้ามาร่วมจัดงานโดยสร้างสวนสุขภาพขึ้นมาในงานนี้ เพราะต้องการให้เกิดเป็นเมืองน่าอยู่ หรือเป็นชุมชนแห่งความสุข เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ทุกคนจะอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ เพราะคนในชุมชนมีวินัยภายใน คือความเคยชินที่ดีงาม รักษาจิตไม่ให้ขุ่นมัว ทำงานทุกชนิดด้วยจิตที่ไม่ขุ่นมัว ไม่ทำงานไปตกนรกไป ไม่ทำงานไปบ่นไป หรือเข็ดควาดดูความสะอาดแต่ภายนอก แต่ในใจนั้นสกปรกเพราะความโกรธ และเกลียดชัง

ทุกอย่างมุ่งที่จะช่วยให้ผู้เข้ามาสัมผัสได้เรียนรู้เรื่องการฝึกสมาธิ สอนจิตใจให้หนึ่งขณะที่กายเคลื่อนไหว สอนการภาวนา และการเดินจงกรม ที่สามารถทำได้ตลอดเวลาในชีวิตประจำวัน

เบื้องหลังของการทำงานร่วมกับตลาดนัดสุขภาพ เราถือยุทธศาสตร์การตรวจสอบอารมณ์ของผู้ทำงานแต่ละคน ทุกคนต้องสอบถามตัวเองทุกครั้ง ที่ตามองเห็น หูได้ยิน จมูกได้กลิ่น ว่าตอนนี้ตัวเองรู้สึกอย่างไร การทำงานต้องมีความสุข ไม่ทุกข์กับงาน ”

แม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุด
ผู้อำนวยการเสถียรธรรมสถาน

ต้นต่อความคิด

ก่อนจะมาเป็นตลาดนัดปฏิรูป (ระบบ) สุขภาพ

ทำไมต้องจัดงานตลาดนัดปฏิรูป(ระบบ)สุขภาพ ? เป็นคำถามสั้น ๆ ง่าย ๆ ตรงไปตรงมา ที่พอจะบอกเหตุผลต้นตอได้อย่างไม่ยากนัก

แต่เมื่อถามต่อว่า จัดแล้วจะคุ้มหรือ จะมีประโยชน์แค่ไหน ? ก็จะเป็นคำถามที่ตอบยากขึ้นมาทันที โดยเฉพาะหากถามสองคำถามนี้ก่อนการจัดงาน เพราะผู้จัดเองก็คงรับรองความสำเร็จของสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้นไม่ได้แต่ในทางกลับกันเมื่อเอาคำถามนี้มาทบทวนภายหลังจากจัดงานเสร็จสิ้นไปแล้ว คำตอบนั้นกระจ่างชัดอย่างยิ่งว่า “เป็นการจัดงานที่คุ้มมาก” ประสบความสำเร็จทะลุเป้าหมาย และความสำเร็จครั้งนั้นส่งผลต่อการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบสุขภาพในระยะต่อมาอย่างเห็นได้ชัด

และนี่คือเหตุผลที่นำไปของการจัดงาน “ตลาดนัดปฏิรูป (ระบบ) สุขภาพ” หรือที่เรียกกันสั้น ๆ ว่า “ตลาดนัดสุขภาพ”

เริ่มต้นที่จินตภาพใหม่

สุขภาพสร้างได้ ไม่ต้องรอมืออาชีพ

สิ่งใหม่ ๆ ล้วนเกิดจากความฝันและจินตนาการ ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมก็มาจากความคิดนาการถึงสังคมใหม่ ๆ ในเมื่อสังคมที่เป็นอยู่ดูเหมือนใกล้จะเข้าสู่ยุคการสร้างสังคมที่มีสุขภาพะโดยการปฏิรูประบบสุขภาพ จึงต้องการจินตนาการใหม่เกี่ยวกับสุขภาพด้วย

จากที่เคยรอซ่อมสุขภาพ ด้วยการพยายามเอาชนะโรคร้ายไข้เจ็บ

จากที่เคยฝากสุขภาพไว้กับหมอ พยาบาล โรงพยาบาล และเครื่องมือเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นหลัก

ก็กลับมาคิดใหม่ มองใหม่ จินตนาการใหม่ว่า สุขภาพที่ดีนั้น สร้างได้ด้วยตัวเราเอง และยามที่ต้องการซ่อมสุขภาพขึ้นมานั้น เราก็กึ่งพาตัวเองได้ในระดับหนึ่ง ที่สำคัญการจัดการเรื่องสุขภาพ ไม่จำเป็นต้องรอ “มืออาชีพ” มาจัดการให้เท่านั้น แต่ทุกคน ทุกชุมชน ทุกองค์กร สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถในการดูแลสุขภาพจากฐานทรัพยากรและภูมิปัญญาใกล้ตัวได้

ดังเช่นที่ ศ. นพ.ประเวศ วะสี เคยกล่าวไว้ว่า “คนไทยต้องมีความคิดใหม่และจินตนาการใหม่เกี่ยวกับสุขภาพ จึงจะสามารถสร้างสุขภาพได้”

อย่างไรก็ตามจินตนาการ หรือ จินตภาพใหม่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ ก็ต้องเผชิญกับความเชื่อ และระบบคุณค่า ตลอดจนความเคยชินเก่า ๆ ของสังคม เมื่อเป็นเช่นนั้นการปฏิรูประบบและโครงสร้างใด ๆ ก็ล้วนต้องเผชิญกับวิถีคิดและผลประโยชน์แบบเดิม ๆ ที่ผูกพันอยู่กับระบบและโครงสร้างเดิม และนั่นคือโจทย์สำคัญที่ทำให้ต้องมีการวางแผน กำหนดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเรื่องยาก ๆ เช่นนี้ อย่างรัดกุมเป็นขั้นเป็นตอน

ซึ่งแน่นอนว่า ไม่มีใคร หน่วยงานใด องค์กรใด จะสามารถทำเรื่องนี้ให้สำเร็จได้โดยลำพัง

ขยายขอบฟ้า “สุขภาพ”

ในการปฏิรูประบบสุขภาพ คำว่า “สุขภาพ” ได้รับการให้ความหมายใหม่ในมิติที่กว้างขึ้น ว่าเป็นสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งกาย ใจ สังคม และทางจิตวิญญาณ โดยทั้งสี่ด้านสัมพันธ์เชื่อมโยงส่งผลซึ่งกันและกัน ตั้งสมมติฐานว่าสุขภาพจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อทั้งหมดอยู่ในภาวะสมดุล ถ้าขาดดุลยภาพก็เกิดความผิดปกติหรือทุกข์ทรมาน สุขภาพจึงเป็นเรื่องของความถูกต้องที่เป็นองค์รวม ไม่ใช่แยกส่วนตามเทคนิควิชาการเฉพาะด้านเท่านั้น

ในความหมายที่กว้างกว่าการไม่เจ็บไข้ไม่ต้องไปหาหมอ นี้ คำว่า “สุขภาพ” ย่อมเกี่ยวข้องกับทุกฝ่าย เป็นเรื่องของทุกคน ทุกระบบ ทุกองค์กร ทุกโครงสร้าง ทั้งเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตทั้งหมด

การปฏิรูประบบสุขภาพจึงเป็นเรื่องใหญ่ มีการตั้งคณะกรรมการระดับชาติขึ้นมาดูแล และจัดตั้ง สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.) ขึ้นมอบหมายหน้าที่ให้เป็นแกนประสานชวนคนไทยปฏิรูประบบสุขภาพ วางเงื่อนไขการทำงานไว้ 3 ปี (พ.ศ.2543-2546) โดยมีเป้าหมายการทำงาน 3 ระดับคือ

หนึ่ง ปฏิรูปด้านความคิด สร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ และวิธีคิดใหม่เกี่ยวกับสุขภาพ

สอง ปฏิรูประบบโครงสร้าง กลไก กติกาต่าง ๆ ในสังคม ให้เอื้อต่อสุขภาพที่ดีของคนในสังคม

สาม ปฏิรูปพฤติกรรม การกระทำ วิธีการดำเนินชีวิตของผู้คนให้อยู่ในทิศทางแห่งการสร้างสุขภาพ

สปรศ.ทำงานโดยใช้ยุทธศาสตร์ “สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา” ด้วยตระหนักว่าเรื่องสุขภาพไม่ใช่เรื่องที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะผูกขาดได้และการมีส่วนร่วมเท่านั้นที่จะเป็นหัวใจของความสำเร็จที่ยั่งยืนของการพัฒนา

สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขาที่ว่านี้ ประกอบด้วย

1. การสร้างองค์ความรู้ เพื่อใช้ความรู้เป็นฐานในการคิด การวางแผน การกำหนดยุทธศาสตร์ต่าง ๆ
2. การเคลื่อนไหวสังคม ทำให้สังคมร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ สังคมมีส่วนร่วม เป็นธุระ เอาใจใส่ ทั้งนี้ สังคม หมายถึงทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม
3. การเชื่อมโยงภาคการเมือง เพื่อให้ภาคการเมืองซึ่งมีอำนาจรัฐในมือ เข้ามามีส่วนร่วม เห็นความสำคัญ และร่วมผลักดันไปในทิศทางเดียวกัน

เครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการขับเคลื่อนกระบวนการปฏิรูประบบสุขภาพ คือ การจัดทำ พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ เพื่อเป็นกฎหมายแม่บททางด้านสุขภาพซึ่งประเทศไทยไม่เคยมีมาก่อน การทำให้ทุกฝ่ายเห็นตรงกันว่า ถึงเวลาแล้วที่ควรจะมีกฎหมายฉบับนี้ขึ้นมา และชักชวนให้ทุกฝ่ายเข้ามา่วมกันเขียนกฎหมาย ผ่านกระบวนการกลั่นกรองระดมความคิด เพื่อให้เป็นกฎหมายมหาชน จึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่ถักทอผู้คน และเครือข่ายต่าง ๆ เข้ามาพบกัน ทำความรู้จัก และแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกัน ซึ่งก่อนที่จะมาถึงงาน “ตลาดนัดปฏิรูป (ระบบ) สุขภาพ” มีจำนวนภาคีที่เข้ามาร่วมวงแล้วในระดับตัวเลขเป็นหลักร้อยแต่หลังจากงานตลาดนัดฯ ที่นั่นได้กลายเป็นจุดรวมพลขยายภาคีปฏิรูประบบสุขภาพให้กว้างขวางออกไปตามลำดับ

ปักธง “สร้างนำซ่อม”

ด้วยความเคยชินกับระบบที่หล่อหลอมคนไทยทั้งสังคมมาช้านาน ไม่ว่าจะเป็นผู้ให้หรือผู้รับบริการก็ตาม ส่วนใหญ่มักจะรอให้เจ็บป่วยก่อนจึงไปรักษา และมองเรื่องของสุขภาพแคบอยู่ที่เรื่องของกายและใจบางส่วน น้อยคนนักที่จะมุ่งบำรุงรักษาพิทักษ์ปกป้องสุขภาพให้ดีทั้งที่เป็นสิ่งที่ทำได้และไม่ต้องจ่ายแพง ระบบสุขภาพที่ผ่านมาจึงมุ่งต่อสู้กับโรคและความเจ็บป่วยอย่างเอาเป็นเอาตาย ใช้ทรัพยากรจำนวนมากแต่ก็ดูสุขภาพกลับคืนมาได้น้อย

ครั้นเมื่อหันไปมองกลุ่มคนที่ให้ความสำคัญกับสุขภาพที่เริ่มมีจำนวนมากขึ้น ก็พบว่าคนเหล่านั้นกำลังดูแลสุขภาพด้วยการฟิตฟิงปัจจัยภายนอกมากขึ้นไปอีก เช่น การตรวจสุขภาพประจำปีด้วยเทคโนโลยีที่เกินจำเป็นโดยหวังว่าจะทำให้สุขภาพดีขึ้น การรับประทานอาหารเสริม การใช้เครื่องมือหรือเทคโนโลยีขั้นสูงหรือการบริการที่ซับซ้อน เรียกว่าต้องวิ่งเข้าหา “มืออาชีพ” หรือฟิตฟิงปัจจัยภายนอกอีกเช่นเคย

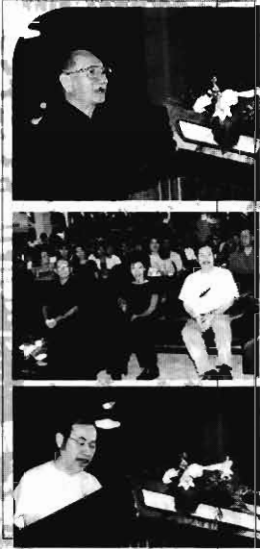
ระบบสุขภาพที่ฟิงประสงค์ จึงต้องการทั้งวิคิด ระบบโครงสร้าง และการมีพฤติกรรม(ทั้งบุคคลและหมู่) ที่มุ่งสู่การ “สร้างสุขภาพนำซ่อม”

และนี่เองที่เป็นโจทย์ใหญ่ว่า ทำอย่างไรสังคมไทยจะไปในทิศเดียวกันนี้ โดยไม่ถูกบางสิ่งบางอย่างมาบิดเบือนความหมายที่แท้จริง

สื่อสารกับสาธารณะ มุ่งหน้าสู่ทิศใหม่

นพ.อำพล จินตาวัฒนะ ผู้อำนวยการสำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรต.) เล่าว่า ได้ปรึกษารัฐมนตรีกับภาคีที่ทำงานร่วมกัน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิต่าง ๆ ว่าจะทำอย่างไรจึงจะเกิดการสื่อสารสู่สาธารณะเพื่อนำพากระแสสุขภาพในสังคมไทยไปในทิศทาง “สร้างนำซ่อม” นี้ได้ ในที่สุดได้รับข้อเสนอแนะให้ทำการสร้างกิจกรรมเพื่อสื่อสาร (Special Event) เพื่อให้เห็นรูปธรรมของการปฏิรูประบบสุขภาพ โดยกิจกรรมนี้ต้องสื่อได้ครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญ 3 ประการคือ ความหมายใหม่ หรือ จินตภาพใหม่ของคำว่าสุขภาพ, ทิศทางของการปฏิรูประบบสุขภาพ และสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม

“ไม่ว่าจะทำอะไรก็ตาม เราจะยึดมั่นในจุดยืนที่ว่า การปฏิรูปจำเป็นต้องอาศัยมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในสังคมอย่างกว้างขวาง การจัดทำพ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ ต้องไม่ใช่แค่การทำกฎหมายของนักวิชาชีพ นักวิชาการ โดยลำพัง แล้วเอาไปบังคับใช้กับคนทั้งหมด แต่ต้องเชื่อมโยงและฟังความเห็นของผู้คน เพราะคนที่จะต้องเป็นคนลงมือปฏิบัติให้เกิดสุขภาพที่ดีก็คือคนทั้งแผ่นดิน

กระบวนการปฏิรูประบบสุขภาพจะต้องดำเนินการไปในลักษณะที่เปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชน หน่วยงาน องค์กรต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง ได้เรียนรู้ แลกเปลี่ยนทางความคิด เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงในด้านพฤติกรรมสุขภาพ

ดังนั้น เราจึงต้องคิดออกมาให้ได้ว่า ทำอย่างไรจะสร้างสรรค์รูปธรรมของการปฏิรูปสุขภาพ เพื่อเป็นการเปิดช่องทางทางสังคมขึ้นมา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างหลากหลายกว้างขวาง เสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคี เพื่อผลักดันกระบวนการปฏิรูประบบสุขภาพให้บรรลุผล

ทำอย่างไรให้คนได้เห็นรูปธรรมว่า การสร้างสุขภาพเป็นเรื่องสำคัญและจะทำได้ ก็โดยการปรับเปลี่ยนวิถีคิด ค่านิยม พฤติกรรมด้านสุขภาพ และเข้าใจว่าทุกคนสามารถดูแลสุขภาพด้วยวิถีการพึ่งตนเอง อาศัยภูมิปัญญาของท้องถิ่น ผนวกเข้ากับภูมิปัญญาสากล เชื่อมโยงมิติด้านสุขภาพกับการดำรงชีวิตอย่างไม่แยกส่วน เช่น การกินการอยู่ การทำงาน สภาพที่อยู่อาศัย แม้กระทั่งทิศทางการพัฒนานบ้านเมือง ก็เกี่ยวข้องกับสุขภาพทั้งสิ้น” ผู้อำนวยการสปรส. ทวนความคิดให้ฟัง

ใช้ “ตลาดนัดสุขภาพ” เป็นพลูลูกแรก

จากใจหทัยข้างต้น ในที่สุดสปรส. ตัดสินใจที่จะจัดกิจกรรมนี้ โดยคาดหวังจะชักชวนหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามาทำงานร่วมกันโดยอาศัย “สุขภาพ” เป็นประเด็นร่วม ภายใต้รูปแบบ “ตลาดนัด”

จากพื้นฐานความคิดที่ว่า “ตลาดนัด” เป็นสถานที่ที่คนมาชุมนุมกัน เป็นที่พบปะของคนจากหลากหลายชุมชน ใครมีอะไรเหลือใช้ก็นำมาขาย แลกเปลี่ยนสินค้าผลผลิตกัน และยังได้แลกเปลี่ยน รับรู้ข้อมูลข่าวสาร รับฟังสารทุกข์สุขดิบกัน

เมื่อนำมาใช้ในแง่มุมของการรวมคน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนไทยที่สนใจสุขภาพ จึงเกิดเป็น “ตลาดนัดสุขภาพ” เป็นที่ที่คนที่สนใจเรื่องสุขภาพจะได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ ที่สำคัญคือ ต้องลบภาพของงานสุขภาพที่มีแต่เทคโนโลยีและวิชาการทางการแพทย์แผนตะวันตกเท่านั้นออกไป แล้วออกแบบใหม่ให้ตลาดนัดสุขภาพครั้งนี้เป็นแหล่งชุมนุมสารพัดภูมิปัญญาโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ใกล้ตัวชาวบ้านที่ทุกคนสามารถนำมาใช้ในการสร้างสุขภาพร่วมกันได้จริง

เมื่อวางกรอบความคิดได้ชัดเจนระดับหนึ่งแล้ว สปรส.ได้เสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (คปรส.) ซึ่งก็ได้รับการสนับสนุนให้ดำเนินการตามที่เสนอ

พัฒนาการทางความคิด

“ตลาดนัดสุขภาพ” กับ “ตลาดนัดปฏิรูป (ระบบ) สุขภาพ”

ผู้อำนวยการสปรส.อธิบายเหตุผลว่าการตั้งชื่องานว่า “ตลาดนัดปฏิรูป (ระบบ) สุขภาพ” เป็นการเน้นว่าสิ่งที่กำลังชวนกันทำ คือ การปฏิรูประบบสุขภาพทั้งระบบ แม้ว่าการใส่คำว่า “ระบบ” เข้าไปทำให้คนรู้สึกว่ายาก แต่ก็เป็นเรื่องจำเป็น การเขียนคำว่า “ระบบ” ไว้ในวงเล็บก็เป็นความตั้งใจที่จะเรียกความสนใจ และได้มีการใช้สื่อเข้ามาช่วย โดยใช้สื่อเน้นคำว่า “ตลาดนัดสุขภาพ” เวลาอ่านจะเห็นทุกคำครบ แต่เน้นที่ “ตลาดนัดสุขภาพ” เวลาสื่อสารผ่านสื่อมวลชน ออกทีวี วิจัย ก็พูดสั้น ๆ ว่า “ตลาดนัดสุขภาพ” และยังคงยืนยันลักษณะ องค์ประกอบเดิมของตลาดนัดที่จะรวมคนที่สนใจด้านสุขภาพ แต่เชื่อมโยงให้เห็นว่ามีเรื่องระบบมาเกี่ยวข้อง เพื่อไม่ให้คิดหรือมองแบบแยกส่วนเป็นเรื่อง ๆ ซึ่งจะไปถึงระบบซึ่งเป็นเรื่องสำคัญว่า

ตลาดนัดปฏิรูป (ระบบ) สุขภาพ จึงเป็นเสมือนพลุลูกแรกที่จุดระเบิดขึ้นเพื่อเปิดศักราชใหม่ของ “สุขภาพ” ที่จะทำให้ทุกฝ่ายเห็นรูปธรรมของคำว่า “สร้างนำซ่อม”

ศ.นพ.เกษม วัฒนชัย

ชวนเพื่อนร่วมสายพัน

การระดมภาคีเข้ามาทำงานร่วมกันเป็นอีกโจทย์หนึ่งที่สำคัญ เพราะบนพื้นฐานความคิดที่ว่าปฏิรูประบบสุขภาพเป็นเรื่องของทุกภาคส่วน การจัดงานครั้งนี้จึงไม่มุ่งหมายจะเป็นไปเพื่อชื่อเสียงหน้าตาขององค์กรใดหากแต่มุ่งไปที่ “สาระ” ของสิ่งที่ต้องการจะสื่อสารกับสาธารณะเป็นหลัก

เพื่อให้สุขภาพหลากหลายเป็นจริงในงานครั้งนี้ สปส.ซึ่งเป็นต้นคิด ได้เชิญชวนองค์กรภาคีต่าง ๆ ประมาณ 20 ภาคี เข้ามาเป็นองค์กรจัดงานหลัก และแต่ละภาคีจะมีภาคีย่อยของตนเองเข้ามาทำงานร่วมกันอีกทอดหนึ่ง เป็นการขยายวงออกไปตามธรรมชาติ เกิดการระดมกำลัง ผนึกกำลังเพื่อให้เกิดการรวมตัวเป็นประชาคมด้านสุขภาพที่เข้มแข็งขึ้น โดยภาคีเหล่านั้นล้วนมีงานด้านการสร้างสุขภาพในมิติต่าง ๆ ที่ตนถนัดอยู่ในมืออยู่แล้ว การเข้ามาทำงานร่วมกันเป็นไปโดยความสนใจและความสมัครใจ ให้ความสำคัญกับเรื่องคำสั่ง การแต่งตั้งต่าง ๆ เท่าที่จำเป็นเพื่อให้เกิดความคล่องตัวและสะดวกต่อการทำงานเท่านั้น

และถือว่าความคิดและข้อเสนอของทุกคนมีคุณค่า เพราะเชื่อว่ารูปแบบการจัดการเช่นนี้จะทำให้ทุกคนสามารถสร้างสรรค์งานได้อย่างอิสระมากที่สุด

“คนไทยเก่งแต่ทำงานร่วมกันเป็นทีมไม่ได้” งานตลาดนัดปฏิรูป (ระบบ) สุขภาพที่ตั้งมั่นบนฐานการทำงานแบบภาคีจะเป็นอีกหนึ่งบทพิสูจน์คำกล่าวนี้

เสรี กลิ่นจันทร์

ดร.วิณา เชิตบุญชาติ

การทำงานแบบภาคี : ยากทว่างดงาม

เมื่อสปรต.ตั้งมั่นจะทำงานใหญ่ ได้มีผู้เตือนไว้ว่า การทำงานร่วมกันหลายภาคียากที่จะประสบความสำเร็จ โดยดูแคลนว่าคนไทยไม่มีสปิริตของการทำงานร่วมกัน คำแนะนำเหล่านี้เป็นคำเตือนที่มีคุณค่า และปัญหาในการทำงานไม่ใช่สิ่งที่จะมองข้ามไปได้ ต้องวางแผนรับมือกับสิ่งที่จะอาจเกิดขึ้น

แต่โดยภารกิจของสปรต.ซึ่งเป็นหน่วยงานแกนในการประสานการทำงานในลักษณะพันธมิตร ไม่ใช่เป็นผู้ลงมือทำงานเองทุกอย่างหรือสั่งให้ใครทำอะไรได้ ลำพังสปรต.ไม่สามารถปฏิรูประบบสุขภาพได้ แต่ต้องประสานให้เกิดการขับเคลื่อนทางสังคมเพื่อการปฏิรูป จึงยืนยันถึงความจำเป็นที่ต้องหาความร่วมมือจากภาคี โดยวางแผนทำงานกับภาคีตามวิธีการทำงานแนวราบ มีเป้าหมายวางไว้เป็นกรอบคร่าว ๆ ไม่กำหนดรูปแบบหรือจำกัดความคิดตายตัวแต่เปิดให้ภาคีได้ร่วมคิดร่วมทำภายใต้กรอบใหญ่ ๆ ที่เข้าใจตรงกัน

ภก.ชชา บัณฑิตานุกูล
ชมรมเภสัชกรรมชุมชน

กฤตยา อาชวนิชกุล
สถาบันประชากรศาสตร์ ม.มหิดล

นพ.สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ

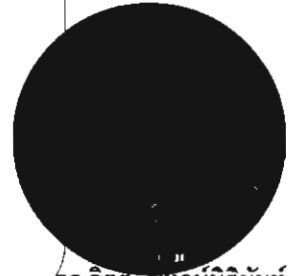
“วิธีการทำงานแบบแนวราบ ไม่ใช่การทำงานแบบใช้อำนาจบัญชาการแบบระบบราชการ และไม่ใช่ทำงานเป็นต้วตั้ง แต่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงาน ถ้าทำงานโดยเอางานเป็นต้วตั้งจะนำไปสู่ความขัดแย้ง อะไรที่เห็นไม่ตรงกันก็ขัดแย้งกัน แต่ต้องเอา “ใจ” เป็นต้วตั้งในการทำงานปฏิรูประบบสุขภาพ ผู้ทำงานก็ควรทำงานอย่างมีสุขภาวะ ไม่แบ่งแยกว่าเป็นงานของเธอ เรื่องอะไรฉันจะช่วย แต่คิดว่าเป็นงานของเรา ช่วยกันคิดช่วยกันทำ อย่างนี้เชื่อว่าคนไทยสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างเป็นกัลยาณมิตร” น.พ.อำพล สรูป

ที่สำคัญเพื่อให้เกิดความราบรื่นในการทำงาน การเลือกเชิงปฏิบัติให้มาทำงานร่วมกัน จึงเลือกเชิงปฏิบัติที่มีคลื่นความคิดคล้าย ๆ กัน อย่างเช่น เห็นตรงกันว่าต้องสร้างนำข่อม ไม่ใช่จะข่อมนำสร้าง เห็นตรงกันว่าจัดงานนี้เพื่อขยับความคิดคนในสังคมไม่ใช่เพื่อค้าขายเอากำไร เป็นต้น เพราะถ้าชวนคนที่คิดต่างกันมาก ๆ อาจนำไปสู่การถกเถียงกันจนทำงานไม่ได้ เพราะฉะนั้นเราจึงแทบไม่ต้องมาเสียเวลากับการแสวงหาข้อสรุปร่วมจากความคิดที่หลากหลายทิศทาง เมื่อคิดตรงกันอยู่บ้างแล้ว มาพูดคุยกันนิดหน่อยก็เดินไปข้างหน้าร่วมกันได้เลย

แน่นอนว่าในกระบวนการทำงานต้องยากกว่าการทำงานโดยหน่วยงานเดียว แต่เหตุผลของสปรส.ก็น่าคิดไม่น้อย โดย นพ.อำพลกล่าวว่า “การทำงานตามลำพังหน่วยงานเดียว แม้จะง่ายแต่จะไต่งานที่แคบ มีส่วนร่วมน้อย มีลักษณะจัดตั้งตายตัวมากกว่า แต่การทำงานโดยหากภาคร่วม มีกรอบกว้าง ๆ พูดคุยกันในหลักการสำคัญ ๆ แล้วแยกกันทำงานที่ตนเองรับผิดชอบ โดยสปรส.เชื่อมโยง สนับสนุน ให้ภาพรวมไปด้วยกัน สอดคล้องกัน อย่างนี้อาจจะยากกว่า แต่งานที่ออกมาถึงงดงามกว่า”

รสนา โตสิตระกูล
มูลนิธิสุขภาพไทย

รท.กิตติ พัทธษนิตินันท์
สภาเภสัชกรรม

ก่อรูปความคิด “ตลาดนัดทรีอินวัน” (Three in one)

สันติพงษ์ สรรวมธำรง

วิระพงษ์ เกียรติยศ
มูลนิธิสุขภาพไทย

จากการพูดคุยกับภาติ ในรอบแรก ๆ พบว่ามีความคิดที่อยากจะทำมากมายเกิดขึ้น คนโน้นเสนออันนี้ คนนี้เสนออย่างนั้น เป็นความคิดที่บรรเจิดมาก ทำให้สนุก และได้ไอเดียดีกว่านั่งคิดคนเดียวเป็นอย่างมาก ต่อมาเมื่อความคิดเริ่มตกลึกมากขึ้น ๆ อันไหนรวมกับอันไหนได้ก็เอามารวมกัน เรื่องไหนยากเกินไปต้องตัดใจกออก พิจารณาร่วมกันภายใต้ความเข้าใจ เป้าหมายและเงื่อนไขเดียวกัน สุดท้ายก็ได้ภาพของงานคร่าว ๆ ว่า งานนี้จะต้องสะท้อนให้เห็นองค์รวม (holistic) ด้านสุขภาพ น่าจะแบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 ส่วนคือ

1. ตลาดนัดสุขภาพ โดยความร่วมมือหลายภาคส่วน เพื่อนำเสนอประเด็นต่างๆ อาทิ สุขภาพ 4 มิติที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน สุขภาพเป็นเรื่องที่สร้างได้ การพึ่งตัวเองในเรื่องสุขภาพ ภูมิปัญญาใกล้ตัวในการดูแลสุขภาพ การแสดงผลงานกิจกรรมรวมทั้งนวัตกรรมด้านการสร้างสุขภาพของภาคีต่างๆ ทุกระดับ กิจกรรมสุขภาพภาคปฏิบัติ เช่น การแสดงกิจกรรมเด็ก ครอบครัว กิจกรรมสุขภาพเพื่อสร้างเสริมและป้องกัน การออกร้านสาธิตและจำหน่ายสินค้าเพื่อสุขภาพจากชุมชนและภาคีต่างๆ แต่ทั้งหมดนี้เน้นว่าการจัดกิจกรรมต้องเป็นลักษณะที่ผู้ร่วมงานสามารถเข้ามามีส่วนร่วมแลกเปลี่ยน เรียนรู้ เลือกปรับ ปรับใช้แนวทางวิธีการดูแลสุขภาพที่มีอยู่หลากหลายให้เหมาะสมกับตนเอง ไม่ใช่การจัดบอร์ดนิทรรศการที่แห้งแล้งไม่มีชีวิตชีวาอย่างที่พบเห็นกันบ่อยๆ ของดีที่มีอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ ก็ต้องให้ตัวจริงเสียงจริงได้มีโอกาสมาเปิดตัว จะได้เกิดความภาคภูมิใจและได้ประสบการณ์ไปต่อยอดได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

พิชัย ศรีโส
ตัวแทนประชาคมจากภาคใต้

โอภาส เชษฐาภูล
มูลนิธิสุขภาพไทย

พงษ์ประศาสน์ รัตนปัญญา
ประชาคมภูมิปัญญาพื้นบ้านอีสาน

2. ตลาดนัดวิชาการ โดยสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) รับผิดชอบทำงานจัดเวทีวิชาการที่ไม่ใช่การผูกขาดโดยนักวิชาการ เป็นรูปธรรมให้เห็นว่าความรู้เรื่องสุขภาพไม่ใช่คัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ของคนในวิชาชีพใดเท่านั้น เวทีวิชาการครั้งนี้จึงเปิดพื้นที่ให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าไปร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันได้ บุคลากรทางด้านสาธารณสุข ได้มีบทบาทเป็นผู้ฟัง ได้รับความรู้ใหม่ๆ รับฟังความเห็นและมุมมองจากภาคประชาชนบ้าง เพื่อขยายความคิดไปยังส่วนที่ถูกละเลยจากการจัดการสุขภาพตามแบบกระแสหลัก

นพ.วิพุธ พูลเจริญ
สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

3. สาธิตสมัชชาสุขภาพ เพื่อรับฟังความเห็นต่อการยกร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ จากการที่ สปปรส.ทำงานร่วมกับภาคประชาคมในพื้นที่ต่างๆทั่วประเทศ นับแต่ปี 2543 พบว่าการเปิดเวทีแต่ละครั้งมีผู้ร่วมให้ความสนใจมากมาย จึงคิดว่าน่าจะเชิญผู้แทนประชาคมต่างๆ มาเสนอความเห็นต่อ “ร่างกรอบความคิดระบบสุขภาพแห่งชาติ” ก่อนที่จะยกร่างเป็นกฎหมายต่อไป โดยจะจัดในรูปแบบของการสาธิตเวทีสาธารณะที่เรียกว่า “สมัชชาสุขภาพ” เพื่อให้ผู้แทนประชาคมต่างๆ ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการปฏิบัติ และจะเป็นการชุมนุมครั้งสำคัญของประชาคมทั่วประเทศ

นพ.อภิสิทธิ์ อารงวรารากร
รพ.อุบลรัตน์ จ.ขอนแก่น

ขาดทุนหรือกำไร อยู่ที่การให้คุณค่า

เมื่อได้รอบคิดเรื่องรูปแบบงานซึ่งมีเนื้อหาสาระ และผู้ร่วมงานมากมาย ก็มาตัดสินใจเรื่องสถานที่ว่าจะจัดที่ต่างจังหวัดหรือกรุงเทพฯ ตัดสินใจว่าเป็นกรุงเทพฯ โดยจัดหาสถานที่รองรับคนที่วางเป้าหมายไว้ที่หลักแสน เป็นเวลา 5 วัน โดยคาดหมายจะใช้งบประมาณในการจัดกิจกรรมจากสปปรส.เป็นหลัก และเสริมจากงบประมาณของภาคีที่เข้ามาร่วม การกำหนดวันเวลา คำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายคือคนกรุงเทพฯ ที่จะสะดวกมาร่วมงานช่วงเวลาใดบ้าง การเลือกสถานที่ก็ต้องคำนึงถึงเรื่องการเดินทาง การจอดรถ

เช่นเดียวกับวิธีการทำงานที่ได้มีผู้เตือนว่าจัดยากสำเร็จยากมีค่าเดือนด้วยว่าจัดงานอย่างนี้ขาดทุนแน่นอน งานเลิกเป็นปีแล้วยังเคลียร์หนี้ไม่จบ อย่างนี้เป็นต้น แต่เนื่องจากสปปรส.ซึ่งเป็นเจ้าภาพหลักเป็นองค์กรที่ทำงานบนพื้นฐานที่ว่า ไม่ให้ความสำคัญกับกำไรที่เป็นตัวเงินจนกระทบจุดประสงค์หลักของงาน เพราะถ้ามอง

สันติสุข ไสภณศิริ

การสานเครือข่าย

จริงดังที่มีผู้เตือนไว้ว่าการทำงานใหญ่ และ ทำกันหลาย ๆ คน หลาย ๆ ภาควิชาเช่นนี้เป็นเรื่องที่ยากมากเพราะกว่าจะเกิดความเข้าใจและสร้างแนวคิดเพื่อจัดรูปแบบงานให้สอดคล้องตรงกันได้ก็เล่นเอาเหนื่อยน่าดูเพราะหน่วยงานแต่ละแห่งล้วนมีความเชี่ยวชาญงานของตนการจัดงานเพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียว และเห็นการนำเสนอในทิศทางเดียวกันแต่เน้นจุดที่แต่ละหน่วยงานมีความถนัดจึงเป็นเรื่องที่ท้าทายอย่างยิ่ง **ดร.วณี ปิ่นประทีป** หนึ่งในคณะทำงานของ สปรส. เล่าให้ฟังถึงบรรยากาศของการหารือกันของผู้ร่วมจัดงาน

“ตอนแรกที่ประชุมกันแต่ละหน่วยงานก็อยากมีนิทรรศการของตนเอง ซึ่งอาจจะมีความแห้งแล้ง ไม่มีชีวิตชีวา เดินดูป้ายแล้วอ่านหนังสือ เราก็ช่วยกันคิดว่าถ้าแต่ละคนจัดนิทรรศการเพื่อเล่าว่าตัวเองทำงานอะไรอยู่มีผลงานอะไรบ้างก็ไม่แน่ว่าผู้ชมจะได้ประโยชน์อะไรกลับไป เพราะฉะนั้นการนำเสนอมันน่าจะมีแบบอย่าง (Model) ที่เห็นได้ในชีวิตประจำวันเลย เช่น ชุมชนคุ้มครองผู้บริโภค จะเห็นว่ามีกรตรวจสารอาหาร หรือบ้านสุขภาพ จะมีการเอาต้นไม้ที่ดูดสารพิษได้มาให้ดูกันจริง ๆ ให้คนมาเที่ยวงานนำไปใช้ได้จริง ๆ”

ด้วยการจูนความคิดกันตรงนี้เป็นความเข้าใจพื้นฐาน ทำให้งานนี้แทบจะไม่มีป้ายชื่อหน่วยงาน หรือ เครื่องหมายแสดงตัวตนของผู้จัดมาให้เห็นกันมากมายเหมือนงานนิทรรศการทั่วไป แต่กลับเต็มไปด้วยชิ้นงาน กิจกรรม ผลงานที่จับต้องได้ เรียนรู้ง่าย นำไปปฏิบัติได้จริง

ผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม

นพ.สุรพงษ์ สิบวงศ์

ชาวุทธิย์ อรามฤทธิ์

“ในส่วนของ “ตลาดนัดสุขภาพ” นั้น เราวางคอนเซ็ปท์ที่จะสร้างให้เป็น “โรงเรียนแห่งการรู้ด้านสุขภาพ” อยากรจะให้ประชาชนเข้ามาเรียนรู้ให้มาก ๆ ตั้งเป้าหมายในตอนแรกว่าอย่างน้อยวันละ 2 หมื่นคนที่จะมาเรียนรู้ว่า “สร้างสุขภาพ” นั้นทำได้อย่างไร วิธีการก็ตั้งมีนัยฐานที่ว่าชวนองค์กรที่ทำงานเรื่องการสร้างสุขภาพอยู่แล้วมาช่วยกัน จัดงานนี้ เพียงแค่ได้ปรส.เป็นแกนประสาน เราก็มานั่งคิดว่าใครบ้างที่ทำงานด้านนี้อยู่ เช่น คิดถึงท่านแม่ชีคันสนีย์ว่าท่านทำเรื่องสร้างสุขภาพทางจิตวิญญาณ คือทำงานที่ช่วยให้คนพ้นทุกข์ พ้นจากความเจ็บป่วยทางใจ ทางจิตวิญญาณอยู่แล้ว คิดถึงเครือข่ายสุขภาพวิถีไทย และมูลนิธิสุขภาพไทย เพราะงานที่เราทำเน้นเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น การดูแลสุขภาพด้วยวิถีธรรมชาติ คิดถึงมูลนิธิเพื่อผู้บริโภคเพราะเขาเชี่ยวชาญการทำงานเรื่องคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ พอมาถึงเรื่องอาหารการกินก็คิดถึงกรมอนามัยว่าเป็นผู้นำในเรื่องนี้อยู่ทั้งในเรื่ององค์ความรู้และเทคนิคการนำเสนอ ส่วนสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) นั้น ก็เห็นเข้าเรามีโครงการสนับสนุนชุมชนให้ผลิตสินค้าสุขภาพออกมาสู่ตลาดอยู่แล้ว เราน่าจะชวนอยู่ ให้นำชาวบ้านและสินค้ามาแสดงและจำหน่ายด้วย”

นพ.ขวัญชัย วิศิษฐานนท์ หรือ “หมออี๋ม” ซึ่งทำหน้าที่รองผู้อำนวยการปรส. และเป็นผู้ประสานงานหลักในส่วนงานตลาดนัด เล่าให้ฟังถึงวิธีการทำงานที่สามารถดึงเอาสุดยอดของนักสร้างสุขภาพแต่ละด้านมารวมตัวกัน

“เริ่มจากการคิดถึงตัวงานก่อนว่าเราหวังว่าจะมีอะไรมาแสดงบ้างแล้วจึงคิดถึงคนทำงาน ชวนเข้ามาเป็นแกนหลัก แล้วให้แกนหลักไปประสานเชื่อมออกไปเป็นทอด ๆ

ขณะเดียวกันเราก็คิดว่า ในงานนี้เราไม่อยากให้มีอะไรที่ไม่เหมาะสมมาปรากฏ เพราะงานปฏิรูประบบสุขภาพนั้นก็มีความชัดเจนในเรื่องเป้าหมาย ที่เน้นการสร้างนำขอมลิตถารพึ่งพาเทคโนโลยีที่ทันสมัย เรากำลังจะส่งกระแสสร้างนำขอมนี้ออกไป เพราะฉะนั้นอะไรที่จะส่งเสริมหรือกระตุ้นการพึ่งพิง การบริโภค การให้บริการสุขภาพที่เกินจำเป็น เราจะคัดออกให้ไปให้มากที่สุด

แน่นอนว่างานนี้ต้องไม่มียา อาหารเสริม เครื่องดื่มชูกำลัง เครื่องมือแพทย์ หรืออื่น ๆ ที่บอกถึงการใช้จ่ายซื้อสุขภาพ แต่เราจะเน้นการใช้ภูมิปัญญาไทย และส่งเสริมการพึ่งตนเองเป็นหลักซึ่งนี่ก็เป็นที่มาที่เราเลือกใช้สโลแกนของงานว่า “ชุมชนภูมิปัญญา พัฒนาสุขภาพไทย” หมออี๋มทบทวนครุ่นคิด ซึ่งตัวเองก็ยอมรับว่าเรื่องการสานเครือข่ายนี้ให้ประสบความสำเร็จที่น่าประทับใจมากที่สุด แม้จะเหน็ดเหนื่อยอย่างที่สุดเช่นกัน

การเลือกเฟ้นผู้บริหารจัดการโครงการ (Organizer)

จะให้ใครมาเป็นผู้บริหารจัดการโครงการให้สำเร็จ ภายใต้กรอบความคิดเงื่อนไขที่วางไว้ และที่สำคัญคือ ต้องมาทำงานด้วยใจเป็นอันดับแรก

โจทย์ข้อนี้ก็ไม่ง่ายอีกเช่นกัน **คุณปิติพร จันทรทัต ณ อยุธยา** ผู้จัดการแผนงานบริหารทั่วไป สปปรส. หรือ พูดง่าย ๆ ว่าเป็นผู้ถือกระเป๋าเงินของสปปรส. นั่นเอง เป็นผู้เล็งถึงการค้นหาและเลือกผู้ที่จะมาบริหารจัดการโครงการว่า

“เนื่องจากเราตั้งใจจะทำงานแบบภาคี เราก็พยายามมองหาคนที่ เป็นภาคี อย่างการเลือกบริษัทที่จะเข้ามาเป็นผู้บริหารโครงการแน่นอนว่าต้องมี เพราะเราทำเองทุกอย่างคงไม่ได้ เราก็มีการเชิญชวนบริษัทมาเสนอแผน แล้วเลือก ตอนที่เราเลือกเราคิดเหมือนกับเรากำลังเลือกคู่เลยทีเดียว คือ มองว่าเราเป็นอย่างไร เขาเป็นอย่างไร จะไปด้วยกันได้มั้ย ทั้งนิสัยใจคอ พื้นเพชาติตระกูล อะไรทำนองนั้น มีบางบริษัทเสนอแผนหรูหรา ใช้เทคนิคการจัดชั้นยอด แต่เราก็มาคิดว่าแบบนี้เขาคงเป็นนักเรียนนอก สวมสูทตัวละหลายดั่งค์ ในขณะที่เราก็เป็นคนทำงานกินเงินเดือนพอมีพอใช้ ไม่น่าจะเหมาะสมนะ”

ทำไมเลือกแปลน พับลิชซิง ?
 “คำตอบมีหลายข้อ เช่น เขาก็มีผลงานที่เราเห็น ๆ กันมาอยู่บ้างแล้ว แม้ไม่โดดเด่นเบรียงปร้างอะไร แต่มีคนบอกเราว่าอย่างน้อยคือเขาไม่ทิ้งงานแน่นอน ประกอบกับเราเข้าไปคุย ไปเยี่ยมเขาถึงบ้านถึงช่อง ก็พบว่าเขา เป็นองค์กรที่น่าคบหา แนวทางการทำงานที่เขาก็พยายามทำอะไรเพื่อสังคมอยู่โดยตรงแม้จะเป็นหน่วยธุรกิจก็ตาม สรุปว่าเราไม่ได้เลือกจากการนำเสนอเอกสารและใบเสนอราคาเท่านั้น พูดง่าย ๆ เราไม่ได้คิดจะให้เขามารับจ้างเราทำงานชิ้นเดียวแล้วจบ เราคิดว่าเราและเขาจะเป็นภาคีทำงานเพื่อสังคมช่วยกันในระยะยาว แต่ก็ไม่ใช่ว่าเสร็จงานแล้วเขาต้องล้มละลาย”

ในขณะที่ คุณชนิตา อินทรสุด หรือคุณอ้อย เจ้าหน้าที่ของบริษัทแปลน พับลิชซิง ผู้ที่ได้เข้ามารับผิดชอบการบริหารจัดการงานตลาดนัดชุมชนฯ แล้วว่า งานครั้งนี้มีความยากกว่างานที่เคยทำหลาย ๆ งาน โดยเฉพาะในแง่ของการประสานความร่วมมืออย่างมหาศาลกับหลายฝ่าย การจัดการต้องอาศัยการประสานผ่านแกนหลักของแต่ละกลุ่มงาน ซึ่งตรงนี้เป็นหัวใจของความสำเร็จและความล้มเหลวของงานเลย ที่เดียว ถ้าแกนหลักนั้นเป็นผู้ที่เอาจริงเอาจัง รอบรู้ และมีเครือข่าย ก็จะสามารถเชื่อมต่องานในส่วนที่อยู่นอกวงถัดไปได้ดี ยกตัวอย่างเช่น ท่านแม่ชีคันสนีย์ ที่ท่านมีคุณสมบัติครบทั้ง 3 อย่าง งานที่ท่านทำจึงออกมาดี และส่งผลให้ภาพรวมของงาน หรือแม้กระทั่งกำลังใจของคนทำงานในส่วนอื่น ๆ ดีไปด้วย ในขณะที่บางภาคีซึ่งเป็นส่วนน้อยนั้น มีลักษณะการทำงานและกรอบวิธีคิดที่ค่อนข้างแข็งตัวมีการเปลี่ยนตัวบุคคลรับผิดชอบบ่อย ๆ หรือไม่มีความพร้อมที่จะทำงานร่วมกับคนอื่น ก็เลยทำให้งานในส่วนที่เรารับผิดชอบนั้นออกมาไม่ดีไปด้วย

“โชคดีที่แกนหลักส่วนใหญ่เป็นภาคีที่เก่งอยู่แล้ว ดีจริง ทำจริง ชัดเจนจริงในสิ่งที่เขาเข้าไปทำ งานโดยรวมจึงออกมาค่อนข้างดี แต่ก็มีข้อสังเกตเมื่อว่าจะมีการจัดงานครั้งหน้าว่า งานบางอย่างอาจจำเป็นต้องอาศัยมืออาชีพ หรือไม่ก็ใช้วิธีการจัดการแบบเอกชนเข้าไปทำ เช่น การขายบูธ เพื่อให้เจ้าของงานจะได้ไม่ต้องลงไปแก้ปัญหาเล็กปัญหาน้อยมากเกินไป และการจัดการก็จะราบรื่นมากขึ้น

ความประทับใจในการทำงานครั้งนี้ คือ รู้สึกว่าเป็นการทำงานแบบภาคีจริง ๆ เวลามีปัญหาอะไรก็ช่วย ๆ กันคิด ช่วยกันแก้ไข ถือเป็นงานของเราทุกคน ไม่ใช่เกี่ยงว่าอะไร ๆ ก็ต้องโยนมาที่ผู้บริหารจัดการโครงการอย่างเดียว โดยสรุปแล้วงานนี้ได้เกรด เอลบนะคะ” คุณอ้อยสรุปอย่างนั้น

นพ.บุชัย ศุกวงศ์

ดร.วันนา สุกัณศีล

พ่ออัมพร ตังปาน

นพ.ประเวศ วะสี

ฟังบารมีผู้ใหญ่

แม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุต

นพ.ไพโรจน์ นิงสานนท์

การจัดกิจกรรมใด ๆ ที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากคนจำนวนมาก แน่ใจว่าจำเป็นต้องมี “บารมี” ของผู้หลักผู้ใหญ่เข้ามาช่วย ซึ่งคำว่าบารมีนี้อาจไม่จำเป็นต้องเป็นอำนาจเสมอไป งานตลาดนัดสุขภาพครั้งนี้ได้บารมีของ นพ.ไพโรจน์ นิงสานนท์ ที่พวกเราต่างเรียกว่า “อาจารย์” ได้กรุณาว่าเป็นประธานกรรมการจัดงาน เวลาออกหนังสือเชิญองค์กรร่วมจัด อาจารย์ก็ช่วยออกแรงเขียนหนังสือให้ ทั้งยังมานั่งเป็นประธานการประชุมให้บ่อยครั้ง โดยทีมสปรส.ทำหน้าที่เป็นเลขานุการประสานงานในรายละเอียด

นอกจากนี้ในการประชุมองค์กรร่วมจัดงานหลักแต่ละครั้ง ท่านแม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุต จากเสถียรธรรมสถาน หนึ่งในองค์กรที่สปรส.เชิญมาร่วมเป็นองค์กรร่วมจัด ได้กรุณามาร่วมประชุมด้วยตนเอง และท่านก็แทบจะไม่เคยพลาดการประชุมที่จัดขึ้นกว่าสิบครั้ง ในช่วงเวลาประมาณ 6 เดือนของการเตรียมงาน

“การมีท่านแม่ชีมานั่งอยู่ด้วย มีส่วนอย่างมากที่ทำให้บรรยากาศการประชุมมีความราบรื่น คิดอ่านพูดจากัน อย่างมีสติ และส่งผลให้งานโดยภาพรวม ออกมาน่าชื่นใจอย่างที่เห็น เพราะฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่า การทำงานที่ว่ายาก คนหลายพ่อหลายแม่มาเจอกัน ต่างคนต่างภารกิจ ต่างเงื่อนไข แต่พอมีศูนย์รวมจิตใจ อะไร ๆ ที่ว่ายากก็กลับเป็นไปได้ หลายๆ ปัญหาที่น่าจะเกิดความขัดแย้งก็ไม่เกิด คุณแม่ชีคอยสอนอยู่เสมอว่า การทำงานสร้างสุขภาพจะคนทำงานต้องมีสุขภาพจะด้วยตลอดเวลา และเมื่อทำงานแล้วต้องได้เพื่อนเพิ่มขึ้นเพื่อทำงานร่วมกันต่อไปอีก” ผู้อำนวยการสปรส. เล่าถึงเคล็ดลับอย่างหนึ่งของความสำเร็จ

การขยายวงภาคี

สง่า ตามาพงษ์
ผู้แทนกรมอนามัย

จากการนัดประชุมพบปะหารือกันเป็นระยะ ๆ ทุกคนจึงเริ่มเห็นขอบเขตงานของตัวเองชัดเจน จากตอนแรกที่อาจมีส่วนที่ทับซ้อน หรือขาดตอน อยู่บ้าง ก็มาช่วยกันดู ช่วยกันคิด ทุกครั้งที่จบการประชุมมักจะมีคำพูดว่า “ชัดเจน ชัดขึ้น” ติดปากกันอยู่เสมอ ที่สำคัญก็คือ การทำงานแบบนี้จะต่างจากการทำงานในระบบราชการที่หลาย ๆ คนก็มีประสบการณ์มาแล้ว เพราะงานนี้คนที่มาประชุมส่วนใหญ่สามารถตัดสินใจประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างไม่ต้องรอลำดับขั้นตอนที่มีพิธีการอะไรมากมาย

จากองค์กรจัดงานหลักที่ร่วมกันออกแบบงาน แล้วต่างก็กลับไปทำงานในส่วนที่ตนรับผิดชอบ จากหนึ่งองค์กรก็ไปประสานงานติดต่อหาความร่วมมือกับองค์กรอื่นในแวดวงหรือในเครือข่ายของตนเอง ขยายวงมากขึ้น ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นจากการเปิดโอกาสให้แต่ละเครือข่ายหน่วยงานที่ทำงานด้านนั้น ๆ เป็นแม่ข่ายย่อยตามความรับผิดชอบซึ่งมีพื้นฐานความถนัดอยู่แล้ว ทำให้เกิดการระดมทรัพยากรที่ตนและภาคี อื่น ๆ มีอยู่มาสนับสนุนให้เกิดความน่าสนใจและชัดเจนในเนื้อหาที่ต้องการนำเสนอ แล้วจึงนำภาพงานของแต่ละส่วนมาประกอบกันเข้าเป็นภาพใหญ่ แล้วช่วยกันเหลาช่วยกันกลิ้งให้เหลี่ยมมุมต่าง ๆ ที่ยังไม่เข้ามุมพอดีกัน เข้าที่เข้าทางกันให้มากที่สุด

ปรีชา ก้อนทอง
ผู้แทนกลุ่มชีวเกษม

นพ.ชวัญชัย วิศิษฐานนท์
สปรส.

ยงศักดิ์ ตันติปิฎก

ยกตัวอย่างเช่น มูลนิธิคุ้มครองผู้บริโภค ผู้จัดงานในสวนชุมชนคุ้มครองผู้บริโภค หลังจากรู้ขอบเขตภารกิจของตนแล้วว่า ได้รับผิดชอบการจัดนิทรรศการที่ทำให้ผู้บริโภคตื่นตัวเรื่องการรักษาสิทธิ และสามารถเลือกบริโภคสิ่งที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ ก็ได้ไปติดต่อภาคีให้เข้ามาร่วมจัดงาน เช่น ศูนย์สื่อเพื่อการพัฒนา สหพันธ์องค์กรผู้บริโภค ตัวแทนศูนย์คุ้มครองผู้บริโภคในพื้นที่ 17 จังหวัด ฯลฯ และวางระบบบริหารจัดการให้มีการหมุนเวียนตัวแทนชาวบ้านจากชุมชนที่มาร่วมจัดงานเพื่อร่วมชมงานจากหน่วยงานอื่น ๆ ด้วย การที่มีตัวแทนชุมชนเข้ามาร่วมจัดงานนั้นทำให้เกิดสีสันมากมาย เช่น เครือข่ายสุขภาพจังหวัดสตูลออกร้านขายข้าวยา ซึ่งเป็นตัวอย่างของวิถีชีวิตชาวปักษ์ใต้ที่มีอาหารที่อุดมไปด้วยสมุนไพร ที่ปลอดภัยสารพิษจากพืชผักพื้นบ้านและสร้างสุขภาพ และยังมีอีกหลาย ๆ กิจกรรมที่คนทำงานตัวจริงเสียงจริงได้ผลัดเปลี่ยนกันมาแสดงบทบาทของตัวเอง

จึงกล่าวได้ว่างานนี้ไม่มีใครเป็นพระเอกเพียงคนเดียวแต่หากใครคิดจะจัดงานเช่นนี้บ้าง จำเป็นอย่างยิ่งที่เดียวที่ต้องมีทักษะการประสานสืบทัด และต้องทำใจยอมรับกับความ “ไม่นิ่ง” ของภาพงาน และมีการจัดการที่ยืดหยุ่นได้พอสมควรเพราะจะไม่มีรูปแบบสำเร็จรูปที่จะสั่งการให้ออกมาตามนั้นได้

ปรีชา พุ่มพฤษา (ซ้าย)
จันทร ณ สิริ (ขวา)

สารี อ่องสมหวัง
มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค

ต่างได้เรียนรู้จากการกระทำ

ในที่สุดภาพที่ชัดเจนของงานก็ปรากฏขึ้น นั่นคือ “โรงเรียนแห่งการเรียนรู้ด้านสุขภาพ” เกิดขึ้นที่ศูนย์การประชุมและนิทรรศการอิมแพ็ค เมืองทองธานี โดยใช้เวลา 5 วันในการเปิดตลาดนัดสุขภาพภาคปฏิบัติ ตั้งแต่วันที่ 1-5 กันยายน 2544 และอีก 2 กิจกรรมคู่ขนานกันก็คือ ตลาดนัดวิชาการ 22 หัวข้อ และ การสาธิตสมัชชาสุขภาพ 2 ประเด็นใหญ่ คือ นโยบายแห่งรัฐกับสุขภาพประชาชน และ ข้อเสนอต่อการยกร่าง พ.ร.บ. สุขภาพแห่งชาติ

จากการสอบถามความเห็นของภาคีที่ร่วมจัดส่วนใหญ่รู้สึกพอใจมากกับการจัดงานครั้งนี้ โดยส่วนใหญ่ระบุว่ามีส่วนร่วมในการวางแผนงานตั้งแต่ต้น สถานที่จัดสามารถรองรับผู้เข้าร่วมงานได้ดี กิจกรรมของแต่ละภาคีเป็นที่น่าสนใจ และเห็นว่าผู้ชมพึงพอใจในกิจกรรมที่นำเสนอ

นอกจากภาคีต่าง ๆ จะเป็นผู้ร่วมจัดงานแล้วในอีกฐานะหนึ่งคือต่างมีฐานะเป็นผู้เข้าร่วมงานที่ได้ร่วมเรียนรู้ประสบการณ์ด้านสุขภาพในความหมายของ “สุขภาพะ” มากขึ้น แต่จะมีปัญหาอุปสรรคบ้างก็ในเรื่องงบประมาณที่แต่ละภาคีต่างต้องมีส่วนควักกระเป๋าจ่ายสมทบเป็นเจ้าของร่วมด้วยกันทั้งนั้น เรียกว่าต้องออกทั้งแรงออกทั้งเงิน แต่ถึงอย่างนั้นหากในอนาคตจะมีการจัดงานเช่นนี้อีกภาคีส่วนใหญ่ก็ยังยินดีที่จะเข้าร่วม

เพราะต่างคาดหวังร่วมกันว่าตลาดนัดปฏิรูป (ระบบ) สุขภาพจะเป็นจุดเริ่มต้นสร้างจินตนาการใหม่เกี่ยวกับสุขภาพให้คนไทยไม่น้อยกว่าหนึ่งแสนคนที่จะเข้ามาร่วมงานและอีกจำนวน นับไม่ถ้วนที่จะได้รับผลระยะยาวจากการจุดประกาย “สร้างนำซ่อม” ครั้งนี้

สื่อสารกับสังคม

เตรียมการจัดงานกันเป็นอย่างดี หากไม่มีคนเข้าร่วมหรือมีน้อยกว่าที่ตั้งเป้าหมาย ถือว่าเป็นงานที่ถอยไปในทันที หัวใจของการจัดกิจกรรมเช่นนี้ จึงอยู่ที่การประชาสัมพันธ์ ซึ่งในการจัดงานตลาดนัดปฏิรูป (ระบบ) สุขภาพ ครั้งนี้ จำเป็นต้องมีทั้งการประชาสัมพันธ์เพื่อชวนคนมาร่วมเวทีวิชาการ ชวนคนมาร่วมแสดงความเห็นต่อการจัดทำกฎหมาย และ ชวนคนมาเที่ยวชมงานตลาดนัดฯ ซึ่งมีวิธีการและกลุ่มเป้าหมายที่ต่างกัน

ในส่วนของການชวนคนมาร่วมในเวทีวิชาการ และ การสาธิตสมัชชาสุขภาพ นั้น มีกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนคือ บุคลากรในแวดวงการแพทย์และสาธารณสุข และ กลุ่มประชาคมต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์สามารถดำเนินการได้ง่ายกว่า โดยใช้สื่อที่เข้าถึงตัวกลุ่มเป้าหมายได้โดยตรง เช่น การส่งจดหมายเชิญชวน การส่งใบสมัคร การเผยแพร่โปสเตอร์ เป็นต้น

ในส่วนที่ต้องออกแรงมากเป็นพิเศษ นั่นก็คือ ทำอย่างไรใน 5 วันของการจัดงาน จะมีประชาชนทั่วไปมาร่วมชมงานถึงวันละ 2 หมื่นคน รวมแล้ว 5 วันไม่ต่ำกว่า 1 แสนคน ซึ่งต้องใช้การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนเป็นหลัก

ดร.ศิลารณ์ บัวสาย

สมจิต คงทน

นพ.ยงยุทธ มัยลาภ

ดร.โกวิทย์ ทวงงาม

โจทย์นี้คงไม่ยากหากไม่มีการวางยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์
ว่า ต้องอยู่บนฐานของการร่วมมือแบบภาคี โดยทั่วไปเป็นที่รู้ว่าอะไร
ก็ตามที่เกี่ยวกับสื่อมักจะมีเรื่องของราคาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ แต่
เมื่อตั้งใจจะไม่ใช้เงินหว่านแบบปุพรม (เพราะไม่ต้องการให้เงินเป็นใหญ่
และเพราะไม่ค่อยมีเงินด้วย) ก็ต้องย้อนกลับมาดูว่ากระบวนการ
จัดงานครั้งนี้ จะดึงดูดไหนมาใช้ในเรื่องการประชาสัมพันธ์ได้บ้าง

ยิ่งไปกว่านั้นการที่สิ่งที่ต้องการขายในงานตลาดนัดปฏิรูป(ระบบ)
สุขภาพ มีโซสินค้า (Product) ที่จับต้อง ทดลองใช้ หรือลดแลกแจกแถม
ได้ หากแต่เป็นเรื่องของ "วิธีคิด" ใหม่เกี่ยวกับสุขภาพ นอกจากจะ
ประชาสัมพันธ์ให้คนมาเที่ยวงาน ยังต้องคิดต่อไปอีกว่า ทำอย่างไรจะ
ให้ประชาชนสนใจ และตระหนักถึงแนวคิดใหม่เรื่องสุขภาพที่ต้องการนำ
เสนอ ซึ่งเขาสามารถเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจมากขึ้นจากการมาร่วม
งานนั้น และยังคงคาดหวังให้นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพใน
อนาคตอีกด้วย

สมหมาย ปราชิตต์
นสพ.มติชน

นพ.วชิระ บถพิบูลย์
ชมรมแพทย์ชนบท

ตัวแทนเครือข่ายหมอพื้นบ้าน
ภาคเหนือ

สร้างสื่อสัญลักษณ์ไอเดีย “สร้างนำซ่อม”

แนวคิดหลัก หรือวัตถุประสงค์หลักของงานนี้คือ แนวคิด “สร้างนำซ่อม” ซึ่งได้ถูกแปรให้เป็นรูปธรรมโดยใช้ตัวสื่อสัญลักษณ์ (Mascot) 2 ตัวคือ “บุญสร้างกับบุญซ่อม” ในรูปของ “ตัวละครใบ้”

จากประสบการณ์พบว่าการจัดงานใหญ่ ๆ ทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นงานแข่งขันกีฬาระดับชาติ หรือ งานอื่น ๆ มักจะมีการสร้างสัญลักษณ์ของงาน เพื่อเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการจดจำร่วมกันได้อย่างง่าย ๆ โดยสิ่งนั้นต้องมีลักษณะที่น่าสนใจ เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งอาจสร้างได้หลายรูปแบบ เช่น หุ่น ตุ๊กตา สิ่งก่อสร้าง ฯลฯ ซึ่งในเบื้องต้นทางบริษัทแพลนฯ ได้เสนอความคิดจะสร้างหุ่นที่ทำขึ้นจากขวดยา สายน้ำเกลือ และสิ่งต่าง ๆ ที่แสดงถึงการซ่อมสุขภาพ เรียกชื่อว่า “มนุษย์ยา” ให้ตั้งตระหง่านอยู่หน้างาน เป็นเครื่องเตือนใจผู้ชมว่า ทุกวันนี้เรามีชีวิตพึ่งพายาและเทคโนโลยีต่าง ๆ มากเกินไป

หลังจากคุยกันหลายครั้ง พบว่ามนุษย์ยาอาจจะยังไม่ใช่สิ่งที่ดีที่สุด หลายคนมีความเห็นว่า สัญลักษณ์นี้น่าจะเคลื่อนไหวได้ เล่นกับผู้ชมได้ สื่อสารได้ เมื่อมีผู้เสนอว่าจากประสบการณ์ของการเดินทางไปต่างประเทศ ตามถนนต่าง ๆ มักจะมีตัวละครใบ้แสดงท่าทางที่สื่อสารบางสิ่งบางอย่างกับผู้ชม เป็นการแสดงที่ใกล้ชิดกับผู้ชมมาก เพราะไม่จำเป็นต้องมีเวทีหรือจัดฉากอะไรใหญ่โต แต่สิ่งที่ต้องการสื่อนั้นสามารถสื่อได้โดยตรงกับผู้คนที่เดินผ่านไปมา และหยุดยืนดู ในที่สุดจึงตกลงผลึกว่า สื่อสัญลักษณ์ของงานนี้จะอยู่ในรูปตัวละครใบ้ที่ไซคนจริงเป็นผู้แสดง และต้องมีตัวละครนี้คู่กันสองตัว เพื่อแสดงความแตกต่างระหว่างการสร้างสุขภาพ กับ การร่อซ่อมสุขภาพ ว่าอย่างไรที่เรียกว่าสร้าง อย่างไรจึงเป็นการร่อซ่อม และให้ผลลัพธ์ที่แตกต่างกันอย่างไร ในที่สุด เจ้าตัวละครใบ้คู่นี้ก็ได้รับการขนานนามว่า “บุญสร้าง บุญซ่อม”

“บุญสร้าง” เป็นตัวแทนของผู้ที่ใส่ใจดูแลสุขภาพ มีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี ทั้งการรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การพักผ่อน การร่วมดูแลสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ส่วน “บุญซ่อม” เป็นตัวแทนของผู้ที่ละเลยไม่ใส่ใจดูแลรักษาสุขภาพ ทั้งยังทำร้ายสุขภาพด้วยการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา พึ่งพาเครื่องดื่ม ชูกำลัง ใช้อาหารเสริม ยาลดความอ้วน รับประทานอาหารที่ไม่มีประโยชน์ ฯลฯ

สื่อสัญลักษณ์นี้ ถูกใช้ในฐานะตัวแสดง (Presenter) ในการประชาสัมพันธ์ทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ และ สื่อกิจกรรม ที่เกิดตามมา ซึ่งก็สามารถสร้างความจดจำ และ เรียกความสนใจจากผู้ที่ได้รับสื่อได้เป็นอย่างดี

ทำงานร่วมกับภาคี

กลยุทธ์ที่สำคัญที่สุดของการประชาสัมพันธ์งานนี้คือ ความมีส่วนร่วมของภาคีที่ร่วมจัดงาน ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญที่สุด จากการที่มีผู้ร่วมจัดงานหลักหลายสิบองค์กร บริษัทแปลนในฐานะผู้บริหารจัดการโครงการได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการประชาสัมพันธ์ โดยมีทีมงานแผนงานสื่อสารสาธารณะของ สปปร. ร่วมคิดร่วมดำเนินการไปด้วยกันอย่างใกล้ชิด การเริ่มต้นจากความมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายจึงเท่ากับเป็นการใช้ตัวขององค์กรแต่ละแห่ง และช่องทางสื่อของแต่ละองค์กรมีอยู่ประชาสัมพันธ์งานไปด้วยในตัว ใครมีช่องทางสื่ออะไรก็ช่วยกันเผยแพร่ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ ช่วยเผยแพร่ตามโรงเรียนในสังกัด กรมอนามัย มูลนิธิคุ้มครองผู้บริโภค บริษัทแปลน พับลิชซิง สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ฯลฯ ซึ่งมีรายการโทรทัศน์ - วิทยุ และสื่ออื่น ๆ ก็ช่วยนำเนื้อหาของงานไปประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

แม้แต่คุณแม่ซีตันสนิษฐ์ เสถียรสุด
ซึ่งท่านได้ทำงานกับผู้คนในสังคมอย่าง
กว้างขวางก็ได้ช่วยประสานงานจนกระทั่งได้
รับความร่วมมือจาก คุณไตรภพ ลิมปพัทธ์
เจ้าของรายการโทรทัศน์ยอดฮิตของเมืองไทย
คือ รายการทไวไลท์โชว์ ทางทีวีช่อง 3 ช่วย
ประชาสัมพันธ์ในรายการเป็นเวลาถึง 10 นาที
ซึ่งก็มีผลชัดเจนว่ามีผู้คนจำนวนมากพากันมา
ร่วมงานตลาดนัดสุขภาพภายหลังชมรายการนี้
จบลง

นอกจากนี้ด้วยการทำงานแบบ
แสวงหาความร่วมมือจึงทำให้งานตลาดนัด
สุขภาพได้ใช้สื่อโฆษณาที่นับว่ามีราคาแพง
ชนิดหนึ่ง นั่นคือ ป้ายบิลบอร์ด (Bill board)
ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากการท่องเที่ยว
แห่งประเทศไทย (ททท.) ให้ใช้ป้ายของททท.
ที่มีอยู่ 4 แห่ง 4 มุมเมือง เป็นเวลา 15 วัน
โดยสปรล.จ่ายค่าจัดทำป้ายไปเพียงประมาณ
หกหมื่นบาทเท่านั้น ในขณะที่โดยทั่วไปแล้ว
ต้องมีการเช่าป้ายเป็นรายปีในราคาว่ากันเป็น
ล้าน ๆ บาทเลยทีเดียว

อีกตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน คือการที่
ได้เชิญชวนสื่อมวลชนกลุ่มหนึ่งเข้ามาร่วมเป็น
องค์กรร่วมจัดงานในซุ้มกิจกรรม “สื่อร่วมสร้าง
สุขภาพ” ก็ได้อาศัยทักษะความเชี่ยวชาญและ
สายสัมพันธ์ของสื่อมวลชนกลุ่มนี้ในการเปิด
ช่องทางการเผยแพร่สปอตโทรทัศน์ซึ่งใช้
งบประมาณในการผลิตสปอตไปเพียงหนึ่งแสน
บาท ส่วนการออกอากาศนั้นใช้วิธีขอความ
ร่วมมือจากสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง ซึ่งก็ได้รับ
การช่วยเหลือเป็นอย่างดี และสื่อมวลชนกลุ่มนี้
ยังได้จัดงานแถลงข่าวเป็นการเฉพาะอีกครั้ง
หนึ่งหลังจากมีการแถลงข่าวในภาพรวมไปแล้ว

กลยุทธ์อีกประการหนึ่งคือการกระจายบท
กระจายตัวละคร ใครดูแลเรื่องไหนก็ออกไปพูด
เรื่องนั้น ทีมงานประชาสัมพันธ์มีหน้าที่หาช่อง
ทางประชาสัมพันธ์และคิดว่าจะสื่อสารข้อมูล
(Message) ส่วนไหนออกไป แล้วติดต่อให้
เจ้าของเรื่องเป็นคนพูด ซึ่งจะต่างจากการ
ทำงานแนวตั้งหรือแบบราชการเป็นอย่างมากที่
คนที่จะออกสื่อมักต้องเป็นผู้หลักผู้ใหญ่หรือ
ผู้บริหารระดับสูงเท่านั้น

ความมีส่วนร่วมขององค์กรจัดงานครั้งนี้
นอกจาก สปรล. แปลนฯ หน่วยงานองค์กร
ภาคีทั้งหมดแล้ว ยังใช้เทคนิคการขอความ
ร่วมมือจากผู้บริหาร นักการเมือง ผู้มีชื่อเสียง
เข้ามาเป็นทั้งตัวแสดง และเป็นผู้เรียนรู้ไป
พร้อมกันด้วย

ตีปีกก่อนวันงาน

การประชุมสัมพันธได้เริ่มต้นล่วงหน้าประมาณ 3 เดือนก่อนงาน ได้มีการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. การแถลงข่าว

จัดการแถลงข่าวโดยเชิญผู้บริหารระดับสูง คือ คุณสุภารัตน์ เกษราพันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ในฐานะรองประธานกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (คปรส.) เป็นประธานการแถลงข่าว โดยคำนึงถึงความเหมาะสมในแง่ของตำแหน่ง บทบาท และ ความน่าสนใจสำหรับสื่อมวลชน โดยการแถลงข่าวเกิดขึ้นในก่อนการจัดงานเกือบ 2 เดือน เนื่องจากหวังผลให้เกิดการรับรู้ข่าวสารล่วงหน้า โดยเฉพาะสื่อมวลชนต่าง ๆ นั้นมักมีกำหนดปิดต้นฉบับล่วงหน้าค่อนข้างมาก โดยประเด็นการแถลงข่าวนั้นไปที่รายละเอียดสิ่งที่จะปรากฏในงาน และเปิดตัวสื่อสัญลักษณ์ “บุญสร้าง บุญซ่อม” ให้สังคมได้รู้จัก

สิ่งสำคัญที่สุดในการแถลงข่าว คือ การเชิญสื่อมวลชน ซึ่งต้องอาศัยการทำงานที่มีคุณภาพ กล่าวคือ มีการเชิญด้วยเอกสาร หนังสือเชิญที่เป็นทางการตามด้วยพุดคุยทางโทรศัพท์เพื่อขูประเด็นที่เหมาะสมกับสื่อแต่ละแห่งเช่นรายการสะกิดข่าวทีวี 7 หรือ รายการเก็บตกทีวี 3 รายการผู้หญิงผู้หญิงทีวี 3 รายการคลินิกช่อง 5 ซึ่งแต่ละสื่อจะสนใจในข้อมูลแตกต่างกันออกไป ทีมประชาสัมพันธ์จึงต้องมีการวางแผนว่าจะเสนอข้อมูลเรื่องใดกับสื่อประเภทใดโดยดูจากกลุ่มเป้าหมายผู้ชมรายการแต่ละรายการเป็นหลัก เป็นต้น

2. การเปิดตัวกิจกรรม (Media event)

จัดกิจกรรมให้ “บุญสร้าง บุญซ่อม” ออกแถลงตามตมตมที่ชุมชน เพื่อขยายแนวคิด “สร้างบ้านซ่อม” พร้อมกับแจกแผ่นพับประชาสัมพันธ์เชิญชวนไปร่วมงานตลาดนัด โดยกิจกรรมนี้จัดขึ้น 5 ครั้ง 5 จุดสำคัญ ที่มีผู้คนมาก ๆ ในกรุงเทพฯ เช่น ย่านธุรกิจที่ถนนสีลม ที่ตลาดนัดสวนจตุจักร ที่อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ เป็นต้น

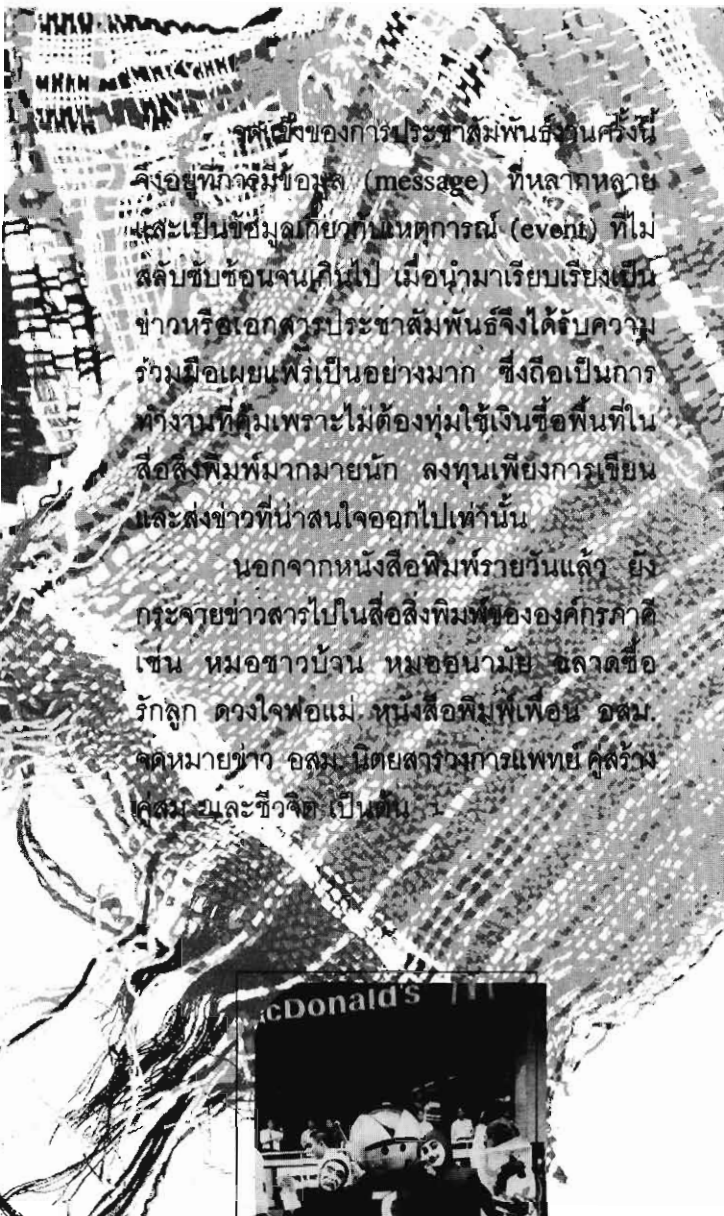
นอกจากนี้ยังได้จัดกิจกรรมครั้งสำคัญขึ้นอีกครั้งที่ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล สาขาลาดพร้าว โดยประกอไปด้วยการแสดงของบุญสร้างบุญซ่อม การแสดงเชยริสตีเตอร์ของเด็กที่มีเจตคติที่ดีต่องานนี้ ผู้ชมร่วมแสดงความเห็นผ่านสื่อออนไลน์ที่จัดทำขึ้นเพื่อเสนอความเห็นต่อเวทีจัดซื้อ-จัดจ้างไฟฟ้า และมีการเชิญชวนไปร่วมงานตลาดนัดที่กรุงเทพฯ โดยครั้งนี้ “บพ.สุภาพ” รับวงษ์สิทธิ์มนตรีช่วยว่าวกระทรวงสาธารณสุข ก็ได้ไปร่วมกิจกรรมและให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนในฐานะที่กระทรวงสาธารณสุขก็เป็นองค์กรเจ้าภาพหลักองค์กรหนึ่งด้วย

3. การทำข่าวประชาสัมพันธ์

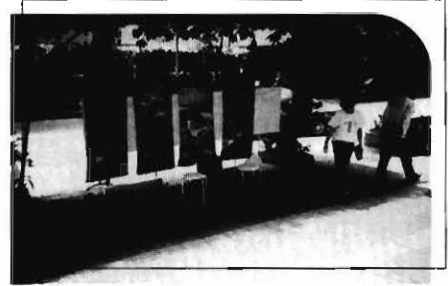
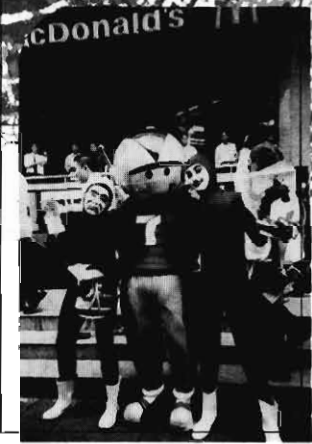
การเขียนข่าวประชาสัมพันธ์การจัดงานเช่นนี้ ต้องมีการกำหนดประเด็นของปัญหาทางสุขภาพที่มีผลกระทบต่อคนจำนวนมาก แล้วเชื่อมโยงกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นว่าจะเป็นตัวเฉลยหรือแก้ปัญหาสุขภาพนั้นอย่างไร เพราะถ้าฟังข้อมูลว่าในงานจะมีอะไรบ้างนั้น อาจจะไม่เพียงพอที่สื่อมวลชนจะให้ความสนใจที่หรือเผยแพร่ข่าวให้ เช่น การประชุม “คนไทยกินผัก 72 %” ซึ่งชี้ให้เห็นปัญหาพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสม แล้วเชื่อมโยงงานตลาดนัดสุขภาพ จัดขึ้นเพื่อหวังให้เกิดการใช้ชีวิตที่ใส่ใจต่อสุขภาพมากขึ้น เมื่อประเด็น “ห้ามพึ่งยาฆ่าเคมี” ประเด็น “เด็ก-สตรีหนีภัยความรุนแรง” แล้วเชื่อมโยงว่าในงานตลาดนัด จะมีการจัดมอบรางวัลการประกวดของปัญหาสังคมเหล่านี้ และประเด็น “สุขภาพ 23 ข้อ เสนอกฎหมาย 23 ข้อ” ก็เป็นการเชื่อมโยงว่าในงานครั้งนี้ยังจะมีการเปิดรับฟังความเห็นจากประชาชนทุกกลุ่มต่อการจัดทำ พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ เป็นต้น

จุดแข็งของการประชาสัมพันธ์ครั้งนี้
คงอยู่ที่การมีข้อมูล (message) ที่หลากหลาย
และเป็นข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ (event) ที่ไม่
สลับซับซ้อนจนเกินไป เมื่อนำมาเรียบเรียงเป็น
ข่าวหรือเอกสารประชาสัมพันธ์จึงได้รับความ
ร่วมมือเผยแพร่เป็นอย่างมาก ซึ่งถือเป็นการ
ทำงานที่คุ้มค่าเพราะไม่ต้องทุ่มใช้เงินซื้อพื้นที่ใน
สื่อสิ่งพิมพ์มากมายนัก ลงทุนเพียงการเขียน
และส่งข่าวที่น่าสนใจออกไปเท่านั้น

นอกจากหนังสือพิมพ์รายวันแล้ว ยัง
กระจายข่าวสารไปในสื่อสิ่งพิมพ์ขององค์กรภาคี
เช่น หมอชาวบ้าน หมอขอนแก่น ฉลาดซื้อ
รักลูก ดวงใจพ่อแม่ หนังสือพิมพ์เพื่อน อสม.
จดหมายข่าว อสม. นิตยสารวงการแพทย์ คู่ขวัญ
โคตรแมน และชีวจิต เป็นต้น

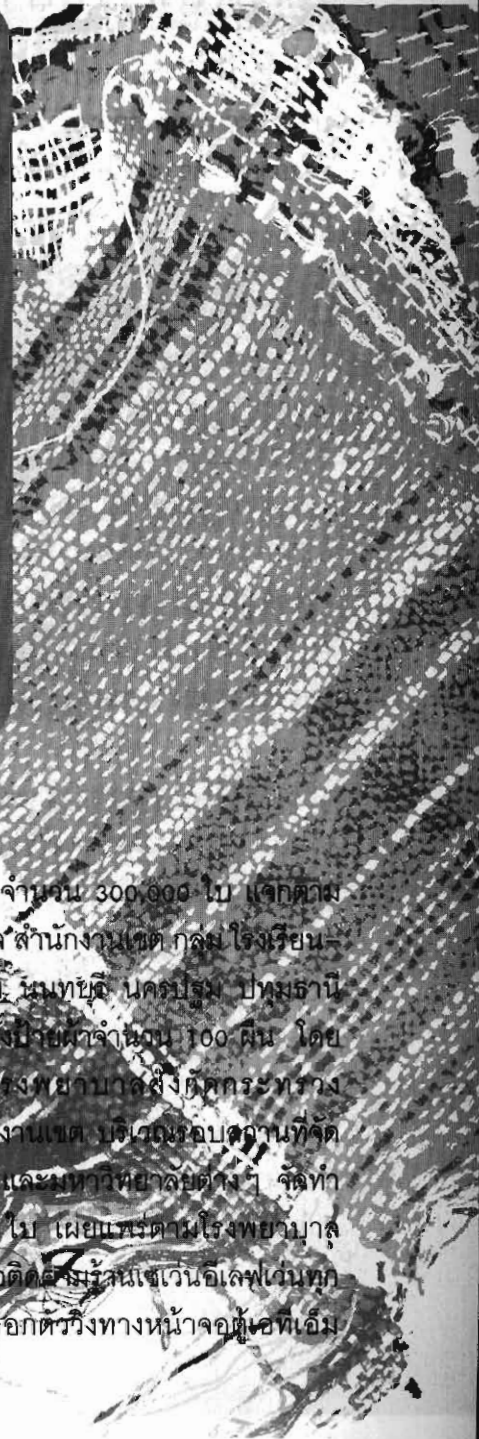

4. การประชาสัมพันธ์ทางวิทยุและโทรทัศน์

มีการผลิตปอดวิทยุ และ โทรทัศน์ โดย
ให้ "บุญสร้างและบุญซ่อม" เป็นผู้นำเสนอ โดย
ไม่ได้ทุ่มงบประมาณซื้อเวลาถึงสปอตแต่ใช้
กลยุทธ์การมีส่วนร่วม และการขอความร่วมมือ
ดังที่กล่าวมาแล้ว รวมทั้งการใช้สื่อบุคคลที่
สาธารณชนสนใจมาพูดคุยในรายการทางวิทยุ
และโทรทัศน์ โดยเริ่มจากการตั้งประเด็นที่
น่าสนใจ แล้วเชื่อมโยงเข้าสู่การดำเนินงานและ
ประชาสัมพันธ์เชิงรุกจนได้ร่วมงานในที่สุด

5. การลงโฆษณาในหน้าหนังสือพิมพ์ และนิตยสาร

มีการจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งในการซื้อพื้นที่ลงโฆษณาเชิญชวนไปเที่ยวงานตลาดนัดสุขภาพ ภายใต้คำแนะนำของทีมครีเอทีฟบริษัทประภักดิ์ โสลดิง (FCB Worldwide) บริษัทโฆษณาชื่อดัง ที่เข้าร่วมเป็นภาคีสถิตสนับสนุนกระบวนการปฏิรูประบบสุขภาพมาตั้งแต่ต้น การลงโฆษณาในหนังสือพิมพ์ที่มีงบประมาณน้อยเช่นนี้ จึงเน้นการสร้างความน่าสนใจของชิ้นงานที่ตีพิมพ์ โดยทีมงานได้ติดต่อบุคคลที่เป็นที่สนใจของสาธารณชน นั่นคือ พ.ญ.พรทิพย์ โรจนสุนันท์ ซึ่งกำลังโด่งดังจากการเขียนหนังสือเรื่อง "สืบจากศพ" ในขณะนั้น มาเป็นพรีเซ็นเตอร์ และด้วยงบประมาณจำกัดจึงเน้นตีพิมพ์โฆษณาในช่วงสองสัปดาห์สุดท้ายก่อนวันงาน (ในหนังสือพิมพ์เพียง 2 ฉบับ ฉบับละเพียง 5 ครั้งใช้งบประมาณไปเพียงสองแสนกว่าบาทเท่านั้น)

6. การไปคืออื่นๆ

วันที่ ผิดนัดแผนพับ จำนวน 300,000 ใบ แจกตามชุมชน เช่น กลุ่มโรงพยาบาล สำนักงานเขต กลุ่ม โรงเรียน-สถานศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร นครปฐม ปทุมธานี และสมุทรปราการ การติดตั้งป้ายหน้าจำนวน 100 ผืน โดยขอความร่วมมือติดตามโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทุกเรือ ซึ่งสำนักงานเขต บริเวณรอบสถานีที่จัดงานอิมแพ็คเมืองทองธานี และมหาวิทยาลัยต่าง ๆ จัดทำโปสเตอร์ จำนวน 10,000 ใบ เผยแพร่ตามโรงพยาบาล องค์การภาควิชาการ ร่วมทั้งขอติดธงร้านเซเว่นอเลฟเว่นทุกสาขาในกรุงเทพฯ การขอออกตัววิ่งทางหน้าจอทีวีเอ็มเป็นต้น

การสื่อสารอย่างต่อเนื่อง

เมื่อถึงวันงาน การประชาสัมพันธ์ได้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และมีการปรับเปลี่ยนการทำงาน บางประการตามสถานการณ์ โดยใช้ตัวงานที่ปรากฏเป็นเนื้อหาหลักที่จะนำเสนอ เช่น บอกเล่า บรรยากาศ ความเคลื่อนไหว สิ่งที่เป็นจุดเด่นน่าสนใจในแต่ละวัน โดยมีการทำงานอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ

1. สื่อมวลชนสัมพันธ์

มีการจัดตั้งศูนย์สื่อมวลชน หรือ Press Center ภายในงาน เพื่อดำเนินการเผยแพร่ข่าว ให้สื่อมวลชน และเป็นทีมงานชั่วคราวสำหรับ สื่อมวลชนที่มาทำข่าวในงาน ประสานงานให้ผู้สื่อข่าวในกรณีที่ต้องการสัมภาษณ์ หรือทำ รายงานพิเศษ นอกจากนี้ได้จัดแถลงข่าว หรือ สัมภาษณ์พิเศษในบางประเด็นที่เป็นที่สนใจร่วมกัน ของสื่อมวลชน รวมทั้งการส่งข่าวประชาสัมพันธ์ รายงานสถานการณ์จากงานออกไปทุกวันว่า ใน แต่ละวันมีกิจกรรมอะไรที่โดดเด่น มีผู้ให้ความสนใจมาก และปิดท้ายด้วยการเชิญชวนมาร่วม งานในวันต่อไป

2. สร้างทีมประชาสัมพันธ์

มีทีมประชาสัมพันธ์ที่เข้าใจประเด็นต่างๆ ทางวิชาการ สามารถสรุปประเด็นสำคัญ เรื่องราว ที่น่าสนใจในเวทีวิชาการ และแต่ละข้อมติพรรคการ ออกมาเพื่อจัดทำเป็นข่าวเผยแพร่ส่งให้สื่อมวลชน อย่างรวดเร็วแบบจับตามอง และข้อมูลเหล่านี้ยังสามารถนำมาใช้สำหรับการจัดทำหนังสือ หรือ เอกสารสรุปงานในภายหลังได้อีกด้วย

3. ตอกย้ำแนวคิด “สร้างนำซ่อม”

จัดให้ผู้ประกาศในงานคอย ย้ำและพูดคุยถึงแนวคิด “สร้างนำซ่อม” ตลอดงาน โดยเชื่อมโยง เนื้อหาไปถึงข้อมติพรรคการต่างๆ และ เจตวิชาวาท ในขณะที่สื่อสัญลักษณ์ “บุญสร้าง บุญซ่อม” คงเปิดการ แสดงที่เน้นแนวคิดนี้ตลอดทั้งวันและ ทุกวันของการจัดงาน

ความสำเร็จที่วัดได้

จากการประเมินผลการจัดงาน โดยสำรวจจากประชาชนมาร่วมงาน ระหว่างวันที่ 1-5 กันยายน 2544 พบว่า มีผู้เข้าชมงานนี้จำนวน ประมาณหนึ่งแสนห้าหมื่นคน จากเดิมที่คาดว่าจะมีเพียงหนึ่งแสนคน สิ่งจูงใจที่ประชาชนมาเข้าชมงานอันดับ 1 ได้แก่ อยากรู้ว่า ปฏิรูประบบ สุขภาพคืออะไร (ร้อยละ 57.07) และรองลงมาต้องการมาชมนิทรรศการ (ร้อยละ 51.78) ซึ่งนำเสนอใจว่าเป็นงานที่ประสบความสำเร็จในการเผยแพร่แนวคิดใหม่และกระตุ้นให้สังคมได้หันมาสนใจแนวคิด “สร้างนำซ่อม” ก่อนแล้วจึงมาเข้าชมงาน โดยมีเงื่อนไขสนับสนุนด้านอื่นๆ ตามมา เช่น มาเข้าร่วมสัมมนาประชุม ร้อยละ 25.27 และมาซื้อของร้อยละ 14.88

จากงบประมาณในการประชาสัมพันธ์ที่ใช้ไปทั้งสิ้น 2,246,433 บาท พิจารณา แผนการประชาสัมพันธ์และการใช้สื่อ รวมทั้งผลการสำรวจการรับรู้ ของประชาชนและผู้ไปชมงานก็นับว่าเป็นโครงการที่ใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าโครงการหนึ่ง โดยเฉพาะเมื่อมองถึงประโยชน์ที่สังคมจะได้รับ คือการเรียนรู้แนวคิดใหม่เรื่องสุขภาพ ไปพร้อม ๆ กับการที่ภาควิชาจัดงานได้เข้ามาเรียนรู้ร่วมกัน ประสานและเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายที่ไม่สิ้นสุด นอกจากนี้จะเป็นการทำงานที่ประหยัดคุ้มค่าแล้ว ยังถือว่าได้กำไรทางสังคมอย่างแท้จริงอีกด้วย

พันธกิจ

แผนผัง

"ตลาดนัด Three in one"

บ้านสุขภาพดี

สุขภาพ

ชม สปร.ส.

ประตู 2

สวนสุขภาพ : สวนแห่งความสุข (Health Park)

ประตู 1

ประชาสัมพันธ์

ชุมชนผู้บริโภครักสุขภาพ

สุขภาพ

แรลลี่สุขภาพ (Health Rally)

นิทรรศการกลาง
"การปฏิรูประบบสุขภาพ"

มิโดเลื่อน

จุดเริ่มต้น

ห้องประชุมช่อง

ห้องประชุมใหญ่

ห้องประชุม

เส้นทางสู่สุขภาพดี ในงาน ตลาดนัดสุขภาพ

“สร้างดีกว่าซ่อม”

“สุขภาพดี” ไม่มีขาย
แม้ไม่อยากได้ต้องร่วมสร้าง
ระบบย่อย ค่อยจัดวาง
โครงสร้างใหญ่ ให้ปรับตัว
ปัจเจก ต้องใส่ใจ
ร่วมแก้ไขให้ถ้วนทั่ว
จากตัวตน สู่ ครอบครัว
ขยายทั่วทั้ง ชุมชน

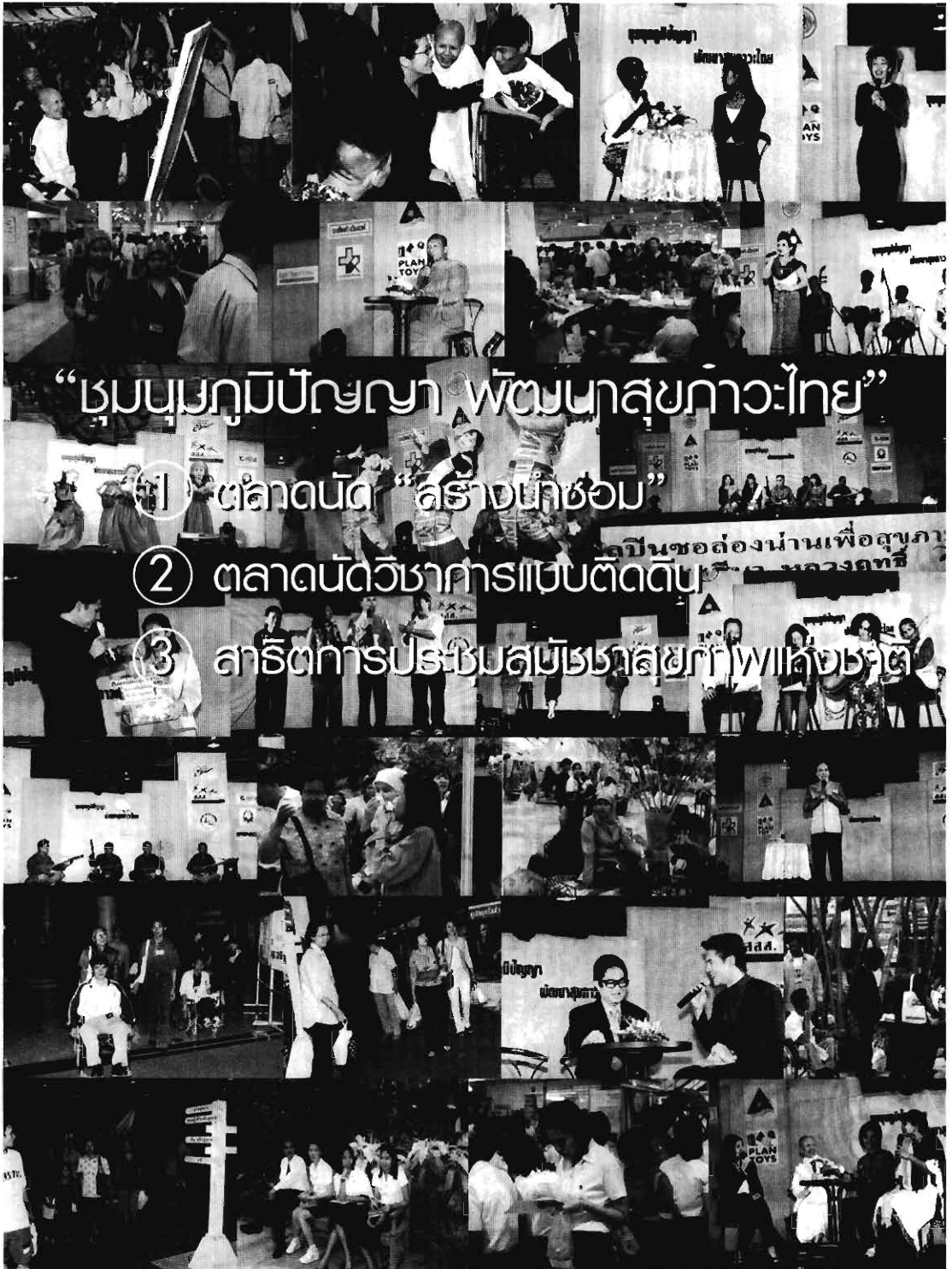
“สร้างนำซ่อม” ย่อมดีกว่า
อย่ามัวรอให้อับจน
สังคมไทยทุกแห่งหน
ร่วมสร้างเสริมสุขภาพดี

“สุขภาพ” คือทุกสิ่ง
ทั้งกาย ใจ ในวิถี
สังคม สิ่งแวดล้อม ดี
ล้วนเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน

สุขภาพดีต้องร่วมใจ
สุขภาพไทยต้องร่วมสรรค์
ทุกฝ่ายช่วยอำนวยความสะดวก
สิ่งที่ฝันพลันเป็นจริง

“ชุมชนภูมิปัญญา
พัฒนาสุขภาวะไทย”

“ชุมชนภูมิปัญญา พัฒนาสู่ภาวะไทย”

- 1) ตลาดนัด “สร้างทำซ่อม”
- 2) ตลาดนัดวิชาการแบบตัดต๊อป
- 3) สานิตการประชมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ

1 ตลาดนัด “สร้างนำซ่อม”

เรียนรู้รูปธรรมของคำว่า “สร้างนำซ่อม” และ อะไรคือ “ปฏิรูประบบสุขภาพ”

“...ดิฉันพาคุณแม่ไปเที่ยวงานตลาดนัดสุขภาพเมื่อวันที่ 4 กันยายน ที่ผ่านมา หลังจากรู้ข่าวจากรายการทไวไลท์โชว์ทางทีวีของ 3 งานจัดได้ดีมาก รู้สึกชอบมากค่ะ โดยเฉพาะคุณแม่ของดิฉันท่านประทับใจมากที่ได้ไปเห็นสิ่งต่างๆ ที่หาดูไม่ได้ในกรุงเทพฯ เสียหายที่บ้านอยู่ไกล (อยู่แถวหมู่บ้านสัมมากร) งานมีอีกแค่วันเดียว แคมคุณแม่ก็เดินไม่ค่อยไหว จึงให้ดิฉันมาแทนอีกครั้งในวันสุดท้ายของงาน คุณแม่สั่งให้ซื้อข้าวยาบักขี้ดัดที่ใส่ดอกอัญชัน ท่านบอกว่าหาทานยากมาก อยากให้จัดอีกทุก 7 ปี ครั้งละ 10 วัน เลยนะคะ ...”

บางส่วนของจดหมายจากคุณมัทนี ชิดสิน กรุงเทพฯ ที่ส่งเข้าไปที่สปรล. หลังจากเสร็จสิ้นงานตลาดนัดฯ ได้ไม่กี่วัน เป็นสิ่งหนึ่งที่สะท้อนความรู้สึกของบางคนที่ได้ไปร่วมงานตลาดนัดสุขภาพ และเกิดความประทับใจในกิจกรรมต่างๆ ที่ได้พบเห็นในงานครั้งนี้ ซึ่งนอกจากคุณมัทนีแล้ว ยังมีหลายคนที่โทรศัพท์เข้ามาสอบถาม แสดงความคิดเห็นรวมทั้งหลายคนได้บันทึกความรู้สึกไว้ในสมุดเฟรนด์ชิปที่เจ้าหน้าที่สปรล. นำไปเชิญชวนให้ร่วมฝากลายมือไว้เป็นที่ระลึกและแสดงความเห็นต่องานครั้งนี้ ซึ่งแน่นอนว่า ในหลากหลายมุมมองหลายความคิดเห็น ใช่ว่าจะมีแต่คำชมเท่านั้น ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงการจัดงานในด้านต่าง ๆ ก็เป็นส่วนที่มีคุณค่าเช่นเดียวกัน

งานนี้มีลุ้น

ระหว่างวันที่ 1-5 กันยายน 2544 ตั้งแต่เวลา 10.00 น.-20.00 น. ในพื้นที่กว่า 15,000 ตารางเมตร ของศูนย์การแสดงนิทรรศการอิมแพ็ค คอนเวนชัน เซ็นเตอร์ ได้ถูกสร้างสรรค์ให้กลายเป็น “เมืองนำอยู่ : ชุมชนสุขภาพดี” ภายในมีการจัดแสดงนิทรรศการ การสาธิต กิจกรรมเพื่อการเรียนรู้เรื่องการสร้างสุขภาพ และการจำหน่ายสินค้าสร้างสุขภาพ เปิดให้ผู้สนใจเข้าร่วมงานฟรี

ก่อนจะถึงวันงานหนึ่งคืน ทีมงานองค์กรร่วมจัดงานทั้งหลายเข้าไปจัดสถานที่ และเตรียมงานกันจนดึกดื่น บางคนบอกว่าคืนนั้นนอนไม่หลับเพราะไม่แน่ใจว่าพรุ่งนี้จะมีคนมาร่วมงานมากน้อยแค่ไหน ที่ตั้งเป้าว่าอยากให้มีคนมาเที่ยวงานวันละสองหมื่นคนนั้นจะเป็นจริงหรือไม่ เป็นเรื่องใหญ่ที่ต้องลุ้นกันสุดตัว

บรรยากาศการเตรียมงานเป็นไปอย่างสนุกสนาน ผู้รับผิดชอบแต่ละทีมต่างผลัดกันไปเยี่ยมชมทีมข้างเคียงมีการชวนกันบ้างอ้ากันบ้างแบ่งปันเครื่องมือที่ใช้ตลอดจนอาหารว่างขนมขบเคี้ยวแก่กันและกัน ใครมีแรงงานมากก็ไปช่วยทีมที่มีแรงงานน้อย ไม่มีใครจ้องที่จะแก่งแย่งหรือแข่งขันกัน ทำให้รู้สึกได้ว่า นี่เป็นงานของ “พวกเรา” จริง ๆ

แล้วเข้าวันเสาร์ที่ 1 กันยายน 2544 ก็มาถึง ทีมงานผู้จัดเริ่มใจชื้นที่เห็นรถรา
ขยับเขยื้อนตั้งแต่เช้า เพียงไม่ถึงสิบนาฬิกา ที่จอดรถก็เริ่มหายาก และเมื่อเปิดประตูต้อนรับ
ผู้คนเข้าสู่บริเวณงาน ก็ปรากฏว่ามีคนมาร่วมงานกันอย่างมากมายตั้งแต่ช่วงเช้าเลยทีเดียว
ใครที่เคยกังวลกลัวว่าจะไม่มีคนมาเที่ยวก็เป็นอันโล่งใจยิ้มได้ไปตาม ๆ กัน

เมื่อก้าวพ้นประตูใหญ่ด้านหน้าของอาคารศูนย์การแสดงนิทรรศการอิมแพ็ค
เมืองทองธานี ทุกคนจะได้รับแจกโบว์ลิ่งแนะนำงาน สีสันสดใส ด้านในทำเป็นแผนที่
“เส้นทางสู่สุขภาพดีในงานตลาดนัดสุขภาพ” ด้านหลังมีคำถามสำหรับการร่วมสนุกกับ
เกม “แรลลี่สุขภาพ” ซึ่งมีคำถามทั้งหมด 15 ข้อ หากทำได้ 12 คะแนนขึ้นไป ก็จะมีรางวัล
ให้ติดมือกลับบ้าน การที่จะได้คะแนนนั้นก็มีการตอบคำถามให้ถูกต้อง ซึ่งคำตอบของ
แต่ละคำถามก็จะซ่อนอยู่ตามซุ้มต่าง ๆ เชิญชวนให้ผู้ร่วมสนุกไปค้นหาคำตอบ หรือ ร่วม
กิจกรรมที่กำหนดให้แล้วให้เจ้าหน้าที่ประจำซุ้มประทับวีซ่ารับรองว่า “ผ่าน” ซึ่งวิธีการนี้
เป็นเทคนิคที่จะทำให้ผู้มาร่วมงานรู้สึกสนุกกับการเดินชมงาน และ มีแรงจูงใจที่จะเดินชม
อย่างทั่วถึงและตั้งใจด้วย

เป็นอันว่างานนี้มีเรื่องให้ลุ้นทั้งฝ่ายคนจัดงาน และ ผู้มาชมงาน

ตอกย้ำคำว่า “สร้างนำซ่อม”

เมื่อขึ้นสู่ชั้นสองของอาคารฯ ด้วยบันไดเลื่อน สิ่งแรกที่สายตาทุกคนต้องสะดุดก็คือป้ายไตรวิชั่น (Trivision) ขนาดใหญ่ ที่พลิกกลับไปมา เริ่มต้นที่ข้อความ “สร้าง” ต่อมาพลิกเปลี่ยนเป็นคำว่า “นำ” และ สุดท้ายพลิกเป็นคำว่า “ซ่อม” แล้วเวียนกลับมาเริ่มต้นใหม่อย่างนี้ตลอดเวลา

คำว่า “สร้างนำซ่อม” ถูกนำมาใช้เป็นข้อความหลักในการสื่อสารกับผู้คน เพื่อสร้างความตระหนักร่วมกันว่า สุขภาพสร้างได้ และถึงเวลาต้องร่วมกันสร้างสุขภาพ และในงานตลาดนัดสุขภาพแห่งนี้ ทุกคนจะได้เห็นรูปธรรมของ คำๆ นี้ ได้ทดลองปฏิบัติ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำไปเลือก รับประทาน ใช้ กับชีวิตของแต่ละคน

ถัดจากป้ายไตรวิชั่น “สร้างนำซ่อม” เป็นเวทีการแสดงของซูเปอร์สตาร์ประจำงาน นั่นก็คือการแสดงละครใบ้ชุด “บุญสร้าง บุญซ่อม” ที่ได้รับความสนใจจากสายตาของเด็ก ๆ มากเป็นพิเศษ บุญสร้างแสดงท่าทางที่บ่งบอกถึงการสร้างสุขภาพ และผลดีที่ได้รับคือความมีสุขภาพดี ส่วนบุญซ่อมทั้งปล่อยปลดละเลย ทั้งทำร้ายซ้ำเติมสุขภาพตัวเอง จนมีสารรูปที่ดูอ่อนแอ รวมทั้งมีสภาพจิตใจยำแย้มไม่ควรเอาเยี่ยงอย่าง

ละครใบ้ชุด “บุญสร้างกับบุญซ่อม” จัดแสดงอยู่ตลอดทั้งวันไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย เพราะรู้ว่ามีคนมากมายสนใจรอชมอยู่ ทุกครั้งที่เสียงเพลงประกอบการแสดงดังขึ้น ทั้งสองจะกระโดดขึ้นเวทีด้วยท่าทางต่าง ๆ ตามที่เตรียมการแสดงไว้ถึง 6 ชุด บางทีก็กระโดดลงมาเล่นกับผู้ชม มีขนมแจกเด็ก ๆ บ้าง ในขณะที่บุญสร้างพยายามชี้ชวนให้ผู้ชมดูแลสุขภาพ เลือกอาหารที่ดีมีประโยชน์ บุญซ่อมกลับพยายามยั่วยุเสียดสีบั่นทอนสุขภาพต่าง ๆ ให้แทน ไม่ว่าจะเป็น เครื่องดื่มชูกำลัง บุหรี่ สุรา ยาลดความอ้วน ของหมักดองที่มีสีสังต่าง ๆ และมีสารอันตรายเจือปน เป็นต้น

หลายคนหันไปถามคนที่ยืนอยู่ด้วยกันด้วยคำถามที่เขียนไว้บนเงที่ว่า
“วันนี้คุณเป็นแบบบุญสร้าง หรือ บุญซ่อม”

คุณพ่อคนหนึ่งชี้ให้ลูกชายดู แล้วบอกว่า “นี่ไง เจ้าลองดูว่ามีเงเห็นใน
โฆษณาทางทีวี จำได้มั๊ยลูก” เพราะบุญสร้างบุญซ่อม ได้เป็นฟรีเซ็นเตอร์ใน
สปอตโฆษณา งานนี้จึงมีแฟน ๆ ตามมาดูตัวจริงกันมากมายทีเดียว ที่จริงตอน
เตรียมงานมีคนเสนอให้ทำตุ๊กตา “บุญสร้างบุญซ่อม” ชาย หรือไม่ก็ทำเป็นของที่
ระลึกรูปแบบต่าง ๆ เช่น เข็มกลัด พวงกุญแจ แต่น่าเสียดายที่เตรียมการไม่ทันไม่
ถึงลงขายดีไม่น้อย

เบื้องหลัง “บุญสร้าง - บุญซ่อม”

สุคนธ์จิต วงษ์เมือก ผู้อำนวยการกลุ่มละครการศึกษา หรือเป็นที่
รู้จักกันดีในนามกลุ่มละคร กระจิตริต ผู้กำกับการแสดงละครใบ้ “บุญสร้าง
บุญซ่อม” เล่าว่า นับเป็นงานที่ยากของกลุ่ม เพราะไม่เคยจับงานทางวิชาการ
มาก่อน จึงต้องทำความเข้าใจกับเนื้อหาทั้งหมด มีการประชุมร่วมกับ
สปร.หลายครั้ง เพื่อกำหนดเนื้อหาและรูปแบบในการนำเสนอ จนเมื่อ
เข้าใจตรงกันแล้ว ก็เริ่มคัดเลือกหาตัวนักแสดง ทั้งหมด 6 คน หรือ 3 คู่
เฉพาะตัวบุญสร้างนั้นหายากมาก เพราะเดิมเข้าใจว่าตัวบุญสร้างเป็น
ตัวแทนของคนที่มีสุขภาพดี ดังนั้นต้องหุ่นดี แต่ทางผู้จัดงานบอกว่าความจริง
แล้วคนที่มีสุขภาพดี ไม่ได้หมายความว่า หุ่นจะต้องดี ยิ่งถ้าหุ่นดีหมายถึงผอม
ยิ่งไม่ใช่คนสุขภาพดีคือคนที่สมส่วนคนที่ดูว่าอ้วนตัวโตแต่สมส่วนกับความสูง
ของตัวเองก็เป็นคนสุขภาพดีได้

การมองและเข้าใจประเด็นให้ชัด จึงนับเป็นงานสำคัญ ผู้แสดงต้อง
ชัดเจนว่า พฤติกรรมใดเป็นของ “บุญสร้าง” พฤติกรรมใดเป็นของ “บุญซ่อม”

แล้วนำเสนอในรูปแบบของตัวละครที่มีความขัดแย้งกันอย่างชัดเจน การเลือกสีผ้าให้ตัวละครสองคนสวมใส่ จึงมีส่วนสำคัญเช่นกัน การที่ให้นุญสร้างแต่งชุดสีแดง เพราะเห็นว่าเป็นสีที่มีพลังเมื่ออยู่บนเวทีจะดูแข็งแรงส่วนชุดสีดำของบุญซ่อมเป็นสีที่ยอมรับกันว่าเป็นสัญลักษณ์ของความไม่ดี เมื่อสองสีมาอยู่คู่กัน ทำให้มองเห็นความแตกต่างอย่างชัดเจน

“ตัวละครต้องสามารถยึดหยุ่นการแสดงให้เข้ากับผู้ชมได้ มีเด็กก็เล่นกับเด็ก มีผู้ใหญ่ก็เล่นกับผู้ใหญ่ได้มันมีเสน่ห์มีการสื่อสารกันเกิดขึ้น บางทีตัวละครก็ไปเดินแจกใบปลิว อย่างบุญซ่อมชอบเดินไปแจกถึงคน บางทีก็เดินถือใบหรือไปชวนให้คนสูบ แต่ไม่มีใครรับ บางทีบุญสร้างชวนดื่มนม” สุคนธจิต เล่าถึงบรรยากาศที่นอกเหนือไปจากบทที่เธอกำกับ

เวทีการแสดงครั้งนี้ สุคนธจิต เปิดใจเล่าด้วยสีหน้ายิ้มแย้มว่า ตลอดชีวิตของงานแสดงที่ผ่านมา งานตลาดนัดสุขภาพที่เธอและกลุ่มได้เข้ามามีส่วนร่วม นับเป็นชิ้นงานที่ได้รับความสนใจมากที่สุดแทบไม่น่าเชื่อว่าจะมีผู้คนจากทุกกลุ่มวัยให้ความสนใจ ตั้งแต่แม่ชี พระสงฆ์ เด็ก ๆ คนทำงาน คนแก่ และชาวบ้าน

“เป็นงานของกระจัดจริตที่มีคนดูมากที่สุด บางรอบจังหวัด ๆ คนจะมาดูเยอะมาก ดูกันจนจบ คิดว่าชื่อนุญสร้างบุญซ่อมจำง่ายดี โดยเฉพาะสิ่งที่ค้นพบ ไม่คิดว่าละครแบบนี้จะประทับใจเด็กที่มาเกาะเวทีดูตาแป๋ว มีสมาธิมาก บางคนนั่งดูยาวนานจนจบ 3 เรื่อง พ่อแม่บางคู่จูงลูกมาดูแล้วพูดกับลูกว่านี่คือบุญสร้าง บุญซ่อม” สุคนธจิตเล่าด้วยความภูมิใจ

สุคนธจิตเล่าด้วยว่า การได้มีส่วนร่วมในงานตลาดนัดสุขภาพครั้งนี้ ยังทำให้เธอและทีมงานย้อนกลับมาตรวจสอบตัวเอง และพยายามปรับตัวให้เป็นบุญสร้าง เพราะทีมงานส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้ชีวิตเหมือนบุญซ่อมบางครั้งก็ไม่ได้รู้ตัวว่าเป็นบุญซ่อม ฉะนั้นต้องปรับตัวเอง รับประทานอาหารที่ดี ออกกำลังกาย รู้จักแบ่งสัดส่วนของการใช้ชีวิตได้

ที่สำคัญ ผลงานของเธอและทีมงาน ยังทำให้อาจารย์สอนคนหูหนวกจากโรงเรียนโสตศึกษา จ.ขอนแก่น ซึ่งพาคนหูหนวกและเป็นใบ้มาชมงาน “ตลาดนัดสุขภาพ” สนใจสอบถามชนิดของสีที่ใช้ทาหน้าตัวละคร ทีมงานจึงขอที่อยู่เพื่อจัดส่งสีไปให้ในภายหลัง ไม่นานเธอและทีมงานได้รับจดหมายแสดงความขอบคุณ อาจารย์ยังบอกด้วยว่าได้จัดตั้งชมรมละครใบ้เรียบร้อยแล้ว

สุนทรจิตเห็นว่า อนาคตการจัดงานในรูปแบบนี้ควรที่จะมีขึ้นอีก ส่วนตัวรู้สึกเป็นประโยชน์มาก ๆ ที่ได้ร่วมงานกับสปส. โดยเฉพาะมีส่วนร่วมแสดงศักยภาพงานศิลปะ ช่วยให้การเรียนรู้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คุยกับ “บุญสร้าง บุญซ่อม”

นิลชา เพลงฟูเกียรติ บัณฑิตครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถูกเลือกให้แสดงเป็นตัวบุญซ่อม เล่าถึงบทที่ได้รับว่าเป็นคู่สามีภรรยาที่มีสามีเป็นคนที่รักษาสุขภาพดี กินถ่ายเป็นระบบ แต่เธอกลับซีเกียจเอาแต่กินจนอ้วนจุ และยังชอบให้สามีทำงานบ้านทุกอย่าง บทที่นิลชาได้รับยังสะกิดใจเธอด้วยว่า ทุกวันนี้เธอก็เหมือนบุญซ่อม ทำให้เกิดแรงกระตุ้นว่าต้องปรับตัวเอง ในขณะที่คู่กัดของเธอ คือ รุจิโรจน์ อนสารกิตติวัฒน์ จบจากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่รับบทเป็นบุญสร้าง คู่สามีภรรยากับนิลชา บทนี้รุจิโรจน์บอกว่า เป็นคู่ที่เรียกเสียงฮาทำให้คนดูหัวเราะ โดยเฉพาะตอนที่บุญสร้างเข้าห้องน้ำขับถ่ายได้ดี แต่ภรรยาคือบุญซ่อมกลับขับถ่ายไม่ออก ทำให้คนดูได้กลับไปคิดถึงตัวเอง ส่วนตัวยังทำให้ต้องกลับไปออกกำลังกายให้สม่ำเสมอมากขึ้น

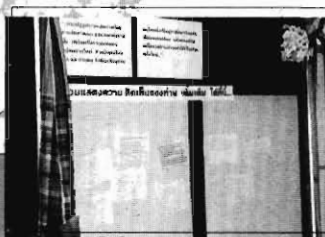

อีกคู่หนึ่ง คือ มิโชค ราษฎร์านวัต จบจากคณะวารสาร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รับบทเป็นบุญสร้าง เป็นคู่เพื่อนชายที่อยู่บ้านเดียวกันกับ ทศพล รุ่งผลผลิต บทนี้มิโชคบอกว่า ส่วนตัวก็งี้ๆ เป็นตัวบุญสร้าง เพราะบางครั้งกินอนดิก แต่ก็พยายามออกกำลังกาย ไม้ตีหมาแพ่ หรือน้ำอัดลม และพยายามรักษาสุขภาพ เห็นมีผู้ชมจำนวนมากทำให้มีพลังในการแสดงมากขึ้น

ทศพล รุ่งผลผลิต จากเอกศิลป์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ทศพลรับบทเป็นบุญซ่อม บอกว่าเขาคือตัวแทนของคนที่ไม่รักษาสุขภาพ เป็นบทที่ง่ายเพราะคนส่วนใหญ่และตัวเขาเองก็เป็นกันอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเล่นบทสุขภาพดีตีหมาแพ่ ทั้งเขาและเพื่อนมีพฤติกรรมที่ต่างกัน เขาเป็นคนที่ดีนิสัยส่งผลต่อการทำงาน บทนี้จะมีลักษณะของการข่มกัน แต่บุญสร้างเป็นคนที่เข้าใจเพื่อน ส่วนบุญซ่อมมีบุคลิกเป็นคนหัวดี้อ ทำประลองกำลังกับบุญสร้าง สุดท้ายบุญซ่อมก็แพ้ตัวเอง โดยส่วนตัวเมื่อเห็นคนมาชมมาก ๆ แล้วรู้สึกชื่นใจ

คู่ของทศพลและมิโชคยังเป็นผู้เปิดตัวแถลงข่าวงานตลาดนัดสุขภาพ และยังต้องออกตระเวนไปแสดงตามจุดต่าง ๆ เพื่อแนะนำงานตลาดนัดสุขภาพอีกด้วย

ปฏิรูประบบสุขภาพ คืออะไร

จากการตอบแบบสอบถาม คนที่มาเที่ยงงานส่วนใหญ่อยากรู้ว่า ปฏิรูประบบสุขภาพคืออะไร ซึ่งก็ไม่ผิดหวัง เพราะทีมงานได้ตกลงร่วมกันว่าให้จัดพื้นที่ส่วนกลางที่เป็นลานเชื่อมระหว่างห้องประชุมวิชาการกับส่วนที่เป็นตลาดนัดสำหรับจัดนิทรรศการว่าด้วยการปฏิรูประบบสุขภาพ อย่างไรก็ตาม งานนี้ต้องไม่ให้หลุดไปจากคอนเซ็ปต์ที่ว่า นิทรรศการต้องน่าสนใจและผู้ชมมีส่วนร่วมได้ การที่จะมาขีด ๆ เขียน ๆ ติดบอร์ด เป็นนิทรรศการแห้ง ๆ เห็นทีจะไม่ใช่นะ

ด้วยความชำนาญของทีมงานแปลนพับลิชซิง จึงมีการนำแผ่นป้าย (ธงญี่ปุ่น) เข้ามาเป็นสื่อให้สาระสำคัญ ๆ พร้อมทั้งสร้างบรรยากาศไปด้วยในตัว ข้อความที่กระชับแต่โดนใจ เช่น “จะมัวซ่อมสุขภาพไปทำไม” “จะสร้างหรือจะรอซ่อม” “ทำไมต้องจ่ายแพง” “ระบบไม่ตอบสนอง” “ลำบากผู้ให้ (บริการ)” “ทุกข์ใจผู้รับ (บริการ)” ฯลฯ เป็นต้น ป้ายสีสันสดใสเหล่านี้ติดตั้งเป็นระยะตั้งแต่ปากทางเข้าสู่เมืองทองธานีจนถึงในบริเวณงานเรียกว่าใครเห็นก็ต้องสงสัยจนอดใจขบรดตามป้ายมาไม่ได้

และเมื่อมาถึงในงานก็จะพบคำเฉลยในรูปแบบต่าง ๆ บอร์ดนิทรรศการที่พิมพ์ข้อความ เช่น “พ.ร.บ.สุขภาพประชาชนทำอะไร” “ทำไมต้องปฏิรูประบบสุขภาพ” “เราจะร่วมปฏิรูประบบสุขภาพได้อย่างไร” ฯลฯ เหล่านี้ ได้ถูกจัดทำเป็นภาพพลิกเชิญชวนคนซึ่งสงสัยพลิกหาคำตอบเอาเอง เรียกว่าเป็นนิทรรศการแบบไม่ยึดเยียด ใครไม่อยากรู้ข้อไหนจะเดินผ่านก็ยอมได้แต่เท่าที่สังเกตเห็นทุกคนจะพลิกอ่านทุกข้อ เพราะคำตอบแต่ละข้อไม่ได้ยาวชนิดอ่านจนเหนื่อยจึงนับว่ากลวิธีหลอกเด็กแบบนี้สามารถนำมาใช้ได้ดีกับเรื่องราวที่มีสาระหนัก ๆ เช่นนี้

ใกล้ ๆ กับนิทรรศการ มีของเล่นอีกอย่างวางตั้งอยู่เป็นจุด ๆ ใครต่อใครไปยืนกดให้คะแนนกันไม่ขาดสาย กิจกรรมที่เรียกว่า “ร่วมด้วยช่วยไหวต” เป็นลูกเล่นเพื่อการมีส่วนร่วมคิดร่วมแสดงต่อประเด็นสำคัญ ๆ ในร่างกรอบความคิดระบบสุขภาพแห่งชาติที่นำมาถกกันในเวทีสาธารณะซึ่งสุขภาพคนที่จะเข้าร่วมถกแถลงกันในเวทีส่วนใหญ่เป็นผู้แทนประชาคมองค์กรที่นำร่างกรอบความคิดดังกล่าวไปจัดเวทีวิพากษ์กันมาแล้ว ส่วนผู้มาเที่ยวชมงานก็สามารถร่วมไหวตประเด็นที่นำมาถกเลือกเรื่องที่จับต้องได้ เช่น “เห็นด้วยหรือไม่ที่เสนอให้มีสวนสาธารณะทุก ๆ 10 กิโลเมตร” หรือ “เห็นด้วยหรือไม่ที่ระบบบริการสุขภาพจะเป็นแบบใกล้บ้านใกล้ใจ” “เห็นด้วยหรือไม่กับการสนับสนุนให้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ” อย่างนี้เป็นต้น

ใครเห็นด้วยก็กดปุ่มเขียว ไม่เห็นด้วยให้กดปุ่มแดง และถ้าใคร
อยากตกลงในรายละเอียดก็สามารถเดินเข้าไปร่วมเวทีสาธิตสมัชชา
สุขภาพได้ งานนี้ไม่จำกัดว่าต้องลงทะเบียนเข้างานล่วงหน้า ไม่กำหนด
ว่าคนจะเข้าร่วมต้องเป็นใครมาจากไหนเท่านั้นเรียกว่าเปิดกว้างเพื่อการมี
ส่วนร่วมจริง ๆ

“**ไปรษณียบัตรจากใจถึงใจ**” เป็นกิจกรรมสุดท้ายของ
นิทรรศการส่วนนี้ก็ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก เพราะมีการแจกรางวัล
กันกระหน้าโดยเชิญชวนให้ผู้มาร่วมงานเขียนไปรษณียบัตรแสดงความคิด
เห็นหย่อนลงตู้ไปรษณีย์ขนาดใหญ่พร้อมกับไปรษณียบัตรที่ส่งเข้ามาก่อน
หน้านี้จากทั่วประเทศ ซึ่งนี่ก็เป็นกิจกรรมเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมต่อร่าง
กรอบความคิดระบบสุขภาพแห่งชาติ หรือ “พิมพ์เขียว” ระบบสุขภาพ
ใหม่ที่คนไทยต้องการ ซึ่งสปรส.ได้จัดพิมพ์ไปรษณียบัตรตอบรับแล้ว
แจกจ่ายออกไปผ่านเครือข่ายต่าง ๆ โดยมีซองรางวัลเป็นเครื่องกระตุ้น
ให้คนอยากส่งกลับมา รางวัลที่ 1 เป็นเงินสดถึง 1 แสนบาท งานนี้
หลายคนคงคิดว่าโอกาสถูกมากกว่าซื้อล็อตเตอรี่แถมยังไม่ต้องเสียเงิน
แม้แต่บาทเดียว ไปรษณียบัตรที่ส่งกลับมาจึงมีจำนวนมหาศาลทีเดียว
ทั้งหมดนำมาโชว์และจับรางวัลกันในงานนี้เอง

สวนสุขภาพ : สวนแห่งความสุข

“จิตวิญญาณ” ถือเป็นบ่อเกิดของสุขภาพทั้งปวงที่สำคัญสูงสุด มิติทางจิตวิญญาณ เป็นการเข้าถึงความดี ลดความเห็นแก่ตัว เป็นผู้ให้ เป็นผู้ที่มีจิตใจมั่นคง มีสติมีปัญญาที่สมบูรณ์ ไม่วิตกกังวล หรือมีความกลัวใด ๆ ความสงบสุขก็จะเกิดขึ้น สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่าและมีความสุข

ในทางตรงกันข้าม การขาดภูมิคุ้มกันทางด้านทางจิตวิญญาณ มีแต่ความเห็นแก่ตัว ยึดความมีตัวตนของตนเอง เมื่อต้องเผชิญกับการเจ็บป่วยหรือประสบเหตุวิกฤตในชีวิต ก็ยากที่จะฝ่าฟันฟันทุกขไปได้ บางคนถึงกับท้อแท้สิ้นหวัง ทำร้ายตัวเอง ทำลายผู้อื่น และ ทำลายสังคม

พื้นที่ใจกลางของงาน ได้รับการตกแต่งอย่างเรียบง่ายให้เป็น สวนสุขภาพ หรือ สวนแห่งความสุข ที่ร่มรื่น สวยงาม เป็นตัวแทนรูปธรรมของการสร้างสุขภาพในมิติทาง “จิตวิญญาณ” ที่หลายคนยังงุนงงสงสัยไม่กระจ่างกับคำ ๆ นี้ โดยแม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุด และทีมงานจากเสถียรธรรมสถานอาสาเข้ามาทำงานในส่วนนี้โดยประสานกับหน่วยงานอีกหลายแห่ง เช่น กรมสุขภาพจิต มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ เป็นต้น

ภายในสวนสุขภาพ มีกิจกรรมต่างๆมากมาย ทั้งงานปั้น งานระบายสี งานประดิษฐ์ การให้คำปรึกษาปัญหาสุขภาพทางจิตและจิตวิญญาณ การสาธิตการเดินจงกรม ฯลฯ แต่ก่อนที่จะได้พบกับกิจกรรมเหล่านั้น สิ่งแรกที่พบเมื่อก้าวเข้าสู่บริเวณงาน คือ “สะพานแห่งสติ” ที่เกิดจากการวางแผนไม้ขนาดพอเหมาะห่างกันแผ่นละหนึ่งช่วงก้าว เล่นระดับคล้ายขั้นบันไดที่ทอดยาวสูงขึ้นจากด้านหน้าแล้วค่อย ๆ ลาดเทลงเมื่อถึงในสวน ลักษณะการออกแบบเช่นนี้ทำให้ทุกคนที่ก้าวเข้าสู่สวนสุขภาพต้องใช้ความระมัดระวังในการก้าวเดิน ใครผลอเดินอย่างประมาทอาจแข็งขาถลอกเอาได้ง่าย ๆ

“สะพานแห่งสติ” คือเครื่องย้ำเตือนผู้คนที่มาชมงานว่า ทุกย่างก้าวของชีวิตจะขาดสติไม่ได้

เมื่อลงจากสะพานแล้ว ได้พบ “เครื่องทอผ้าของเด็กพิการ” ที่มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ นำมาจัดแสดงและสาธิตซึ่งเป็นภาคีสำคัญอีกภาคีหนึ่งที่เข้าร่วมวงปฏิรูประบบสุขภาพอย่างต่อเนื่องทั้งในเรื่องการจัดเวทีรับฟังความเห็นต่อร่างกรอบความคิดระบบสุขภาพแห่งชาติ และการร่วมนำเสนอรูปแบบของการสร้างสุขภาพในงานตลาดนัดสุขภาพครั้งนี้

เครื่องทอผ้าของเด็กพิการ เป็นอุปกรณ์ฟื้นฟูสุขภาพของเด็กที่มีความผิดปกติทางสมอง การทอผ้าจึงเป็นงานศิลปะที่ถูกนำมาใช้บำบัดอาการผิดปกติ โดยพบว่า เด็กที่ได้ทอผ้าซ้ำ ๆ บ่อย ๆ จะสามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของมือและทำได้ดีขึ้น ขณะเดียวกันในทางจิตใจแล้วเด็กจะเกิดความเพลิดเพลินและความภาคภูมิใจเมื่อเห็นผืนผ้าที่เกิดจากความพยายามของตนเอง

อย่างไรก็ตาม สำหรับงานตลาดนัดสุขภาพ “เครื่องทอผ้าของเด็กพิการ” มีนัยยะแฝงที่มากกว่าเครื่องมือฟื้นฟูที่เท่านั้น เพราะเครื่องนี้ถูกนำมาตั้งไว้เพื่อเชิญชวนทุกคนร่วมกันปักทอสายใยของเส้นด้ายหลากสีให้กลายเป็นผืนผ้า อุปมาอุปไมยกับการร่วมกันสร้างสังคมแห่งสุขภาพ ที่จะเกิดขึ้นได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจกันของคนทั้งสังคม

และผืนผ้าที่ทุกคนร่วมกันปักทอขึ้นในช่วงเวลา 5 วัน นี้ ก็คือสัญลักษณ์ของ “เจตนารมณ์ร่วม” ของทุกคน ในอันที่จะร่วมกันสานต่อภารกิจสำคัญนี้ต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

เมื่อเดินต่อไปภายในสวนที่จัดไว้อย่างสวยงามลงตัว ยังได้พบกับงานศิลปะต่าง ๆ อีกมากมาย หลายคนช่วยกันเรียงเมล็ดถั่วสีแดง สีดำ สีเขียว ที่วางกองอยู่บนพื้น ให้เป็นภาพบ้าง เป็นข้อความบ้าง สุนัขพาสตรีที่สนใจงานประดิษฐ์ประดิษฐ์ก็มีให้เลือกฝึก เลือกทำ ทั้งทำเทียน ทำดอกไม้ ร้อยมาลัย พับกระดาษ ส่วนใครที่ชอบงานปั้น ก็มีดินเหนียวมาให้ลองปั้นกันจริง ๆ

ท่ามกลางกิจกรรม “สร้างสุขภาพทางจิตวิญญาณผ่านงานศิลปะ” เหล่านั้น มีผืนผ้าใบขนาดใหญ่ตั้งเด่นอยู่กลางสวน เชิญชวนให้ผู้คนหยิบพู่กันขึ้นมา เลือกแต้มสีที่ชอบ แล้วใครอยากแต้มสีอะไร ตรงไหน จะมากหรือน้อย จะใช้เวลาเพียงชั่ววินาทีหรือจะตั้งอกตั้งใจอยู่เป็นชั่วโมงกับผืนผ้าใบนี้ก็แล้วแต่ความพึงพอใจของแต่ละคน

กิจกรรมนี้มีชื่อว่า “ต่างพู่กันแต่ลมหายใจเดียวกัน” ซึ่งมีความหมายถึงความหลากหลายของผู้คนความหลากหลายของแนวทางและวิธีการ แต่จุดมุ่งหมายนั้นเป็นไปเพื่อการสร้างสุขภาพ-สุขภาพะทั้งสิ้น ดังเช่นที่ปรากฏในงานตลาดนัดสุขภาพครั้งนี้

...นำที่ยิ่งนักที่ผืนผ้าใบที่เคียวว่างเปล่าในตอนแรก กลับกลายเป็นภาพวาดที่สวยงามยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ทั้ง ๆ ที่จิตรกรหลายพันคนที่มาช่วยกันแต้มสีอาจไม่ได้อ่านศิลปะมาแต่ไหน ทั้งยังไม่ได้นัดหมายกันว่าจะวาดให้เป็นภาพอะไร

ภาพที่เห็นในวันสุดท้าย จึงอาจเป็นภาพท้องทะเลยามต้องแสงแดด หรือท้องฟ้าหลังฝนตก ก็แล้วแต่ใครจะจินตนาการ แต่นี่ก็คืออีกสัญลักษณ์หนึ่งของการสานมือสานใจสร้างสุขภาพ

นอกจากไฮไลต์ที่กล่าวมาแล้วคุณแม่ชีและทีมงานยังมีวิธีนำเสนอเรื่องราวของธรรมะที่บางคนเพียงได้ยินก็หวนอนให้กลายเป็นเรื่องน่าสนใจ บางกิจกรรมเข้าขั้นน่าสนุกและตื่นเต้นอีกด้วย อย่างเช่น “แรลลี่ธรรมะ” เป็นกิจกรรมเพื่อให้ทุกคนได้ค้นหาธรรมะด้วยตัวเองโดยการร่วมกิจกรรมแรลลี่ที่สนุกสนาน

ส่วน “กระโจม” ที่ตั้งอยู่เป็นกลางสวนนั้น นอกจากจะใช้เป็นสถานที่พูดคุยแลกเปลี่ยนเรื่องของทุกข์และการจัดการกับทุกข์แล้ว ผ้าม่านบาง ๆ ที่คลุมกระโจมไว้ นั้น ยังบ่งบอกถึงความเศร้าหมองของคนเรา ที่บดบังไม่ให้เรามองเห็นความจริง ดังนั้นต้องรู้เท่าทันความเป็นจริงดังที่คุณแม่ชีย้ำอยู่เสมอว่า “ทุกข์มีไว้ให้เห็นไม่ใช่มีไว้ให้เป็น”

“สวนสุขภาพเป็นส่วนแห่งความสุข ทั้ง ๆ ที่คนเหล่านี้ไม่รู้จักรักกันเลยคนที่เข้ามาในตลาดนัด เมื่อเข้ามาอยู่ในสวนสุขภาพ ทุกคนจะต้องทำดอกไม้ ดอกไม้ที่มีคือสภาวะแห่งการตื่นรู้และเบิกบาน เราเอาทุกคนมาทำงานศิลปะ การปั้นดิน เป็นงานสร้างคุณค่าในตัวคนให้พบ

กับความสุข เป็นนักผลิต ไม่ได้เข้ามาเดินเพื่อซื้ออะไรในสวนนี้ เพราะความสุขเงินซื้อไม่ได้ แต่ความสุขเงินอาจจะซื้อได้ แต่ถ้าคุณอยากมีความสุขคุณต้องเฝ้าสังเกตตัวคุณ” แม้ชีเล่าถึงความหมายของกิจกรรมในสวนแห่งความสุข

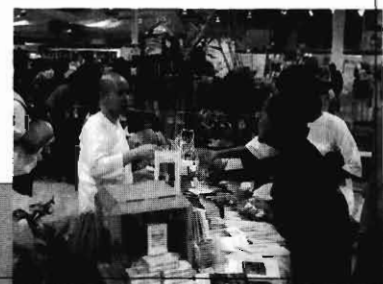
ภายในสวนสุขภาพยังจัดให้เป็นสถานที่สำหรับการพักผ่อน หลังจากเดินเที่ยวชมงานแล้วรู้สึกเหนื่อย ซึ่งแม่ชีบอกว่า เมื่อรู้สึกเหนื่อยต้องพัก อย่าเดินไปเพื่อเอา ต้องมีความสุขอยู่ในปัจจุบันขณะ มีความรู้ตัวทั่วพร้อม ขณะหายใจเข้าหายใจออก การทำงานของเราเป็นสรณะ ไม่เอาทิฐิมาปนกับการทำงาน

“งานตลาดนัดสุขภาพ ทำให้ทุกคนพูดถึงตลาดนัดในมิติพฤติกรรมสุขภาพ ที่กว้างขึ้น ไม่ใช่แค่การซื้อของ หรืองานแฟร์ เสร็จงานนี้ก็มีคนตามมาที่เสถียรธรรมสถาน มาบ้านดิน พ่อแม่พาเด็ก มาใส่บาตร ทำผ้าบาติก เป็นตลาดนัดแห่งความสุข” แม้ชีเล่าถึงผลพวงที่เกิดขึ้นหลังตลาดนัดสุขภาพ วายไปแล้ว

หัวใจสำคัญที่ทำให้ทุกคนที่เข้ามาร่วมทำงานสร้างสวนสุขภาพสำเร็จลุล่วงจนถึงวันสุดท้ายของงาน แม่ชีเผยว่า ทุกคนทำงานด้วยความเบิกบาน และสงบเย็น

แม่ชีคັນสนียเห็นด้วยว่า ตลาดนัดสุขภาพ เสมือนงานเทศกาล ที่จุดพลุตะโกนบอกเล่าถึงความจำเป็นในการปฏิรูประบบสุขภาพ โดยเฉพาะตลาดนัดจะไม่วาย หากทุกฝ่ายซึ่งเป็นภาคี กลับไปช่วยกันทำงานสานต่องานนี้ให้สำเร็จลุล่วงต่อไป

มาโนชญ์ เเพ็งทอง หนึ่งในทีมงานของเสถียรธรรมสถาน ผู้รับผิดชอบดูแลซุ้มศิลปะ เล่าถึงการมีส่วนร่วมในการทำงานศิลปะกับตลาดนัดสุขภาพครั้งนี้ว่า ส่วนตัวจบด้านศิลปะ จากมหาวิทยาลัยศิลปากร มีลูกชายเรียนหนังสืออยู่ที่โรงเรียนวัดศิริพงษ์ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่อยู่ในความดูแลของแม่ชีคันสนีย์ เมื่อเสถียรธรรมสถานมีกิจกรรม ก็จะพาครอบครัวเข้าไปมีส่วนร่วมจัดกิจกรรม ทุกวันเสาร์-อาทิตย์ และกิจกรรมพิเศษนอกสถานที่ ส่วนตัวมีใจฝักใฝ่ทางด้านการศึกษาปฏิบัติธรรมอยู่ด้วย

สำหรับเป้าหมายที่ต้องนำงานศิลปะเข้าไปใช้กับการปฏิบัติธรรมในงานตลาดนัดสุขภาพครั้งนี้ มาโนชญ์กล่าวว่า แม่ชีเห็นว่า การสอนแต่ธรรมะเป็นเรื่องยากสำหรับบางคน โดยเฉพาะเด็ก ๆ มองว่าเป็นเรื่องน่าเบื่อ จึงใช้อุบายนำศิลปะเข้าไปช่วยให้คนเข้าสู่การทำสมาธิได้ง่ายขึ้น ให้คนเข้าสู่การใช้จิตที่ดีโดยไม่รู้ตัวด้วยการเพลิดเพลินไปกับงานศิลปะที่มีตั้งแต่งานง่าย ๆ คือเขียนสีเทียนสำหรับเด็กตั้งแต่ก่อนเข้าอนุบาล ส่วนเด็กโตใครสนใจก็จะสอนหลักการการวาดเส้น แรเงา ผู้ปกครองบางคนไม่มีความรู้เรื่องศิลปะ แต่อยากจะสอนลูกก็มาเรียน

“บางคนมาคุยบอกว่าอยากเขียนรูป จะทำให้มีสมาธิมากไหม ผมก็บอกว่าตรงนี้สำคัญมาก เช่นถ้าคุณเป็นช่างแกะสลักคุณกำลังใช้ค้อนตอกสลักหินลงไปทุกวันถ้าไม่มีสมาธิเมื่อไหร่ค้อนตีโดนมือคุณแน่ ฉะนั้นผลไม่ได้ พลาดไม่ได้” มาโนชญ์ยกตัวอย่างให้ฟังอย่างคนที่ผ่านการเรียนรู้มาแล้วด้วยตนเองอย่างแท้จริง

ชุมชนบุรีรักษ์สุขภาพ

ภายใต้กระแสทุนนิยมบริโภค อาหารที่นำกลั้วซึ่งทำให้ประชาชนพลัดหลงเข้าไปติดกับ ก็คือ การโฆษณาชวนเชื่อ ซึ่งมีอำนาจสามารถสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนควักกระเป๋าจ่ายเพื่อหวังจะแลกกับการมีสุขภาพดี

คุณภาพและมาตรฐาน ตลอดจนราคาที่เป็นธรรม เป็นหัวใจสำคัญของการบริโภคอย่างฉลาด แต่จะมีใครสักกี่คนที่จะแน่ใจได้ว่า การตัดสินใจในฐานะผู้บริโภคทุกครั้ง ได้รับสิ่งที่คุ้มค่า สมประโยชน์อย่างแท้จริง

การสนับสนุนให้เกิดการรวมตัวกันของประชาชนและชุมชน เพื่อสร้างเครือข่ายพลังผู้บริโภค เป็นภารกิจที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน โดยเฉพาะ เครือข่ายคุ้มครองผู้บริโภคจาก 16 องค์กร ซึ่งมีมูลนิธิเพื่อผู้บริโภคเป็นแกนนำ และหน่วยงานภาครัฐคือสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) พยายามที่จะขยายผลต่อยอดให้กว้างขวาง เพราะต่างเห็นตรงกันว่า ความเข้มแข็งของผู้บริโภค เป็นหนทางที่ดีที่สุดที่จะทำให้งานคุ้มครองผู้บริโภคประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน

พูดง่าย ๆ ว่า การช่วยให้ผู้บริโภคตัดสินใจบริโภคอย่างชาญฉลาด รู้เท่าทัน เป็นการป้องกันการใช้ชีวิตเอาเปรียบได้ดีที่สุด

ในพื้นที่ภายในตลาดนัดสุขภาพส่วนหนึ่ง จึงถูกออกแบบให้เป็น “ชุมชนผู้บริโภครักสุขภาพ” นำเสนอกิจกรรม การสาธิต การแสดง ต่าง ๆ เพื่อติดอาวุธความรู้ให้ประชาชนสามารถคุ้มครองตัวเองในฐานะผู้บริโภคได้ อีกทั้งยังจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์สุขภาพที่มีคุณภาพจากชุมชนต่างๆทั่วประเทศ

เริ่มต้นกันที่บริเวณส่วนหน้าของชุมชนผู้บริโภครักสุขภาพ มีตู้เย็นขนาดใหญ่ที่เป็นกระจกใสมองเห็นเนื้อสุกรหลายชิ้นวางอยู่ ตู้นี้เป็นของ บริษัท Pork King นำเอาเนื้อสุกรที่มีสารเร่งเนื้อแดงและเนื้อที่ปลอดสารมาเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่าง เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถแยกแยะและเลือกซื้อได้อย่างปลอดภัย พร้อมทั้งเรียนรู้ว่าสารเร่งเนื้อแดงนั้นมีอันตรายอย่างไรต่อสุขภาพ

แม้จะซื้อเนื้อหมูมารับประทานสักชิ้นยังต้องมีความรู้ขนาดนี้ เรียกว่านี่เป็นเรื่องหมู ๆ ที่ไม่หมูอยู่เหมือนกัน

ถัดจากนั้นก็เป็กิจกรรมที่หลากหลายจากสหพันธองค์กรผู้บริโภค ซึ่ง สมจิต คงทน ผู้ประสานงานโครงการสร้างความเข้มแข็งให้ผู้บริโภคและองค์กรผู้บริโภค เล่าถึงเป้าหมายหลักที่ต้องการนำเสนอให้กับประชาชนในงานตลาดนัดสุขภาพครั้งนี้คือ การรวมพลังผู้บริโภคและบรรณรักษ์เรื่องสิทธิผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ กิจกรรมต่างๆที่เข้ามาเสริมเป้าหมายจึงมีทั้งการสาธิตและการจัดนิทรรศการ หัวข้อที่น่าสนใจและใกล้ตัวประชาชน เช่น อาหารเสริมกับสุขภาพ เป็นการสาธิตเปรียบเทียบคุณค่าทางโภชนาการระหว่างอาหารพื้นบ้านแบบไทย ๆ ราคาแสนถูก กับอาหารเสริมที่ดัดแปลงแต่งปรุงแล้วติดยี่ห้อมาขายแพง ๆ เช่น นำกระเทียมที่ขายเป็นกิโลกรัมมาเปรียบเทียบกับกระเทียมอัดเม็ด ให้เห็นเลยว่าการรับประทานกระเทียมสด ๆ จ่ายแค่ไม่กี่บาทได้ประโยชน์อย่างไรเมื่อเทียบกับกระเทียมอัดเม็ดที่ราคาแพงเม็ดละหลายบาท หรือการนำซูเปอร์ฟู้ดที่ราคาขูดละเอียดเกือบครึ่งร้อย มาเทียบให้เห็นคุณค่าอาหารที่มีอยู่ในไข่ไก่ ให้เห็นทั้งเรื่องคุณค่าทางโภชนาการและราคา เป็นต้น

ตลาดนัดชุมชน ในรูปแบบตลาดเช้า เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ตัวแทนจากมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค บอกว่า ประชาชนให้ความสนใจเข้ามาชมจำนวนมาก เพราะในตลาดนัดชุมชนแห่งนี้ถูกจำลองเป็นสภาพชุมชนสุขภาพ และเป็นการรวมพลังของผู้บริโภคจริงๆ และเพื่อสื่อให้เห็นว่าตลาดที่อยู่ในชุมชนเข้มแข็งเป็นอย่างไร ขายอะไรบ้าง ตลาดเช้าแห่งนี้จึงเต็มไปด้วยร้านค้าชุมชนจากเครือข่ายต่างๆ ใน 8 จังหวัด ประกอบด้วย เชียงราย ขอนแก่น มหาสารคาม สุราษฎร์ธานี เพชรบุรี บุรีรัมย์ สุรินทร์ และสตูล ทุกร้านจำหน่ายสินค้าที่ปลอดภัย ราคาเป็นธรรม เน้นการจำหน่ายอาหารพื้นเมืองซึ่งเป็วิถีชีวิตของชาวบ้านซึ่งลัทธิบริโภคนิยมยังเข้าถึงไม่มากนัก

ข้าวยา ส้มตำสมุนไพร ผักพื้นบ้านสด ๆ ข้าวหอมมะลิปลอดสารอัน
เลื่องชื่อของจังหวัดสุรินทร์ และอีกสารพัดของดีจากพื้นบ้านทั้ง 4 ภาค ได้รับการ
อุดหนุนอย่างชนิดที่เรียกว่า ขายดีเป็นเทน้ำเทท่า พร้อมทั้งมีการนำเครื่องมือไม้
ข้าวซ้อมมือมาสาธิตให้ดูด้วย

เชียมซีสุขภาพ เป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่มีคนเข้าแถวต่อคิวยาวเหยียดตลอด
เวลา เพื่อจะได้รู้ว่ารูปร่างของตนนั้น “สมส่วน? อ้วน? ผอม?” แค่นั้น กิจกรรมนี้
สร้างสรรค์โดย มูลนิธิหมอชาวบ้าน ที่นำเอาคอมพิวเตอร์มาใช้ในการคำนวณน้ำหนัก
กับส่วนสูงของแต่ละคนออกมาเป็นตัวเลขดัชนีมวลกาย (Body mass index) นำ
ค่าที่ได้ไปทำนายสุขภาพว่า ตัวเลขเท่านี้จะได้เชียมซีใบที่เท่าไร ในใบเชียมซีจะบอก
ทั้งผลการประเมิน ความเสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพ และคำแนะนำสำหรับเจ้าของใบเชียมซี
ว่าให้กลับไปดูแลสุขภาพอย่างไรจึงจะห่างไกลจากโรคต่าง ๆ

นี่เป็นตัวอย่างหนึ่งของการทำข้อมูลวิชาการให้ชาวบ้านเข้าถึงได้ โดย
การนำเสนอในรูปแบบ “เชียมซี” ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ในวิถีชีวิตของคนไทยอยู่แล้ว

แก้ว วิฑูรเธียร ผู้ประสานงานมูลนิธิฯ เล่าว่า “บางคนได้เชียมซีใบที่บอก
ว่า ‘ท่านเริ่มเจ้าเนื้อแล้ว’ ก็ารู้สึกตัวว่าต้องเพลลา ๆ การกินอาหาร และต้อง
ออกกำลังกายแล้วนะ เป็นการตรวจสุขภาพอย่างง่าย ๆ ตลอดทั้ง 5 วัน มีคนมาใช้
บริการกว่าเจ็ดพันคน งานนี้เจ้าหน้าที่แทบไม่ได้นั่งเลย แต่ก็สนุกมาก”

พื้นที่เล็ก ๆ ในความรับผิดชอบของมูลนิธิหมอชาวบ้านนี้ ยังอัดแน่นไปด้วยข้อมูลสุขภาพที่น่าสนใจอีกมากมาย ไปสเตอร์แผ่นหนึ่งเขียนข้อความสั้น ๆ ว่า “เป็นหวัดไม่ต้องไปหาหมอ” มีผู้ชมจำนวนมากเข้าไปสอบถามว่า จริงหรือที่ว่าเป็นหวัดไม่ต้องไปหาหมอ แล้วจะอย่างไรถึงจะหายหวัด คำตอบที่มีให้ในรูปแบบเอกสารและการอธิบายวิธีการปฏิบัติตัวอย่างง่าย ๆ นั้นมีคุณค่ามหาศาลต่อผู้ที่นำไปปฏิบัติ ซึ่งจะสร้างความมั่นใจในการดูแลตัวเองให้กับประชาชนทั่วไปที่มักพึ่งพา “มืออาชีพด้านสุขภาพ” เป็นหลักมาโดยตลอด และนั่นจะเป็นจุดเริ่มต้นของคำว่า “พึ่งตนเองด้านสุขภาพ”

การตั้งโต๊ะตอบปัญหาและให้ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ โดยเภสัชกรผู้เชี่ยวชาญ การที่มีคนมาเข้าคิวรอรับคำปรึกษาเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญว่าประชาชนให้ความสนใจกับเรื่องผลิตภัณฑ์สุขภาพเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้คือ “ร้อยพันคำถาม” เป็นการซักถามและตอบคำถามที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารเสริมสุขภาพ ซึ่งได้นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยมหิดล และดารานักแสดง คือ คาร่า พลสิทธิ์ ซึ่งเป็นพิธีกรรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค มาเป็นวิทยากร ถือเป็นกิจกรรมบูรณาการของชุมชนที่ถูกดึงไปแสดงยังเวทีกลางของงานด้วย

การจำลองเหตุการณ์ที่ผู้บริโภคคนหนึ่งถูกละเมิดสิทธิแล้วอยากจะร้องเรียนหรือพิทักษ์สิทธิของตนเองต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีขั้นตอนอย่างไรเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่มีประโยชน์อย่างมากสำหรับคนที่ได้เข้าไปเรียนรู้

นอกจากนี้สำหรับคนกรุงเทพฯ ที่วิถีชีวิตกำลังถอยห่างจากอาหารจากธรรมชาติไปทุกที ะอะอะก็เดินเข้าห้างสรรพสินค้า ใช้เงินซื้อฟิงพาดลาดไปเสียทุกอย่าง ก็สามารถเรียนรู้หนทาง ใช้ชีวิตแบบพึ่งตนเอง ในบุรุษของ มูลนิธิศูนย์สื่อพัฒนา ที่นำกิจกรรมต่าง ๆ มาจัดแสดงในชื่อ บ้านพึ่งตนเอง มีทั้งวิธีสร้างแหล่งอาหารปลอดภัยลดสารเคมีโดยมีการสาธิตการปลูกผักกินเอง ผักสวนครัวแบบพิเศษที่หมุนเวียนปลูกพร้อมกันหลายชนิด สลับพื้นที่ตามฤดูกาลซึ่งจะช่วยให้ดินไม่เสื่อมสภาพเร็วและป้องกันโรคพืชได้ การสาธิตกำจัดแมลงในบ้านด้วยวิธีธรรมชาติ การนำขยะมาทำให้เกิดประโยชน์ การทำสบู่และยาสีฟันใช้เอง รวมทั้ง **ส้วมสุขภาพ** ที่เป็นการจำลองห้องน้ำ ขึ้นมากลางงาน เพื่อบอกถึงการป้องกันโรคติดต่อทางทวารและมะเร็งลำไส้ใหญ่อย่างง่าย ๆ ด้วยการไม่ใช้ส้วมชักโครก พร้อมทั้งยืนยันว่าการนั่งถ่ายแบบยอง ๆ ด้วยส้วมแบบภูมิปัญญาดั้งเดิมของไทยนั้นเป็นท่าที่ดีที่สุด เพราะลำไส้ใหญ่จะตรงกับรูทวารทำให้ขับถ่ายออกง่ายและหมดจดกว่า

ภูมิปัญญาไทยง่าย ๆ ใกล้เคียงอย่างนี้ อาจเป็นสิ่งที่น้อยคนนักจะเคยรู้มาก่อน เมื่อมาพบในงานนี้จึงเกิดความแปลกใจและสนใจในข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสุขภาพที่ใกล้เคียงเหล่านี้เป็นอย่างมาก

“ประชาชนให้ความสนใจทุกกิจกรรม คนมางานเยอะมาก เหมือนกับเป็นนวัตกรรมใหม่ ของชนชั้นกลางที่ได้ชิมชั้บสิ่งเหล่านี้ คิดว่าประชาชนได้ไปเยอะทั้งเนื้อหาวิชาการ วิถีชีวิต เกร็ดเล็กเกร็ดน้อยของแต่ละซุ้ม แต่ถามว่าจริง ๆ แล้วได้นำไปคิดต่อไหม นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ใหม ก็เป็นประเด็นคำถาม จริง ๆ กลุ่มคนที่มาเป็นกลุ่มคนที่รักสุขภาพอยู่แล้ว ถ้าสามารถเปิด กลุ่มใหม่มากขึ้นก็ยิ่งดี” สมจิต ในฐานะแกนนำในการจัดการซุ้มนี้อีกกล่าวทิ้งท้าย

ภายในชุมชนผู้บริโภคสุขภาพแห่งนี้ ยังมีกิจกรรมที่น่าสนใจจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ที่นำชาวบ้านจากชุมชนในจังหวัดต่าง ๆ มาจำหน่ายสินค้าที่พวกเขาผลิตเอง โดยสินค้าทุกอย่างได้รับการรับรองคุณภาพจากอย. ตามโครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์สุขภาพชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2543

“โครงการของเราเป็นพหุภาคี เกิดจากปัญหาชาวบ้านผลิตสินค้าต่างๆของชุมชน ซึ่งเป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน เดิมนั้นแม้จะมีเจ้าหน้าที่เกษตรเข้าไปช่วย แต่ก็ขาดความรู้เรื่องมาตรฐานการผลิต เมื่อมาขออนุญาตอย. เราก็กลับไปตรวจสอบสถานที่และกระบวนการผลิต ถ้าไม่สะอาดไม่ได้มาตรฐานเราก็ไม่ให้ ก็เกิดปัญหาความขัดแย้งทำให้เรามาคิดใหม่ว่าวัตถุประสงค์ของเราต้องการสินค้ามีคุณภาพดังนั้นเราต้องลงไปส่งเสริมชาวบ้านแบบครบวงจร ให้ทุกหน่วยงานเข้าไปควบคุม กำกับ ประชาสัมพันธ์และทำการตลาด เป็นภาคีร่วมกัน ตอนหลังมีโครงการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ ก็เกิดความร่วมมือกันชัดเจนขึ้นอีก” คุณฉวีวรรณ ศรีโกมล แม่งานจากอย. เล่าถึงที่มาของสินค้าชุมชนเหล่านี้ ซึ่งมีทั้งหมอยอ กุนเชียง กล้วยฉาบ ทุเรียนทอดกรอบ ขนมพื้นบ้าน อาหารเพื่อสุขภาพ รวมทั้งผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสบู่ แชมพู น้ำยาล้างจาน ยาหม่อง ฯลฯ ที่เป็นฝีมือชาวบ้านล้วน ๆ จำหน่ายในราคาที่ถูกมากเมื่อเทียบกับราคาที่ซื้อได้ทั่วไปในกรุงเทพฯ ชาวบ้านบางชุมชนต้องดิ้นรนกลับไปเอาสินค้ามาเพิ่มถึงสองสามรอบเลยทีเดียว

ข้ามของออย.ซึ่งใช้ชื่อว่า ออย.เศรษฐกิจชุมชน นอกเหนือไปจากการจำหน่ายสินค้าคุณภาพ ยังมีการสาธิตกระบวนการผลิตข้าวแบบดั้งเดิม โดยเฉพาะข้าวปลอดสารพิษ ซึ่งเป็นสินค้าอีกอย่างหนึ่งที่จำหน่ายหมดก่อนวันสุดท้ายของงาน

หน่วยตรวจสอบเคลื่อนที่ในรูปแบบของรถโมบายยูนิต เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งของออย.ที่ตั้งใจให้ประชาชนได้เข้ามาเรียนรู้เรื่องการตรวจสอบคุณภาพของสินค้า เช่น การตรวจสอบหายาฆ่าแมลงในผักผลไม้ สารฟอสเฟตในอาหาร หรือสารฟอกขาวในถั่วงอก ทั้งสาธิตแนะนำและจำหน่ายชุดทดสอบอาหารที่สามารถทำได้ง่าย ๆ สำหรับใครก็ตามที่สนใจจะทำหน้าที่เป็นออย.ด้วยตนเอง

“มีคนมาดูเยอะมาก เดียวนี้ไปจัดงานที่ไหนก็จะเอารถคันนี้ไปด้วย จุดประสงค์เราต้องการสาธิตให้ชาวบ้านได้รู้ถึงอันตราย แต่ชาวบ้านเขาอยากซื้อ เราก็ประสานกับกรมวิทยาศาสตร์ให้เอามาขาย ก็ปรากฏว่าขายดี ถือว่างาน 2 ส่วน ทั้งสินค้าคุณภาพและรถโมบายยูนิตเป็นไฮไลท์ของงาน สินค้าชุมชนก็ขายดีขายดี เราหวังว่าจะช่วยขยายตลาดให้ชาวบ้านได้อีกทางหนึ่ง” จีวรพรรณกล่าวถึงผลสำเร็จของงานที่เกิดการรวมพลังทำงานกับภาคีพันธมิตรครั้งนี้

สุขภาพวิถีไทยกับบริการสุขภาพใกล้บ้านใกล้ใจ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็นการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน ฯลฯ เป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมมาแต่บรรพบุรุษ และผูกพันอยู่กับวิถีชีวิตของคนไทยมาเนิ่นนาน กระทั่งการแพทย์แผนตะวันตกเข้ามาแทนที่ สิ่งเหล่านี้ก็แทบจะถูกลืมเลือนไปจากคนไทย

อีกมุมหนึ่งของเมืองนำอยู่ : ชุมชนสุขภาพดีแห่งนี้ จึงถูกจำลองผสมผสานความเป็นวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมปัจจุบัน ให้ได้ย้อนกลับไปสัมผัสวิถีสุขภาพแบบไทย ๆ หลากหลายศาสตร์ แห่งการดูแลรักษาสุขภาพ ทั้งในการป้องกัน การรักษา การฟื้นฟู การสร้างเสริม ในมิติทั้งทางกาย จิต สังคม และ จิตวิญญาณ เปิดโอกาสให้บางสิ่งที่เคยถูกกีดกันจนตกขอบของเส้นมาตรฐานที่การแพทย์กระแสหลักขีดไว้ ได้มาสาธิต และแสดงให้คนรุ่นใหม่ได้เห็น ได้ทดลอง และเรียนรู้

ประชาชนจำนวนมากเข้าแถวรอคิวเพื่อจะได้ผ่อนคลายสุขภาพจากการนวดแผนไทย ซึ่งถือเป็นไฮไลท์ของชมรมสุขภาพวิถีไทย ด้วยสนนราคาค่ามือหมอนวดเพียงชั่วโมงละ 50 บาท **โสภาส เซษรฎากุล** ตัวแทนจากมูลนิธิสุขภาพไทย เล่าว่า “งานในส่วนสุขภาพวิถีไทย เป็นการคัดสรรเพื่อนำส่วนที่ดีที่สุดมาแสดง โดยยึดหลักการการทำงานทุกคนต้องมีส่วนร่วมให้มากที่สุด ส่วนตัวเมื่อร่วมประชุมกับสปรศ.ก็จะกลับมาตั้งกรอบในการทำงาน 3 กรอบ คือ 1. ไม่เน้นการรักษา แต่เน้นภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตคนไทย 2. ฟังตนเองได้ในชุมชน และ 3. จับต้องได้ กรอบทั้งหมดนี้โสภาสบอกว่า เขาโยนกลับไปให้ชุมชนและเครือข่าย เพื่อให้ทุกคนนำไปคิดแล้วมานำเสนอพร้อมกับการส่งตัวแทนมาร่วมงาน ทั้งการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการรวมตัวกันเป็นประชาคมสุขภาพ ของชุมชนต่างๆ เช่น การรวมกลุ่มกันออกกำลังกาย เช่น **รำกระบอง เล่นโยคะ** จึงเป็นงานที่กลุ่มคัดสรร มานำเสนอให้ประชาชนเห็นทางเลือกในการดูแลสุขภาพ เราก็พยายามออกแบบให้เป็นวิถีชุมชน ลงทุนกับการตกแต่ง ทำให้หลากหลาย และเด่นขึ้นมา สามารถเข้าถึง จับต้องได้ ชุมชนมาจากทั่วประเทศ ทั้งเชียงใหม่ อีสาน มี**หมอดูสุขภาพ**แบบศิลปะโบราณ แม้เราเป็นเมืองพุทธแต่ก็น่าตื่นเต้น เรามี**ศาลานวด** ต้องเข้าคิวเก็บเงิน เป็นการนวดแบบใช้เท้าเหยียบ คือใช้เท้าไปเหยียบผานไถนาร้อน ๆ ก่อนจึงเอาเท้ามานวด ที่เรียกว่า “**ย่าซาง**” เป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านจากภาคเหนือ หรือการ**ตอกเส้น** ที่ใช้หมอนเล็ก ๆ ตอกไม้ลงไปตามเส้นเอ็นตามจุดต่างๆ ช่วยคลายเส้น แก้อาการปวดเมื่อย มีนักท่องเที่ยวมาถ่ายรูปกันเยอะมาก บางคนไม่เคยเห็นสิ่งเหล่านี้ว่ามีอยู่และใช้ได้ คนมาล้นหลาม พื้นที่ของเราดูคับแคบไปถนัดตา” โสภาสเล่าถึงผลงานของกลุ่มอย่างภาคภูมิใจ

แล้วพ่อหมอนที่นั่งดูดวงชะตานั้นล่ะ มาได้อย่างไร ? สำหรับคำถามนี้โอกาสบอก ว่า นั่นถือเป็นที่ริกรรมบำบอดอย่างหนึ่ง ซึ่งต้องยอมรับว่ามีผลต่อสุขภาพทางจิตและแสดงผลออกมาทางสุขภาพกายอย่างเห็นได้ชัด เขายืนยันว่าตราบทุกวันนี้ “หมอเมื่อ” ก็ยังเป็นที่พักของประชาชนคนภาคเหนือแทบทุกครัวเรือนทุกชุมชน แม้คนสมัยใหม่จะมองว่างมงาย แต่ในความเป็นจริงแล้ว สิ่งเหล่านี้ยังมีอยู่จริงในวิถีชีวิตคนไทยเราจะปฏิเสธอย่างไรก็คงไม่ได้ น่าจะหันมาส่งเสริม และ พัฒนา รวมทั้งช่วยให้ประชาชนสามารถเลือกรับปรับใช้ได้เหมาะสมมากกว่า

ภูมิปัญญาของภาคใต้ก็ได้รับความสนใจไม่น้อย โดยเฉพาะกิจกรรมที่เขียนชื่อไว้ว่า เนาวหอยรักษาโรค นำเอาเปลือกหอยหลายขนาดหลายสีสััน รูปร่างแปลกตามาจัดแสดง มีอาจารย์นิโรจน์ นิลสถิตย์ จากสมาพันธ์แพทย์แผนไทยภาคใต้ ทำหน้าที่บรรยายอย่างไม่รู้เบื่อ อาจารย์บอกว่า เนาวหอยก็คือหอย ๑ ชนิด และสิ่งที่ได้จากท้องทะเลอีกหลายอย่าง เช่น ลิ่นทะเล ปะการัง กัลปังหา ฯลฯ นำมาต้มไฟ หรือเผาจนกลายเป็นถ่าน นำไปบดละเอียดละลาย น้ำอุ่นดื่มแทนน้ำหรือหลังอาหารวันละ 3 ครั้ง ช่วยขับลม ขับนิ่ว ขับปัสสาวะ แก้โรคกระษัย แก้ไตพิการ ซึ่งปัจจุบันนี้ได้รับการรับรองขึ้นทะเบียนเป็นยาแผนโบราณขนานหนึ่ง

ภาคีสำคัญอีกภาคีหนึ่งในขุมนนี้ไ้แก่ สันติอโศก ซึ่งนำเสนอวิถีการใชชีวิตแบบเกือกุลสมบูรณั ธรรมชาติ ใชัธรรมมะเข้ามากเป็นหลักการดำเนินชีวิต นอกจากจะมีเอกสารเผยแพร่ และสถิติการ ใชชีวิตแบบพึ่งตนเองได้ โดยการแยกขยะ สกัต้น้ำชีวภาพ ลดสิ่งที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมแล้ว ยัง นำสินค้ามาจำหน่าย เช่น ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรต่าง ๆ

นอกจากนี้ศาสตร์การแพทย์ทางเลือก เช่น ผังเข็ม พลังจักรวาล โยเร ชีวจิต ธรรมชาติ บำบัด ก็มีพื้นที่ให้ได้แสดงตัวตนและให้บริการแก่ประชาชนที่สนใจเช่นกัน ซึ่งก็ได้รับความสนใจเข้า รับประทานกันอย่างชนิดที่สามารถฟันธงได้ว่าคนไทยยังเชื่อถือและแสวงหาทางเลือกเพื่อสุขภาพกันเป็น อย่างมากดังนั้นจึงขึ้นอยู่กับระดับนโยบายของประเทศว่าจะมุ่งมั่นสนับสนุนและพัฒนาอย่างจริงจังแค่ ไหน

และเพื่อให้เห็นแนวทางรูปธรรมของการผสมผสาน เลือก รับ ปรับ ใชั ศาสตร์การดูแล สุขภาพแขนงต่าง ๆ เหล่านี้ เข้ากับการแพทย์แผนหลักในปัจจุบัน ในขุมนสุขภาพวิถีไทย ยังจัดสถิติ สถานบริการสุขภาพแบบใกล้บ้านใกล้ใจ ให้บริการตรวจสุขภาพ แนะนำปรึกษา รักษาโรค โดยมี ทางเลือกที่หลากหลายให้ประชาชนเลือกใชับริการ เน้นการบริการที่ใส่ใจความเป็นมนุษย์ รักษาทั้ง โรคและคน มีร้านยาชุมชนที่ไม่เพียงแต่ตั้งหน้าตั้งตาจะขายยาเท่านั้น แต่จะสร้างความเข้มแข็งให้ ประชาชนด้วยการให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพและการใชัยาที่ถูกต้อง มีพยาบาลชุมชนที่ให การดูแลแบบองค์รวมทั้งตัวผู้ป่วย ครอบครัว และชุมชน อย่างใกล้ชิด มีหมอพื้นบ้าน หมอสมุนไพร หมอหนองแผนไทย นั่งทำงานอย่างมีศักดิ์ศรีเคียงบ่าเคียงไหล่กับหมอแผนปัจจุบัน

ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นการจำลองรูปแบบการบริการสุขภาพที่พึงประสงค์ในอนาคต

สื่อสร้างสุขภาพ

“ในฐานะคนทำงานด้านสื่อ คิดว่าทุกวันนี้สื่อให้ความสำคัญกับเรื่องราวในสังคมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพเป็นอย่างมาก โดยสื่อที่วิอาจทำได้ในแง่ของการนำเสนอเป็นข่าว ในขณะที่สื่อวิทยุ หรือ สื่อสิ่งพิมพ์จะให้รายละเอียด วิเคราะห์เจาะลึก ซึ่งล้วนเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง ผู้ชม ผู้อ่านทั้งสิ้น ทีนี้ก็ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละคนรับสื่อเพื่ออะไร เพื่อจะนำความรู้ที่เป็นประโยชน์มาใช้ในชีวิตประจำวันบ้าง หรือไม่ หรือดูผ่านไปเท่านั้น สำหรับการรณรงค์เพื่อสร้างสุขภาพ สื่อเป็นทางขับเคลื่อนที่จำเป็นและมีศักยภาพสูงมากทางหนึ่ง”

นั่นเป็นความเห็นของ **คุณศรัญญา สินธวานุรักษ์** จากสถานีโทรทัศน์สี ช่อง 7 ในฐานะผู้ประสานงานและบริหารจัดการหลักในขั้ว สื่อสร้างสุขภาพ ในงานตลาดนัดสุขภาพครั้งนี้ ในฐานะที่เธอทำงานอยู่ในแวดวงสื่อมาอย่างยาวนานนับตั้งแต่จบการศึกษาจวบจนปัจจุบัน เธอมองศักยภาพของสื่อต่อการขับเคลื่อนการสร้างสุขภาพ สอดคล้องกับอีกหลายความเห็นของวิทยากรที่เข้าร่วมประชุมวิชาการห้องย่อยในหัวข้อ “สุขภาพคนไทยถูกทำลาย มีมือสื่อ หรือ มีมือใคร” ที่จัดขึ้นในวันสุดท้ายของงาน ภายใต้แนวคิดหลักที่จะนำเสนอเรื่องราวของอิทธิพลของสื่อและหนทางการทำงานร่วมกับสื่อในฐานะภาคีหนึ่งของงานปฏิรูประบบสุขภาพโดยนำเอาความเห็นของประชาชนที่มาร่วมกิจกรรมในขั้วสื่อสร้างสุขภาพ ไปเป็นประเด็นพูดคุยกันในเวทีวิชาการด้วย

ภายในพื้นที่ไม่ใหญ่โตนัก ชุม สื่อสร้างสุขภาพ ถูกจัดขึ้นใกล้ ๆ กับชุม ชุมชนผู้บริโภค สุขภาพ ด้วยกิจกรรมที่น่าสนใจของทั้งสองชุม เป็นแรงดึงดูดให้บริเวณนี้แออัดไปด้วยฝูงชนอยู่แทบ จะตลอดเวลา โดยในส่วนของชุมสื่อสร้างสุขภาพนั้นนอกจากจะมี mascot และ promotion girl หน้าตาน่าเอ็นดูคอยเดินเรียกแขกแล้ว ตัวกิจกรรมแต่ละช่วงล้วนสร้างสีสันให้กับงานเป็นอย่างดี

แนวคิดหลักที่ชุมสื่อสร้างสุขภาพต้องการนำเสนอคือการจำลองชีวิตจริงการทำงานจริงของสื่อ มาไว้ในงานให้ผู้ชมสามารถสัมผัสและเรียนรู้ได้แบบสด ๆ โดยออกแบบภายในชุมเป็น 4 มุม คือ 1. มุมคอมพิวเตอร์ หรือมุมไอที 2. มุมเวทีการแสดง 3. มุมแสดงความเห็นต่อประเด็น “เมื่อสุขภาพ คนไทยถูกทำลาย มีมือสื่อหรือมือใคร ?” และ 4. มุมพักผ่อน สำหรับคนที่เหนื่อยล้าจากการเดิน เทียวงานสามารถมานั่งพักและชมรายการสื่อเพื่อสุขภาพจากโทรทัศน์วิทยุ และ สื่อสิ่งพิมพ์ที่จัดเตรียม ไว้ให้ได้ที่นี่

ไฮไลต์ของชุมนี้คือช่วงดาราทพบประชาชน ที่มีเหล่าดารา นักร้อง นักแสดง พิธีกร ทั้งรุ่นเก่า รุ่นใหม่ นางสาวไทย มิสไทยแลนด์ยูนิเวิร์ส รวมทั้งดาวตลกชื่อดัง ที่ผลัดเปลี่ยนกันมาร่วมกิจกรรม บนเวทีอย่างไม่ขาดสายก็ทำให้นั่งของผู้ชมในชุมนี้แทบไม่เคยมีที่ว่าง ดาราแต่ละคนที่มาก็จะ เตรียมเคล็ดลับการสร้างสุขภาพมาพูดคุยให้ความรู้กับผู้ชมอย่างหลากหลาย บ่งบอกว่าเรื่องสุขภาพ เป็นเรื่องที่ทุกคนต่างใส่ใจและแสวงหาทางเลือกที่เหมาะสมกับตัวเองเมื่อพบว่าได้ผลดีมีโอกาสดับอกต่อ ก็ยิ่งเกิดความสุข

สลักับการโชว์ตัวของเหล่าดาราดำ ชุ่มนึ่งยังจัดให้มีการจัดรายการโทรทัศน์และวิทยุเกี่ยวกับสุขภาพต่าง ๆ ทั้งแบบ Real Time ออกอากาศสดจากในงาน และการบันทึกเทป วันละถึง 3 รอบ 3 รายการ เช่น รายการก้าวทันโรค ช่อง 3 ที่มีคุณหมอมสรพงศ์ อำพันพงษ์ เป็นผู้ดำเนินรายการ, รายการคลินิกช่อง 5 ที่มีคุณหมอยงยุทธ มัยลาภ เป็นพิธีกร, รายการซูรักซูรส ช่อง 3 ซึ่งเป็นรายการที่ให้นั้เน้นสาระความรู้เรื่องความรักและความสุขทางเพศ โดยคุณสุทธิพงษ์ ทัดพิทักษ์กุล หรือ ฮาร์ท และ คุณหมอมพวรรณพิมล หล่อตระกูล นักจิตวิทยาชื่อดัง มาร่วมกันดำเนินรายการ, รายการบ้านเลขที่ 5 ช่อง 5, รายการเช้าวันนี้ ช่อง 5, รายการการแพทย์ก้าวหน้า ช่อง 7, รายการพลิกฟื้นสุขภาพ ช่อง 9, รายการบ้านรักลูก ช่อง 7, รายการคลินิกชาวบ้าน ช่อง 11 เป็นต้น

นอกจากนี้รายการเกี่ยวกับสุขภาพใจ คือ รายการ “เพื่อนทุกข์” ที่มีคุณแม่ชีคันสนีย์ เสถียรสุด ร่วมกับคุณฉวี ช่อผกา วิริยานนท์ ก็ได้มาพูดคุยถึงวิธีสร้างสุขภาพใจและสุขภาพทางจิตวิญญาณ ซึ่งจัดเป็นช่วงพิเศษ แม่ชีได้ใช้เพลงที่มีเนื้อร้องว่า “ลมหายใจเข้า ลมหายใจออก ดังดอกไม้บาน...” เชิญชวนทุกคนขยับมือและแขนตามท่าทางที่ท่านทำเป็นตัวอย่าง และยังมีการลุกขึ้นผลัดกันบีบนวดผ่อนคลายกล้ามเนื้อคอและไหล่ให้แก่คนที่นั่งข้าง ๆ ทำให้ทุกคนรู้สึกสดชื่นมีพลังขึ้นมาได้อย่างง่ายดายอีกด้วย

รายการเกมส์ตอบปัญหาสุขภาพก็เป็นกิจกรรมที่มีคนรอคิวลงทะเบียนอย่างล้นหลามทุกวันทำให้ผู้ประสานงานขี้มึนหน้าบานเพราะงานออกมาดีเกินกว่าที่คาดคิดไว้

“ตลาดนัดสุขภาพอาจจะประสบความสำเร็จในแง่ของการจัดกระแสสร้างสุขภาพ แต่ตลาดนัดสุขภาพอย่างเดียวไม่สามารถทำให้ไปถึงเป้าหมายที่ต้องการปรับเปลี่ยนความคิด และพฤติกรรมเรื่องการสร้างสุขภาพได้ ถึงแม้สื่อมวลชนจะสนใจเผยแพร่ข่าวสารอย่างกว้างขวาง และในงานตลาดนัดก็มีกิจกรรมมากมายให้เห็นให้ศึกษา แต่นั่นก็เป็นเพียงการรับรู้หรือนำมาประดับความรู้ ส่วนการปฏิบัตินั้นยังเป็นเรื่องยากเพราะเรื่องสุขภาพเป็นเรื่องของความเคยชินที่ต้องใช้ปัจจัยหลายอย่างมากระตุ้นให้ตระหนักอย่างสม่ำเสมอ ทุกวันนี้คนที่สนใจเรื่องสุขภาพมักเป็นคนที่ได้รับข้อมูลซ้ำ ๆ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับอาหารเสริม แต่คนที่จะปรับพฤติกรรมได้มักเป็นคนที่ได้รับประสบการณ์ตรงจากตนเอง ครอบครัว หรือคนใกล้ชิดมากกว่า” คุณศรีญา มองจากมุมของสื่อมวลชนอย่างนั้น

การเรียนรู้สู่สุขภาพ

ด้วยกรอบการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทยที่มีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ทุกวันนี้เราต้องใช้เวลาช่วงหนึ่งของชีวิตอยู่ในระบบการศึกษา ช่วงระยะเวลาอันนั้นของแต่ละคนอาจจะไม่เท่ากัน แต่อย่างน้อยการศึกษาภาคบังคับก็เป็นบรรทัดฐานที่กำหนดให้คนไทยเราส่วนใหญ่มีโอกาสที่จะได้ใช้ชีวิตในวัยเด็กไม่น้อยกว่า 6-8 ปีอยู่ในโรงเรียน

สถานศึกษาเป็นสถาบันหนึ่งที่มีส่วนหล่อหลอมเราทุกคนให้เติบโตขึ้นและส่งผลกระทบต่อชีวิตของเราในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความรู้ ความสามารถ โอกาสในการประกอบอาชีพ การหารายได้ ฯลฯ รวมทั้งภาวะสุขภาพ แต่ในขณะที่เดียวกันสถานศึกษาอย่างเดียวยังไม่สามารถรองรับภารกิจสำคัญในเรื่องการสร้างการเรียนรู้ให้กับคนไทยได้อย่างสมบูรณ์การเรียนรู้ที่มากกว่าการศึกษาเล่าเรียนตามหลักสูตร ซึ่งถูกนำมาเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา จึงเป็นภารกิจที่สำคัญและยิ่งใหญ่กว่า และแน่นอนว่าย่อมมีใช้น้ำที่ของกระทรวงศึกษาธิการเท่านั้น

ในการจัดงานตลาดนัดปฏิรูป (ระบบ) สุขภาพ สปรส.และภาคีที่ร่วมคิดร่วมวางแผน การจัดงานร่วมกันมา ไม่ลืมที่จะนึกถึงระบบการเรียนรู้ ระบบสำคัญที่มีผลต่อวิถีคิด และพฤติกรรมสุขภาพของผู้คน จึงได้เชิญชวนกระทรวงศึกษาธิการและองค์กรภาคีที่เกี่ยวข้อง เข้ามาร่วมจัดกิจกรรมในงานครั้งนี้เพื่อฉายให้เห็นภาพของการจัดการระบบศึกษา-ระบบการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การมีสุขภาพดีของเด็กนักเรียนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

“ภาพอนาคตของการปฏิรูประบบการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนและสถานศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจมีทักษะกระบวนการคิดการวิเคราะห์และการปรับเปลี่ยนความเชื่อที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพที่ดี เป็นโจทย์สำคัญที่ผมและทีมงานได้พยายามทำให้เห็นเป็นรูปธรรมในงานตลาดนัดสุขภาพ”

อาจารย์วิทยา โพธิ์เทียนทอง ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ประสานงานหลักของกิจกรรมในชุมนุม การเรียนรู้สู่สุขภาพ ทบพจนถึงแนวคิดหลักของการเข้ามาร่วมจัดกิจกรรมครั้งนั้น โดยอาจารย์ต้องเข้ามารับงานที่ถือว่าเป็น “งานจร” ตามที่ได้รับมอบหมายจาก ดร.กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา อธิบดีกรมสามัญศึกษาในขณะนั้น

“ความที่เป็นงานนอกแผน ทำให้เราจัดหางบประมาณมาร่วมทำงานได้ยาก ทาง สปรศ.สนับสนุนส่วนหนึ่งแต่โดยหลักแล้วภาคร่วมจัดงานต้องควักกระเป๋าร่วมจ่ายด้วย ก็เลยทำงานภายใต้ความลำบากพอสมควร จริง ๆ แล้วนวัตกรรมด้านการศึกษาที่นำไปสู่สุขภาพดี มีมากมาย แต่เรานำมาเสนอได้เพียงส่วนน้อย ด้วยข้อจำกัดอย่างที่กล่าวมาแล้ว”

อาจารย์วิทยาเล่าถึงปัญหาอุปสรรคในการทำงานอย่างเปิดอก สะท้อนให้เห็นว่าสำหรับภาคีที่เป็นหน่วยราชการนั้น การที่จะทำงานในลักษณะที่เป็น “แนวราบ” เช่นนี้ให้สำเร็จนั้นไม่ง่ายอย่างที่คิด ซึ่งอาจเป็นข้อแตกต่างเมื่อเทียบกับการทำงานขององค์กรภาคประชาชนที่มีความคล่องตัวในการประสานงานต่าง ๆ มากกว่า

แต่อย่างไรก็ตาม อาจารย์วิทยาและทีมงานก็ได้ทุ่มเททำงานขึ้นนี้จนสำเร็จอย่างน่าพอใจ

จากโจทย์ที่อาจารย์วิทยากล่าวถึงข้างต้น นำมาสู่การออกแบบกิจกรรมที่จะนำเสนอ โดยมองว่าพฤติกรรมอะไรบ้างที่ผู้เรียนควรจะได้เรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงเพื่อที่เขาจะมีสุขภาพดีอย่างยั่งยืน ซึ่งก็ได้แก่ พฤติกรรมการบริโภค พฤติกรรมทางเพศ พฤติกรรมการทำงานและการประกอบอาชีพ พฤติกรรมการออกกำลังกาย และพฤติกรรมการรวมพลังสังคมในการรณรงค์ป้องกันและควบคุมโรคติดต่ออันตรายต่าง ๆ

“เป้าหมายของการปฏิรูปการเรียนรู้ สุขภาพ คือ ภาพลักษณ์ของสุขภาพ 3 มิติ ของเด็กและเยาวชนไทยในโรงเรียนและสถานศึกษานั้นก็คือ การทำให้เด็กและเยาวชนไทยทุกคนมีความสุขทั้งในมิติทางกาย ทางจิต และ ทางสังคม เราหวังจะเห็นเด็กทุกคนเกิดและเติบโตในครอบครัวที่อบอุ่น มีสติปัญญารู้จักคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และกำหนดพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อการส่งเสริมสุขภาพของตนเอง ครอบครัว และ ชุมชน ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี และการได้รับการบริการสุขภาพที่มีคุณภาพ ในค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม ตลอดจนมีความปลอดภัยในการประกอบอาชีพและการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข” อาจารย์วิทยากล่าว

ด้วยความร่วมมือของกรมต่าง ๆ ทั้ง 8 กรม ของกระทรวงศึกษา ณ มุมหนึ่งของงานตลาดนัดสุขภาพจึงปรากฏขั้วม การเรียนรู้ สุขภาพ ที่มีทั้งกิจกรรม นิทรรศการ และ เวที สาธิต การแสดง ที่แต่ละกรมผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนกันมานำเสนอ ซึ่งก็ได้รับความสนใจจากผู้เข้าชมไม่น้อย โดยเฉพาะกิจกรรมของกรมวิชาการร่วมกับกรมสามัญศึกษา ที่เน้นนำเสนอเรื่อง “การปฏิรูปการเรียนรู้” ตั้งแต่การจัดหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ การปฏิรูปสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน และการจัดระบบการวัดผลและประเมินผล โดยนำตัวอย่างของสถานศึกษาที่ถือว่าเป็นศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน นั่นก็คือ โรงเรียนสาธิตวิทย์ มาจัดแสดงเป็นตัวแทนของสิ่งเหล่านี้ ให้ผู้ชมได้เห็นภาพของจริงที่เรียกว่า (out put) จากกรปฏิรูปฯ และ เห็นชัดยิ่งขึ้นเมื่อได้ชมต่อไปว่า ผลจากการปฏิรูปที่เกิดขึ้นต่อตัวของผู้เรียน (out come) เป็นอย่างไร โดยนำเสนอผ่านการแสดงของเด็กนักเรียนจากโรงเรียนต่าง ๆ ที่บอกว่าพวกเขามีสุขภาพดีอย่างไรบ้างเมื่อได้ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนที่ปฏิรูปแล้ว เช่นนั้น

ในขณะที่ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เป็นกิจกรรมหลักที่สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) นำเสนอ โดยมีหลายโรงเรียน อาทิ โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ โรงเรียนประถมธรรมศาสตร์ โรงเรียนวัดลานนาบุญ นำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนมาเผยแพร่ขยายผล อาทิ ชมรมออกกำลังกายในโรงเรียน ชมรมป้องกันอบายมุขและสิ่งเสพติด ชมรมป้องกันอุบัติเหตุ เป็นต้น กรมการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) จัดสาริตเกี่ยวกับโครงการ ชยะหอม โครงการปฏิรูปกระบวนการปลูกพืช แบบธรรมชาติไม่ใช้สารเคมี (IPM) และการสาริตการทำน้ำสกัดจากผัก ผลไม้เพื่อสุขภาพ เช่น น้ำมะเฟือง น้ำลูกยอ การทำน้ำสกัดจากวัสดุธรรมชาติเพื่อใช้ในการปลูกพืช เช่น การทำปุ๋ยจากหอยเชอรี่ทำหัวเชื้อจุลินทรีย์แก้ปัญหาคือน้ำคุดต้น การสกัดฮอร์โมนจากผลไม้ช่วยเร่งการเจริญเติบโตของพืช เป็นต้น นอกจากนี้ยังจัดกิจกรรมส่งเสริมการนวดแผนไทย เปิดให้บริการในราคาชั่วโมงละ 200 บาท ซึ่งมีผู้ใช้บริการมากมายไม่แพ้บริการนวดที่ชุ่มสุขภาพ จีดีไทย

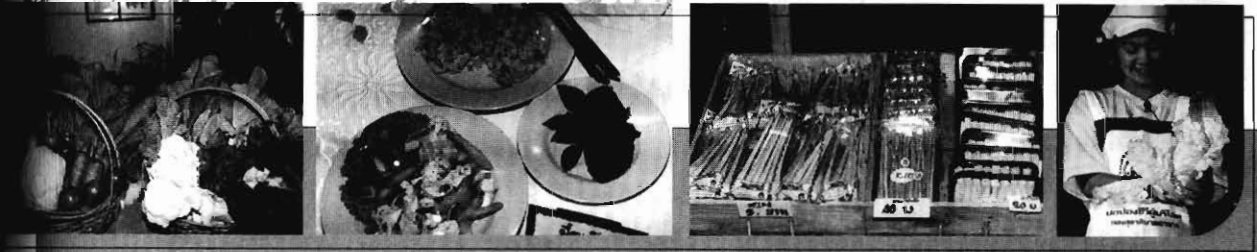
กรมการศาสนา นำเสนอโครงการ สมุนไพรในวัด ซึ่งแสดงให้เห็นอีกบทบาทหนึ่งของวัดนอกจากเป็นศูนย์กลางทางศาสนา ที่ร่วมดูแลสุขภาพทางจิตของชุมชนแล้วยังเป็นแหล่งอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาไทย ในด้านสมุนไพรและการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน กรมพลศึกษา ดึงดูดผู้ชมงานด้วยการนำเครื่องมือทดสอบสมรรถภาพร่างกาย เช่น เครื่องวัดความจุปอด อุปกรณ์ทดสอบแรงบีบมือ เครื่องทดสอบความอ่อนตัว การวัดความดัน ชั่งน้ำหนัก/วัดส่วนสูง และการแสดงการสร้างเสริมสุขภาพทางกาย หลากหลายรายการที่เรียกเสียงปรบมือจากผู้ชมได้เป็นระยะ เช่น การแสดงยิมนาสติกลีลา จากโรงเรียนกีฬาสุพรรณบุรี การแสดงเทควันโด การแสดงแม่ไม้มวยไทย เป็นต้น

กรมอาชีวศึกษา มีสถานศึกษาในสังกัด เช่น วิทยาลัยอาชีวะสระบุรี และจังหวัดอื่น ๆ ผลัดกันมานำเสนอกิจกรรมเพื่อสุขภาพ เช่น การส่งเสริมการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยได้คุณค่าโภชนาการ ส่วนกรมวิชาการนั้น เน้นนำเสนอมติใหม่แห่งการแนะแนว โดยมีครูแนะแนว พร้อมทั้งเอกสารแนวทางการแนะแนวรูปแบบใหม่ที่สามารถนำชีวิตของเด็กนักเรียนไปในทางที่เหมาะสม เกิดประโยชน์ต่อเด็กและครอบครัวได้มากกว่าเดิม

“โดยภาพรวมของงานนำเสนอเรื่องสร้างนำซ่อมได้นำสนใจ และมีคนมาร่วมงานมาก แต่ที่ผมเสียดายก็คือ บุคลากรทางการศึกษามีโอกาสเข้าไปน้อย เนื่องจากเราวางกลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้ไว้ไม่ชัด หรือถึงชัดก็ยากที่จะดึงเอากลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้มาร่วมงานได้ ไม่ว่าจะเป็นงานนิทรรศการหรืองานประชุมวิชาการ เพราะช่วงที่จัดงานเป็นช่วงสอบ ครูอาจารย์ นักเรียน ติดภารกิจหลักกันมาก อีกอย่างการมีค่าลงทะเบียนในกรณีคนที่สนใจเข้าร่วมการประชุมวิชาการก็นับเป็นอุปสรรคมาก เพราะต้นทุนสังกัดไม่ค่อยอนุมัติ นี่แหละที่ผมยังนึกเสียดายจนทุกวันนี้

อย่างไรก็ตามกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม ภาคการศึกษากับภาคสุขภาพ ได้เข้ามาเชื่อมกัน ทำงานร่วมกับองค์กรอื่น ๆ อีกหลายองค์กร ซึ่งเป็นรูปแบบการทำงานที่เปิดกว้างออกไป เป็นส่วนที่ผมประทับใจมาก” อาจารย์วิทย์กล่าว

กินเพื่อสร้างสุขภาพ : กินเพื่อชีวิต

“อาหารคือตัวเรา” หรือ “you are what you eat” เป็นคำกล่าวที่สะท้อนความเป็นจริง เพราะสิ่งต่างๆ ที่ประกอบเป็นตัวเราล้วนมาจากอาหารที่เรากินเข้าไปในแต่ละวัน ด้วยวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากภายในกระแสโลกาภิวัตน์ รูปแบบการทำงาน การทำมาหากิน การใช้ชีวิตที่คล้ายชาวตะวันตกมากขึ้นทุกที ทำให้คนไทยจำนวนมากโดยเฉพาะคนในชุมชนเมืองเกิดภาวะโภชนาการเกินที่นำไปสู่โรคต่างๆ เช่น โรคอ้วน โรคเบาหวาน โรคมะเร็ง ฯลฯ ในขณะที่ยังมีคนไทยอีกจำนวนมากไม่มีอาหารจะกินทั้ง ๆ ที่ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตอาหารเลี้ยงคนเกือบทั่วโลก และแม้แต่คนที่ไม่ได้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงแหล่งอาหารก็ยังกลับบริโภคอาหารอย่างไม่ได้สัดส่วนที่สมดุลกับความต้องการของร่างกาย

สิ่งเหล่านี้สะท้อนว่า พฤติกรรมการกินของคนไทยในวันนี้ยังห่างไกลจากคำว่า “กินเพื่อสร้างสุขภาพ” มากมายนัก

มุมหนึ่งภายใน **เมืองน่าอยู่ : ชุมชนสุขภาพดี** แห่งนี้ กรมอนามัย ได้เชิญชวนองค์กรภาคี ที่ทำงานส่งเสริมสุขภาพอีกหลายองค์กร เช่น สถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล กรมการแพทย์ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา มาร่วมกัน จัดกิจกรรมที่เปิดให้เห็นหลากหลายวิถีของการกินเพื่อสุขภาพโดยเน้นหนักที่สาระที่จำเป็นสำหรับคนยุคใหม่ในสังคมแห่งความเร่งรีบเพื่อสนองตอบต่อคนกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายใหญ่ของงานตลาดนัดสุขภาพ

มิติใหม่แห่งการกิน เป็นชื่อของโซนจัดกิจกรรมที่มุ่งปรับเจตคติจากการกิน 3 แบบ คือ กินเพราะความหิว กินเพราะความเคยชิน และ กินเพราะความอร่อย มาเป็น **กินเพื่อให้ได้คุณค่าและความปลอดภัย**

ในพื้นที่ส่วนนี้จึงนำเสนอสิ่งที่กรมอนามัยได้สร้างองค์ความรู้และพัฒนาเทคนิคการนำเสนอมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ในประเด็นสำคัญ 3 เรื่อง คือ อาหารคือชีวิต, โภชนาบัญญัติ 9 ประการ และ ธงโภชนาการ

จากโจทย์ที่ตั้งว่าการนำเสนอต้องเป็นไปอย่างใกล้ชิด จับต้องได้ เรียบง่ายแต่น่าสนใจ ในโซนนี้จึงนำเสนอในรูปแบบของเกมส์ ไม่ว่าจะเป็นเกมส์ **กินพอดี** ที่ให้ผู้เล่นเลือกป้ายชื่ออาหารที่ตนคิดว่าเหมาะสมกับการใช้พลังงานของตัวเองในแต่ละวัน วิธีนี้ผู้เล่นจะสัมผัสกับความรู้อันมีประโยชน์ว่าด้วยบริบทของแต่ละคนในแต่ละวัน อาหารประเภทใดและปริมาณเท่าใดที่เหมาะสม ได้สัดส่วนกับความต้องการของตนเอง

เกมส์ โภชนบัญญัติ 9 ประการ เป็นกลวิธีที่จะทำให้ผู้เล่นจดจำโภชนบัญญัติ 9 ประการได้ เพื่อใช้เป็นหลักในการเลือกกินอาหาร และ เกมส์ ดิฉภาพตามธง จะช่วยให้ผู้เล่นใจเข้าใจธงโภชนาการ ซึ่งจะนำเสนอสาระน่ารู้ที่หลากหลาย เช่น เคล็ดไม่ลับเกี่ยวกับข้าวกล้อง วิธีหุง วิธีปฏิบัติสำหรับผู้เริ่มหัดกินข้าวกล้อง หากสนใจยังมีข้าวกล้องจำหน่ายในราคาพิเศษ พร้อมทั้งมีเอกสารแนะนำวิธีเลือกซื้อ การเก็บรักษา การปรุง เรียกว่าใครที่ติดข้าวขาวมาโดยตลอด หากมานี้ก็สามารถเปลี่ยนใจหันไปกินข้าวกล้องได้ไม่ยาก หรือผู้ที่สนใจเรื่องผักผลไม้ก็มีการจัดแสดงนิทรรศการว่าด้วยผักผลไม้ให้คุณค่า วิธีกินผักให้ปลอดภัย สาริตการล้างผักผลไม้ให้ปราศจากสารพิษ สาริตการปลูกผักกินเอง สาริตวิธีทำน้ำผักผลไม้ ใครติดใจซื้อติดมือกลับบ้านได้อีกต่างหาก

พื้นที่อีกส่วนหนึ่ง นำเสนอหัวข้อ **กินให้ถูกยุคเร่งรีบ** เหมาะอย่างยิ่งสำหรับคนมีเวลาน้อย โซนนี้จัดเป็นร้านอาหารเปรียบเทียบกัน 2 ร้าน ร้านแรกขายอาหารที่ทานง่าย แต่แทบจะไร้ประโยชน์ พวกฟาสต์ฟู้ดที่ไม่ได้ใส่ใจเรื่องคุณค่าอาหาร เอาแต่ปริมาณและความสะดวกอย่างเดียว ส่วนอีกร้านหนึ่งก็เป็นร้านอาหารจานด่วนเช่นกันแต่เป็นจานด่วนที่มีประโยชน์ ทำเองได้ง่ายๆ แม้แต่มือเช้าที่เร่งรีบสุด ๆ ก็สามารถทำอาหารที่มีคุณค่าทานเองได้ ทั้งยังมีเมนูอาหารแจกด้วย

นอกจากนี้ยังสาริตร้านอาหารมีออกกลางวันสำหรับคนวัยทำงานโดยเฉพาะหนุ่มสาวชาวออฟฟิศทั้งหลาย ความรู้เรื่องโภชนาการสำหรับผู้บริหารที่ต้องไปงานเลี้ยงต่างๆ บ่อยครั้ง ความรู้เรื่องอาหารเด็กที่ต้องไปโรงเรียน และรวมไปถึงอาหารสำหรับคนที่ต้องการลดความอ้วนโดยไม่ต้องเสียเงิน

กินเพื่อป้องกันและบำบัดโรค เป็นอีกโซนหนึ่งที่มีผู้ให้ความสนใจเดินเข้าไปชมกันอย่างหนาแน่น เพราะประเด็นการนำเสนอล้วนโดนใจคนรักสุขภาพ โดยเฉพาะคนที่สนใจการบำบัดโรคด้วยธรรมชาติบำบัด โดยจัดเป็นนิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับ อาหารที่ป้องกันโรคมะเร็ง อาหารที่กินแล้วเพิ่มโอกาสการเป็นโรคหัวใจ เป็นเบาหวานควรหลีกเลี่ยงอาหารชนิดใด ไม่อยากให้ความดันสูง ไม่อยากเป็นโรคเกาต์ ต้องงดอาหารชนิดใด เป็นต้น

นอกจากเรื่องอาหารแล้ว ยังมีนิทรรศการส่งเสริมสุขภาพอื่น ๆ เช่น การออกกำลังกาย อาชีวนามัย อนามัยชุมชน และอนามัยสิ่งแวดล้อม ทันตสุขภาพ อนามัยแม่และเด็ก การตรวจสุขภาพด้วยตนเอง และบริการตรวจสุขภาพ ฯลฯ ซึ่ง **คุณสง่า ตามาพงษ์** ตัวแทนจากกรมอนามัย บอกว่างานตลาดนัดสุขภาพเป็นเหมือนการยกงานประจำของกรมอนามัยมาไว้ในงาน เพียงแต่จัดรูปแบบให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วม และสอดแทรกความรู้เข้าไปด้วย

คลินิกส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งให้บริการตรวจสุขภาพฟรี เป็นกิจกรรมที่คุณสง่าบอกว่า ได้รับความสนใจจากประชาชนมากที่สุด ช่วยให้ประชาชนได้เฝ้าระวังสุขภาพของตัวเอง และเพื่อให้ทราบถึงภาวะโภชนาการ หรือภาวะเสี่ยงที่อาจจะเกิดโรค

คุณสง่ามองเห็นว่าตลาดนัดสุขภาพเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการให้คำตอบว่า สุขภาพไม่ใช่เรื่องของปัจเจก หรือของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง แต่เป็นเรื่องของสังคม ของคนทุกคนที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วม ไม่ใช่คำตอบสุดท้ายที่จะบอกว่า จัดงานแล้วจบ หรือจัดงานแล้วจะได้รับคำตอบอะไร แต่เป็นงานที่จะต้องมีการสานต่อทำไปอีกยาวนานแต่คำตอบสุดท้ายอยู่ที่การปลูกจิตสำนึกสร้างให้คนไทยเกิดการตระหนักตลาดนัดสุขภาพเป็นเพียงการจุดประกายให้คนไทยเริ่มตระหนักเรื่องการสร้างเสริมสุขภาพเท่านั้น

บ้านสร้างสุขภาพ

ครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นของชีวิตและสุขภาพที่ดี และครอบครัวส่วนใหญ่มี “บ้าน” เป็นศูนย์รวมของสมาชิกทุกคน เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำคัญและนำเสนอรูปธรรมของการสร้างสุขภาพในระดับครอบครัว “ตลาดนัดสุขภาพ” จึงมีพื้นที่ส่วนหนึ่งจัดเป็นซุ้ม “บ้านสร้างสุขภาพ” โดยนำเสนอเรื่องน่ารู้เกี่ยวกับการสร้างสุขภาพของทุกคนในครอบครัวตั้งแต่ทารกในครรภ์ไปจนถึงผู้สูงอายุ รวมทั้งการจัดสิ่งแวดล้อมในบ้านที่นำความสุขสบายและความปลอดภัยมาสู่ทุกคนในครอบครัวได้อย่างลงตัวในรูปแบบวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจ จับต้องได้ และง่ายต่อการเข้าใจ และนำไปประยุกต์ใช้

สำหรับครอบครัวที่กำลังจะให้กำเนิดสมาชิกใหม่ หากได้เข้าไปเรียนรู้ในส่วนของนิทรรศการที่เกี่ยวกับ การตั้งครรภ์คุณภาพ เชื่อว่าจะได้ประโยชน์อย่างมหาศาล เพราะได้มีการนำเสนอข้อมูลตั้งแต่การเตรียมความพร้อมเพื่อการมีบุตร การปรับทัศนคติเรื่องการคลอด โดยมี เกมส์ วัตถุประสงค์แม่ตั้งครรภ์ว่าจะเลือกคลอดแบบไหนจึงจะไม่ต้องช้อมสุขภาพ โดยมีลูกตุ้มน้ำหนักเป็นตัวแทนของข้อดีข้อเสียของการคลอดแบบธรรมชาติเปรียบเทียบกับผ่าท้องคลอด (ที่ไม่มีข้อบ่งชี้ทางการแพทย์) โดยผู้เล่นจะต้องเลือกข้อดี ข้อเสีย มาวางบนเครื่องชั่งน้ำหนักแบบแขวนเมื่อเล่นครบทุกข้อผู้เล่นจะสามารถหาคำตอบได้เองว่าการคลอดแบบไหนจึงจะเหมาะกับตนเองมากที่สุด ซึ่งคำตอบมักจะออกมาเหมือนกัน นั่นก็คือ การคลอดแบบธรรมชาติ เป็นการคลอดที่เหมาะสมและมีข้อเสียน้อยกว่าการผ่าตัดคลอด ทั้งนี้ เกมส์นี้เป็นการส่งเสริมทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการตั้งครรภ์และการคลอดที่กำลังถูกกระแสรักษาสุขภาพพัฒนาให้เปี่ยมเบนออกนอกทิศนอกทางมากขึ้นไปทุกที

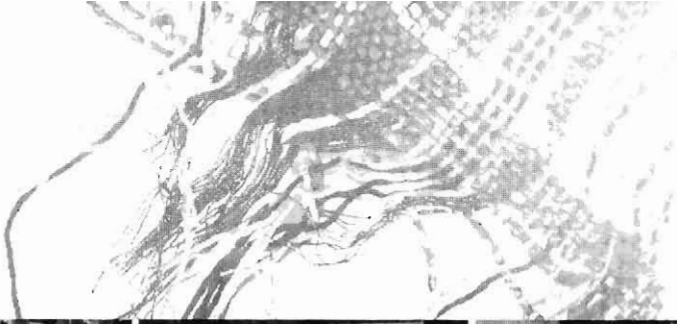

นอกจากเกมส์วัดใจแล้ว คุณแม่ตั้งครรภ์ยังจะได้ร่วมฝึกการออกกำลังกาย การนวด การจัดเมนูอาหาร สำหรับหญิงตั้งครรภ์อีกด้วย

ขยับเข้ามาใกล้ ๆ กัน เป็นมุมสำหรับครอบครัวที่มีลูกเล็ก ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอนุบาล ว่ากันด้วยสาระของการเลี้ยงดูเด็กให้มีสุขภาพดีทั้งกายและใจ ใน มุมส่งเสริมพัฒนาการ การจัดสิ่งแวดล้อมและปรับวิถีชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของแต่ละครอบครัว เช่น นำเสนอตัวอย่างของการจัดสถานรับเลี้ยงเด็กในโรงงาน เพื่อให้แม่ลูกอ่อนที่เป็นคนงานในโรงงานแห่งนั้นสามารถทำมาหาเลี้ยงชีพได้โดยไม่ต้องพาลูกเล็ก ๆ จากอกโดยส่งไปให้ปู่ย่าตายายที่ต่างจังหวัดเลี้ยงแทนอย่างที่เห็น ๆ กันอยู่มากมาย เป็นต้น

คลินิกสุขภาพน้อยน้อย เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่คุณพ่อคุณแม่พากันกระเตงลูกตัวน้อย ๆ เข้าไปรับคำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ของศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ กันอย่างไม่ขาดสาย บอร์ดและแผนพล็อตกราฟที่แจกให้จะช่วยให้อาแม่ได้ตรวจสอบน้ำหนัก ส่วนสูง และพัฒนาการของลูกว่าเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่ และขณะที่พ่อแม่กำลังเรียนรู้สิ่งต่างๆ อย่างตั้งอกตั้งใจนั้น ลูกตัวน้อยก็จะได้เพลิดเพลินกับลูกโป่งหลากสี และของเล่นต่างๆ ในสวนสนุกเปิดโอกาสให้คุณพ่อคุณแม่ได้เรียนรู้อย่างเต็มที่

ครอบครัวที่มีลูกโตขึ้นมาอีกนิดอาจจะอยากรู้ว่าโตขึ้นลูกคนเก่งเหมาะที่จะเรียนทางด้านไหน มีความสนใจเรื่องใดเป็นพิเศษ **มุมสำรวจแวววัยเยาว์** จะช่วยให้คำตอบได้ดีในระดับหนึ่ง โดยคณะศึกษาศาสตร์ มศว.ประสานมิตร เป็นผู้นำเสนอกิจกรรมนี้ในรูปแบบการประเมินสมรรถภาพทางสมอง ป้อนข้อมูลเข้าคอมพิวเตอร์ประมวลผลออกมาว่าเด็กคนไหนน่าจะมีแววเป็นอะไรในอนาคต

ส่วนผู้ปกครองที่มีลูกวัยรุ่นอาจมีเรื่องปวดหัวอีกแบบหนึ่งเมื่อพบว่าลูกยิ่งโตยิ่งพูดกันไม่รู้เรื่อง บ้านสร้างสุขภาพจึงจัดมุม **รู้จักหัวใจลูกวัยรุ่น** ขึ้นมาเพื่อการนี้โดยเฉพาะ คุณพ่อคุณแม่จะได้เรียนรู้ทำความเข้าใจและได้เทคนิคปราบพยศลูกวัยกระเตาะให้อยู่หมัด ในขณะที่เจ้าตัววัยรุ่นเองก็สามารถหาข้อมูลและความรู้ที่จะช่วยคลี่คลายปัญหาวัน ๆ ต่าง ๆ ในวัยแรกรุ่นอันวุ่นวายไม่ว่าจะเป็นปัญหาสุขภาพทางเพศ ปัญหาการปรับตัว ปัญหาการเรียน การเข้าสังคม ฯลฯ

ไฮไลต์ของบ้านสร้างสุขภาพ อีกอย่างหนึ่ง คือการปรากฏตัวขึ้นของชุมชนเพื่อสุขภาพที่เราอาจจะยังไม่คุ้นเคยกันนัก นั่นก็คือ **ชมรมผู้ปกครองเด็กสมาธิสั้น** ที่เกิดจากการรวมตัวกันของผู้ปกครองเด็กสมาธิสั้นกลุ่มหนึ่ง ที่มีโอกาสได้พบปะกัน แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นและกำลังใจซึ่งกันและกัน ครั้นกลุ่มของตนเข้มแข็งขึ้นจึงได้ออกมาทำกิจกรรมเพื่อสาธารณชนบริการให้คำปรึกษาปัญหาเด็กสมาธิสั้นโดยเฉพาะ งานนี้เรียกว่าเป็นการบริการจาก **“ผู้เชี่ยวชาญ”** ขนานแท้

และปิดท้ายกันที่ บ้านอนามัย เป็นการสาธิตการสร้างบ้านที่ช่วยส่งเสริมสุขภาพ โดยสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย เขาเอาอุปกรณ์ต่างๆ มาสร้างบ้านหลังเล็กชิ้นในซุ้มนี้ เป็นบ้านที่ใช้พื้นที่ทุกตารางเมตรอย่างเหมาะสม การจัดวางเฟอร์นิเจอร์ ข้าวของเครื่องใช้ อุปกรณ์ไฟฟ้าแต่ละชิ้น ล้วนเป็นไปอย่างมีเหตุมีผลทั้งด้านความสวยงาม ความประหยัดและความปลอดภัย หากใครได้นำหลักการสร้างบ้านแบบ “บ้านอนามัย” ไปใช้ รับรองว่าจะได้บ้านที่น่าอยู่ ประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ อยู่สบายไม่ต้องบ่นว่าเสียดายที่ปลุกบ้านผิวจึงต้องคิดจนบ้านพัง

“องค์ความรู้เหล่านี้มีอยู่แล้วในหลาย ๆ แหล่ง แปรปน ๆ เพียงแต่เป็นผู้ไปรวบรวม นำมาแปลงให้เป็นความรู้ที่เข้าถึงได้ง่ายขึ้น เพราะการที่เราจะใส่ความรู้เข้าไปให้กับคนที่มีความหลากหลาย เราก็ต้องคำนึงถึงความหลากหลายของเขาด้วย” คุณวรรณพร ยมกนิษฐ์ ผู้ประสานงานของบริษัทแปลน พับลิชชิ่ง ที่รับหน้าที่สร้างสรรค์ซุ้มบ้านสร้างสุขภาพเล่า พร้อมกับบอกว่าประทับใจการทำงานครั้งนี้ เพราะทำให้เห็นว่ามิชชั่นที่ทำงานเรื่องสุขภาพอยู่มากมายทำให้เธอและทีมงานมีกำลังใจและมีความหวังว่าสุขภาพคนไทยคงจะดีขึ้นเรื่อย ๆ ในอนาคต

ความปลอดภัยใกล้ตัว

รถยนต์ที่มีร่องรอยการประสบอุบัติเหตุจนยุบบุบบู่ไปทั้งคันถูกนำมาตั้งไว้เรียกสายตาผู้ชมให้หยุดพิจารณาเชื่อว่าหลายคนรู้สึกสยองเมื่อหลับตานึกภาพเสี้ยววินาทีที่ทำให้คันนี้มีสภาพอย่าง ที่เห็น และยังสยองกว่าเมื่อคิดว่าขนาดรถซึ่งทำจากโลหะยังและขนาดนี้ แล้วคนที่นั่งอยู่ในรถคันนี้ละ ถ้าหากไม่เสียชีวิตไปแล้วเขาก็น่าจะมีชีวิตอยู่ในสภาพที่ใช้การไม่ได้เช่นเดียวกับพาหนะเจ้าแห่งความเร็ว คันนี้

ความปลอดภัย มักเป็นสิ่งที่หลายคนนึกถึงเป็นอันดับท้าย ๆ คนที่มองข้ามความปลอดภัย ทุกอย่างต้องมานั่งเสียใจกับความสูญเสียที่เกิดขึ้นทั้ง ๆ ที่ป้องกันได้

เรื่องราวเหล่านี้เป็นปัญหาสุขภาพที่สำคัญของคนไทยเป็นต้นทุนด้านสุขภาพที่สังคมไทยจ่าย แพงมาโดยตลอด เมื่อจะจุดพลุสร้างสุขภาพ การส่งสัญญาณเพื่อกระตุ้นผู้คนให้ระลึกรู้ถึงความ ปลอดภัย ทั้งเมื่อยามโลดแล่นบนท้องถนน ในการทำงาน และ ในการใช้ชีวิตประจำวัน เป็นอีก หนึ่งประเด็นที่งานตลาดนัดสุขภาพจัดพื้นที่ส่วนหนึ่งเพื่อกิจกรรมนี้

ขุม ความปลอดภัยใกล้ตัว ได้รับความร่วมมือร่วมใจจากหลายองค์กร อาทิ ฝ่ายควบคุม ความปลอดภัย การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สำนักงานประกันสังคม สำนักงานคณะกรรมการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติ กระทรวงอุตสาหกรรม เครือข่ายแรงงานนอกระบบ ชมรมเมา ไม่ขับ เป็นต้น ทั้งหมดนี้ร่วมกันจัดกิจกรรมภายใต้หัวข้อ **ปลอดภัยแน่ถ้ารู้จักป้องกัน** โดยแบ่ง หมวดหมู่ของเรื่องความปลอดภัยออกเป็น 3 หมวด คือ ความปลอดภัยบนท้องถนน ความปลอดภัย ในบ้านเรือนที่อยู่อาศัย และ ความปลอดภัยในการทำงาน

สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน
อุบัติเหตุแห่งชาติ และ ชมรมเมาไม่ขับ
เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการจัดกิจกรรมสร้าง
จิตสำนึกขับรถอย่างปลอดภัย โดยนำรถยนต์
ที่ประสบอุบัติเหตุมาเป็นอนุสรณ์เตือนสติ
ดังกล่าวมาแล้ว และยังจัดกิจกรรมอื่น ๆ เช่น
สาธิตการขับรถอย่างปลอดภัย การแสดง
ป้ายจราจรและสัญญาณจราจรเพื่อให้ความ
รู้เรื่องขับรถถูกกฎลดอุบัติเหตุ และยังแถม
เรื่องการใช้รถอย่างประหยัดพลังงาน โดย
การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.)
นำรถประหยัดพลังงานที่มีสนนราคากว่า
3 ล้านบาท มาโชว์พร้อมนำเสนอข้อมูลที่เป็น
ประโยชน์อีกมากมาย ในส่วนกิจกรรม
“ความปลอดภัยบนท้องถนน”

สำหรับหัวข้อ “ความปลอดภัยในบ้าน”
เป็นการทำงานของกาไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่ง
ประเทศไทย (กฟผ.) จัดแสดงนิทรรศการและเกมส์
ตอบปัญหาชิงรางวัล สาธิตการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้า
อย่างปลอดภัยสาธิตการใช้อุปกรณ์ดับเพลิงสำหรับ
บ้านเรือน เป็นต้น

ความปลอดภัยในการทำงาน โดย
เครือข่ายแรงงานนอกระบบ และ กระทรวง
อุตสาหกรรม มีการสาธิตการย้อมผ้าด้วยสีจาก
ธรรมชาติ ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่จะหลีกเลี่ยง ลด ละ การ
ใช้สารเคมีในอุตสาหกรรม ซึ่งสามารถคืน
ความปลอดภัยให้กับทั้งผู้ทำอาชีพย้อมผ้าและ
ผู้สวมใส่ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมด้วย ขณะเดียวกัน
อุตสาหกรรมอื่น ๆ เช่น การทำเครื่องโลหะ
ทองเหลืองเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่เสี่ยงต่ออันตราย
ขณะทำงาน ก็ได้มีการสาธิตและจัดแสดงเครื่องมือ
หรือ อุปกรณ์ที่ช่วยป้องกันหรือลดอันตราย
เหล่านี้ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากอุบัติเหตุท้องถิ่น

เครือข่ายแรงงานนอกระบบ ใช้โอกาสนี้
นำสินค้าहतถกรรมงานฝีมือของสมาชิกเครือข่าย
จากหลาย ๆ จังหวัดมาจำหน่ายด้วย ซึ่งก็ได้รับ
การอุดหนุนจากบรรดาผู้มาเที่ยวงานกันอย่าง
อุ่นหนาฝาคั่ง เรียกว่าคนขายสบายไม่ต้องขน
สินค้ากลับให้หนักกรด ส่วนคนซื้อก็สบายกระเป๋า
เบาไปตาม ๆ กัน

ถามหาสุขภาพไทย

สุขภาพดีจะมีไหม ?

ถ้าหากเราคนไทยไม่เห็นค่า
ให้สุขภาพสำคัญน้อยกว่าเงินตรา
รักษารวดเสเฮฮาจนลืมตัว

ตราบที่ยังมีคนไม่สนใจ
จะเป็น-ตาย จะจน-มี ดีหรือชั่ว
อุบัติเหตุ โรคเอดส์ ก็ไม่กลัว
ยังมีคนมีนมัวในน้ำเมา

ยังมีคนจุดไฟเผาตัวเอง
อย่างไม่เกรงว่าโรคจะรุมเร้า
ปฏิรูปอะไรจะยากเท่า
ปฏิรูปความคิดเก่าคือรู้แน่แต่ไม่ทำ

2 ตลาดนัดวิชาการแบบติดดิน

ขึ้นชื่อว่าการประชุมวิชาการ เรามักจะนึกถึงการประชุมที่มีแต่ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการแต่ละสาขาเข้าร่วม ประชาชนธรรมดาทั่วไปที่ไม่ได้อยู่ในแวดวงวิชาการนั้นไม่เกี่ยว แม้อยากเข้าไปเกี่ยวข้องก็มักมีอันต้องกระเด็นออกมาเพราะฟังเขาพูดกันไม่รู้เรื่อง มีแต่เนื้อหาวิชาการที่ลึกล้ำ คำศัพท์เทคนิคที่รู้กันเฉพาะกลุ่ม โดยเฉพาะถ้าเป็นวิชาการเรื่องของสุขภาพล่ะก็ คงไม่พ้นที่คนธรรมดาคนหนึ่งจะต้องเข้าไปนั่งสงบเสงี่ยมเฉยๆอยู่ท่ามกลางแพทย์พยาบาล นักวิชาการสาธารณสุขทั้งหลายเท่านั้น

แต่สำหรับเวทีวิชาการในงานตลาดนัดปฏิรูป (ระบบ) สุขภาพนั้น ผู้รับผิดชอบหลักคือ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) ที่จัดเป็นองค์กรชั้นนำในเรื่องการจัดการประชุมวิชาการด้านสุขภาพมาโดยตลอด ครั้งนี้ได้ตั้งใจที่ยุติการทำลายมากขึ้นอีกระดับหนึ่ง นั่นคือทำอย่างไรให้การประชุมวิชาการครั้งนี้เป็นการประชุมวิชาการที่ชาวบ้านมีส่วนร่วมได้ ในบรรยากาศของ “ตลาดนัดวิชาการ” ที่มีสีสัน เน้นให้เกิดปฏิสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ผู้สาริตและผู้ร่วมเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ไมโครโฟนได้ตกอยู่ในมือชาวบ้านแล้วผลักดันให้ฝ่ายวิชาชีพได้เป็นฝ่ายรับฟังบ้าง เนื้อหาสาระไม่ใช่มาพูดกันแต่เรื่องวิชาการตามกระแสหลักเท่านั้น และที่สำคัญคือจะต้องพูดเรื่อง “สร้างสุขภาพน่าซ่อม” ให้เห็นเป็นรูปธรรม

ด้วยเหตุนี้เราจึงได้เห็นการประชุมวิชาการแนวใหม่ที่เปิดประตูต้อนรับผู้คนทั้งในและนอกวงการสาธารณสุข มีความหลากหลายขององค์ความรู้และความคิดเห็นที่น่ารับฟังหลายประเด็นเป็นการเปิดมิติใหม่ของสุขภาพออกไปพ้นจากขอบรั้วความคิดเดิม ๆ

มีบางคนบ่นผิดหวังที่เสียค่าลงทะเบียนเต็มราคาแต่ในกระเป๋าไม่เห็นมีหนังสือ เอกสาร วิชาการหรืองานวิจัยที่ตั้งใจเต็มที่จะมาเอากลับไปเพื่อเก็บในห้องสมุดของที่ทำงานเหมือนอย่างที่คุณเคย แต่เมื่อได้เข้าร่วมแต่ละห้องและผ่านการเรียนรู้จึงแจ้งแก่ใจว่า นี่เป็นวิชาการแนวใหม่แบบติดดิน ที่ความรู้ไม่ต้องอยู่แต่ในตำราเท่านั้นอีกต่อไป

จากการประเมินผลการจัดงานพบว่า ผู้ที่ตั้งใจมาเพื่อเข้าร่วมเวทีวิชาการสะท้อนความเห็น ว่า หัวข้อการประชุมวิชาการมีความหลากหลายน่าสนใจ และมีจำนวนหัวข้อมากเสียจนไม่สามารถเข้าฟังได้อย่างครบถ้วนทั่วถึงทั้งๆ ที่อยากจะเข้าร่วมแทบจะทุกหัวข้อ ดังนั้นจึงมีการติดต่อขอรับเทป หรือ เอกสารสรุปประเด็นในแต่ละห้องติดตามมาภายหลังจากเสร็จสิ้นการประชุมแล้วเป็นจำนวนมาก

ตลาดนัดวิชาการในงานตลาดนัดปฏิรูป (ระบบ) สุขภาพ ครั้งนี้ มีหัวข้อย่อยทั้งหมดรวมถึง 22 หัวข้อ ซึ่งจะขอยกมาบันทึกไว้เพียงบางส่วน ดังนี้

• ฝ่าวิกฤติสุขภาพกับชุมชนพึ่งตนเองด้านสุขภาพ

หัวข้อนี้เป็นกรนำเอาประสบการณ์การรวมตัวขององค์กรชาวบ้านที่สามารถนำชุมชนพื้นวิกฤติสามารถพึ่งพาตัวเองได้อย่างน่าเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการรวมกลุ่มออมทรัพย์ การทำเกษตรยั่งยืนเพื่อการพึ่งตนเอง ฯลฯ โดยวิทยากรที่มีประสบการณ์ตรง รู้จริงเพราะทำมากับมือ ตั้งแต่ นายยงยุทธ ตรียุทธกร จากมูลนิธิหมู่บ้าน, ผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม ผู้นำความคิดในด้านเกษตรยั่งยืน, ผู้ใหญ่ ประสูริ ชูทอง จากบ้านสวนโคต ต.ชุมพล กิ่ง อ.ศรีนครินทร์ จ.พัทลุง, นพ.อภิสิทธิ์ อึ้งวรรณกุล จากโรงพยาบาลอุบลรัตน์ จ.ขอนแก่น และ นางทองดี ไพฑูริทอง ประธานโครงการสตรีเพื่อเยาวชน จ.เชียงใหม่

• สุขภาพครอบครัวไทย : ทางรอดหรือทางล่ม

ความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาใหญ่ที่หลายฝ่ายเริ่มตระหนัก เพราะหากทิ้งไว้ให้เรื้อรังย่อมมีแต่จะลุ่มไม่เห็นทางรอดแห่งสถาบันพื้นฐานในสังคมที่เรียกว่า “ครอบครัว” และเมื่อสุขภาพในระดับครอบครัวล่มสลาย สุขภาพของบุคคล และ สังคม จะรอดได้อย่างไร

นี่เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจอย่างมาก ถึงขนาดต้องตีตป้ายว่า “เต็ม” ไว้หน้าห้อง ผู้ฟังจำนวนมากไม่มีเก้าอี้ก็ยืนตึงไปนั่งที่พื้น

วิทยากรหัวข้อนี้ประกอบด้วย นายวัลลภ ตั้งคณานุรักษ์ หรือครูหุຍุย ดร.ภฤตยา อาชวนิจกุล, คุณหญิงอุบลยา โสภณพานิช และนพ.ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์สานต์

• ชีวิต ความรื่นรมย์...กับสุขภาพ

เปิดมุมมองเรื่องการใช้ชีวิตอย่างสอดคล้องกับธรรมชาติ การรักษาสสมดุลทั้งทางกาย ใจ สังคม และจิตวิญญาณ ความรื่นรมย์ในชีวิตจึงไม่จำเป็นต้องซื้อหา เสพวัตถุหรือบริโภคสิ่งภายนอก จากประสบการณ์ที่วิทยากร คือ นายสันติพงศ์ ธรรมธำรงค์, นายสมยศ สุภาพรเหมินทร์ และ นายสันติสุข โสภณสิริ ถ่ายทอดออกมา ทำให้หลายคนเดินตัวเบาเหมือนเพิ่ง “คิดได้” ออกมาจากห้องนั้น

และนั่นคือการบรรลุวัตถุประสงค์ของวิชาการห้องย่อยห้องนี้

• สุขภาพจิตวิญญาณ : สุขภาพที่ยั่งยืน

มิติทางจิตวิญญาณมีความสำคัญต่อสุขภาพทั้งระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน และสังคม การมีจิตวิญญาณที่เข้มแข็งจะทำให้ทุกคนไม่ว่าจะนับถือศาสนาอะไรก็ตาม แม้ประสบกับความทุกข์อันเป็นเรื่องธรรมชาติก็สามารถดำรงชีวิตอยู่กับความทุกข์นั้นได้ โดยไม่เป็นทุกข์

แม้ซีกันสนีย์ เสถียรสุด จากเสถียรธรรมสถาน, พระดุษฎี เมธังกูร จากวัดทุ่งไผ่ จ.ชุมพร, อาจารย์อรุณ วันแฉะและ ร่องเลขาธิการจุฬาราชมนตรี และ ศาสตราจารย์ ระพี สาคริก ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาและสังคม ได้ร่วมกันแนะนำหนทางแห่งการยกระดับจิตวิญญาณให้เข้มแข็งเพื่อสุขภาพวะที่ยั่งยืน รวมทั้งให้ความกระจ่างแก่ประเด็นต่าง ๆ ที่มีผู้สนใจซักถามกันเป็นจำนวนมาก

● อำนาจรัฐกับสุขภาพคนเล็กคนน้อย

คนจนในวันนี้กำลังถูกกระทำจากอำนาจรัฐซึ่งมาในรูปของการพัฒนาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างเขื่อน การสร้างนิคมอุตสาหกรรม การเปิดสัมปทานป่า การส่งเสริมปลูกพืชเชิงเดี่ยว ฯลฯ ซึ่งล้วนทำให้ประชาชนที่ได้รับการพัฒนายากจนลง สูญเสียปัจจัยในการดำรงชีพ รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย

เหล่านี้คือประเด็นที่วิทยากรในหัวข้อ “อำนาจรัฐกับสุขภาพคนจน” ได้แก่ นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ หรือ ส.ศิวรักษ์ ประธานสำนักสันติประชาธรรม, นายเดชรัต สุขกำเนิด อาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, นางระกาวิณ ลิขณะวานิช ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาและพัฒนาผู้รับงานไปทำที่บ้าน, นายบุญธรรม ทองชัยภูมิ ตัวแทนชาวบ้านเครือข่ายประชาคมคนจน ต่างแสดงความห่วงใย เพราะสุขภาพกับวิถีชีวิตเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันบรรยากาศในห้องประชุมนี้จึงเป็นไปอย่างร้อนแรงมีตัวแทนภาคีต่างๆ ที่เข้าร่วมรวมกว่า 300 คน หลายคนลุกขึ้นอภิปรายแสดงความคิดเห็นคัดค้านว่า การพัฒนาใดๆ ของภาครัฐ ควรเปิดให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพราะสุดท้ายประชาชนโดยเฉพาะคนยากจนต้องเป็นผู้รับผลกระทบจากการพัฒนาในที่สุด

● ยาเสพติด ร่วมด้วยช่วยกันฝ่าฟันวิกฤติ

การแก้ไขปัญหายาเสพติด ยังคงเป็นเรื่องที่ต้องการทั้งข้อมูลที่เท่าทันและมาตรการที่ตรงจุด เวทีวิชาการหัวข้อนี้จึงเป็นอีกครั้งหนึ่งที่เชิญชวนฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันเสนอแนะหนทางฝ่าออก จากวิกฤติสุขภาพที่มีผลสืบเนื่องมาจากยาเสพติด วิทยากรที่มาจากฝ่ายต่างๆ ทั้ง นพ.วิชัย ไปชะยะจินดา ผู้เชี่ยวชาญด้านยาเสพติด จากสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, นพ.จิรวัดนา มูลศาสตร์ จิตแพทย์จากโรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ จ.อุบลราชธานี, นายเกษม เขียวรัตน์ ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ กรมควบคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม และ นางวิณา นนทพันธุ์วานาส หน่วยศึกษานิตเขต กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ต่างให้ข้อมูลและแนวคิดที่ผู้ร่วมการประชุมสามารถนำไปใช้ได้ นอกจากนี้ยังมีตัวแทนเด็กและเยาวชนที่ร่วมสะท้อนสภาพความเป็นจริงของปัญหายาเสพติดในโรงเรียนที่ผู้ใหญ่ยังไม่ถึง

● องค์การอิสระกับการสร้างพลังเพื่อผู้บริโภค

รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ได้เปิดมิติใหม่ในระบอบการเมืองการปกครองของไทยไว้หลายด้าน โดยเฉพาะในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยในมาตรา 57 พยายามที่จะเกื้อหนุนให้เกิดองค์กรภาคประชาชนที่เข้มแข็งเพื่อการปกป้องและพิทักษ์ตนเองได้ จนกระทั่งมีการยกย่อง พ.ร.บ.องค์การอิสระผู้บริโภคขึ้นมา ความสนใจของที่ประชุมวิชาการห้องนี้จึงมุ่งประเด็นไปที่ว่าจะทำอย่างไรให้เกิดองค์กรอิสระผู้บริโภค ที่สามารถทำงานได้จริง โดยเฉพาะมีคณะกรรมการที่เป็นอิสระและปลอดจากการมีส่วนได้เสียในธุรกิจต่างๆ

หัวข้อการประชุมวิชาการห้องนี้ทางสหพันธ์องค์กรผู้บริโภคได้เป็นทั้งเรื่องหัวแรงในการจัดการและถ่วงประสานงานต่างๆ แม้จะมีเหตุต้องเปลี่ยนแปลงวิทยากรบางท่าน แต่ในที่สุดการประชุมก็ดำเนินไปอย่างคึกคัก ภายใต้การดำเนินการของผู้ดำเนินรายการมืออาชีพอย่าง ดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง พร้อมวิทยากร คือ น.ส.รสนำ ไตสีตระกูล ประธานสหพันธ์องค์กรผู้บริโภค, นายไพโรจน์ พลเพชร เลขาธิการสมาคมสิทธิเสรีภาพ, น.ส.สารี อ๋องสมหวัง จากมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค, นายวสันต์ พานิช กรรมการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, นายพิภพ ธงไชย ประธานคณะกรรมการรณรงค์ประชาธิปไตย และนายวรรณชัย สุวรรณกาญจน์ ตัวแทนผู้บริโภคภาคใต้

● **ร้านยาคุณภาพ : ร้านยาที่พึงประสงค์ของประชาชน**

แต่ไหนแต่ไรมา ร้านยาจัดเป็นหน่วยบริการสุขภาพที่ใกล้ชิดชาวบ้านเป็นอย่างมาก ยิ่งแต่ความใกล้ชิดเข้าถึงง่ายก็อาจนำมาซึ่งปัญหาที่คาดไม่ถึง หากร้านยาไม่เป็นไปตามความคาดหวังของประชาชน หรือไม่มีคุณลักษณะของร้านยาที่พึงประสงค์ เพราะไม่เช่นนั้น ร้านยาก็คงจะเป็นได้เพียงร้านขายยา และเภสัชกรก็คงเป็นแค่คนขายยาเช่นกัน

หัวข้อนี้ได้รับความสนใจทั้งจากคนในวิชาชีพเภสัชกรรมและประชาชนทั่วไปที่ใช้บริการร้านยาเป็นประจำ วิทยากร ประกอบด้วย ภก.มังกร ประพันธ์วัฒน์ คณะกรรมการเภสัชกรรม, นพ.วิรัช อนันตวานิช ประธานชมรมร้านขายยาแห่งประเทศไทย, ภก.สมศักดิ์ กำเนิดสิทธิเสรี เลขาธิการสมาคมร้านขายยา และ ภก.ศุภา บัณฑิตานุกูล นายกสมาคมเภสัชชุมชนแห่งประเทศไทย

● **เสียงสะท้อนจากภาคประชาชน ต่อ 30 บาทรักษาทุกโรค**

ด้วยเป็นการนำเอาประเด็นร้อนในสังคมมาคุยกัน ห้องนี้จึงมีผู้เข้าร่วมอย่างแน่นขนัด รวมผู้ดำเนินรายการ วิทยากร ผู้อภิปราย และผู้สนใจทั่วไปกว่า 400 คน โดยเป็นการวิพากษ์และสะท้อนความเป็นจริงในหลายแง่มุมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ 30 บาท รักษาทุกโรค ของรัฐบาลยุคคิดใหม่ทำใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีประชาชนที่ได้ใช้บริการ 30 บาทฯ มาแล้วมาเล่าประสบการณ์โดยหวังให้เป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนา 30 บาท ฯ ไปสู่หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าในอนาคต

ซึ่งแน่นอนว่าประเด็นนี้ได้เป็นหัวข้อข่าวในหนังสือพิมพ์หลายต่อหลายฉบับ และทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ได้มีการสนองตอบด้วยการตั้งศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์หรือรับคำแนะนำเรื่องการใช้บริการตามโครงการ 30 บาท รักษาทุกโรค ตามมาอย่างทันท่วงทีเช่นกัน

● **ดนตรี : สุนทรีย์สร้างสุขภาพ**

อาจารย์ดุษฎี พนมมรงค์ บุญทัศน์กุล และคณะ ได้นำผู้เข้าร่วมกิจกรรมประมาณ 200 คน ฝึกปฏิบัติเรื่องการใช้ดนตรีมาบำบัดความเครียดไปพร้อม ๆ กัน โดยวิทยากรได้ชี้ให้เห็นว่าดนตรีมีความเกี่ยวข้องกับทุกชีวิตในยามที่เกิดภาวะเครียดซึ่งในสังคมปัจจุบันเกิดง่ายยิ่งขึ้นการใช้ดนตรีบำบัดจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง que ทุกคนสามารถทำได้ง่าย ๆ ทำได้ทุกที่ ทุกเวลา เพียงรู้จักเลือกดนตรีที่มีคุณภาพ ร่วมกับการเคลื่อนไหวร่างกาย การสร้างสมาธิ และสร้างจินตนาการในการฟังเพลง

● ผ่าโครงสร้างกระทรวงสาธารณสุข

หัวข้อการประชุมที่หลายคนโดยเฉพาะข้าราชการกระทรวงสาธารณสุขเข้าฟังอย่างใจจดใจจ่อ ด้วยว่ากำลังอยู่ในช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงที่ยังไม่มีความชัดเจนว่า โครงสร้างของกระทรวงสาธารณสุขจะเป็นอย่างไรในอนาคตอันใกล้ ในเมื่อการปฏิรูประบบราชการที่ดี การปรับเปลี่ยนระบบการเงินการคลังตามโครงการ 30 บาท รักษาทุกโรคที่ดี รวมทั้งการกระจายอำนาจที่ดี ล้วนเป็นเสมือนคลื่นลูกใหญ่ที่กำลังถาโถมเข้ามา ในความรู้สึกของผู้ที่อยู่ในระบบจึงย่อมมีทั้งความหวังและความหวั่นไหว

ในเวทีอภิปรายหนุ่มหัวข้อนี้ มี ศ.นพ.ประเวศ วะสี ผู้ทรงคุณวุฒิที่สังคมไทยให้การยอมรับอย่างสูง มาช่วยชี้แนะถึงบทบาทของกระทรวงสาธารณสุขในอนาคตว่า ต้องเป็นผู้นำทางปัญญา ควรจะเน้นการทำงานเชิงวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ เพื่อเป็นแนวทางในกรทำงานด้านการแพทย์และสาธารณสุขของประเทศ ส่วนฝ่ายการเมือง คือ น.พ.สุรพงษ์ สืบวงศ์ลี รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งรับผิดชอบโครงการ 30 บาท รักษาทุกโรคโดยตรง ได้กล่าวว่าจะต้องมีการปรับเปลี่ยนระบบ กลไก โครงสร้าง ต่าง ๆ เป็นอย่างมาก แต่รายละเอียดจะเป็นอย่างไรนั้น ไม่มีใครสามารถบอกได้อย่างตายตัว สิ่งที่แน่นอนที่สุดก็คือถึงเวลาของการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่แล้ว

ยังมีอีกหลายเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผู้คนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง การศึกษา : ปฏิรูปการเรียนรู้สู่การปฏิรูประบบสุขภาพ, กองทุนหมู่บ้านกับการสร้างสุขภาพชุมชน, ชุมชนกับการวิจัย, การจัดบริการทันตกรรมในยุคปฏิรูป, สื่อกับสุขภาพ, บทบาทพยาบาลในยุครูปฏิรูป, รู้จักชุมชนคนสร้างสุขภาพ, สุขภาพวิถีไทย : รากฐานทางวัฒนธรรม, มันหรือจริง? อบต.สร้างเสริมประชาคมสุขภาพ, รู้จักชุมชนดูแลตนเอง, รู้จักชุมชนคน วัด กับบทบาทด้านสุขภาพ

หลากหลายเรื่องราวเหล่านี้ คงไม่สามารถหาข้อยุติหรือแนวทางมาตรการต่อปัญหาต่างๆ อย่างสำเร็จรูปได้ หากแต่ก็ได้เป็นเวทีหนึ่งซึ่งช่วยเปิดประตูความคิดของใครหลาย ๆ คนที่ได้เข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อันจะนำไปสู่การปฏิรูประบบสุขภาพภายใต้บทบาท และพื้นที่ของแต่ละคนแต่ละองค์

นั่นย่อมหมายความว่าตลาดนัดวิชาการครั้งนี้ได้ทำหน้าที่ของมันอย่างสมบูรณ์แล้ว

พ. ร. บ. สุภาพแห่งชาติ

สวนมีอวาด สวนหัวใจ คนไทยเขียน
ใช้วัตถุ สภาพเป็น เช่นบทเรียน
ถึงผลล ต้องปรับเปลี่ยน วิถีไทย

ป่วยก็ง่าย ง่ายก็แพง ตายก็เพิ่ม
ปัญหาเริ่ม ฝังราก ยากแก้ไข
ระบบแย่ คนก็ยาก ลำบากใจ
ขาดกฎหมาย แม่บทที่ ช่วยชี้ทาง

สิ่งขอเชิญ คนไทย ทุกหมู่เหล่า
ร่วมมือกล่าว ระบบสุขภาพดี ที่มุ่งหวัง
ร้อยองศาจิต พันความเห็น เป็นพลัง
ร่วมกันวาง กรมมณูญ สุภาพไทย

3 การประชุมสาริตสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พื้นที่สาธารณะเพื่อการ “มีส่วนร่วม”

“รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจทางการเมืองการวางแผนการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ”

มาตรา 76 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

นโยบายด้านสุขภาพในอดีตมักถูกกำหนดโดยภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ ประชาชนทั่วไปเป็นฝ่ายรอรับบริการที่ภาครัฐจะจัดสรรให้ซึ่งบางครั้งก็ตรงกับความต้องการบ้างไม่ตรงบ้างและมักเป็นนโยบายที่เน้นการ “ซ่อม” สุขภาพเป็นหลักภายใต้กรอบความคิดเรื่องสุขภาพที่แยกส่วนออกจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน

เมื่อกำลังมีการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบสุขภาพ ในนิยามของสุขภาพ ที่หมายถึง “สุขภาพะ” ทั้งทางกาย ใจ สังคม และ มิติทางจิตวิญญาณ และมุ่งหมายให้ใช้การขับเคลื่อนครั้งนี้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ของสังคม มิใช่เป็นการปฏิรูปที่ทำโดยกลุ่มคน หรือ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้น โดยใช้ยุทธศาสตร์ “สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา” คือการเชื่อมโยง ภาคการเมือง ภาควิชาการ และ ภาคประชาชน ให้เข้ามีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง

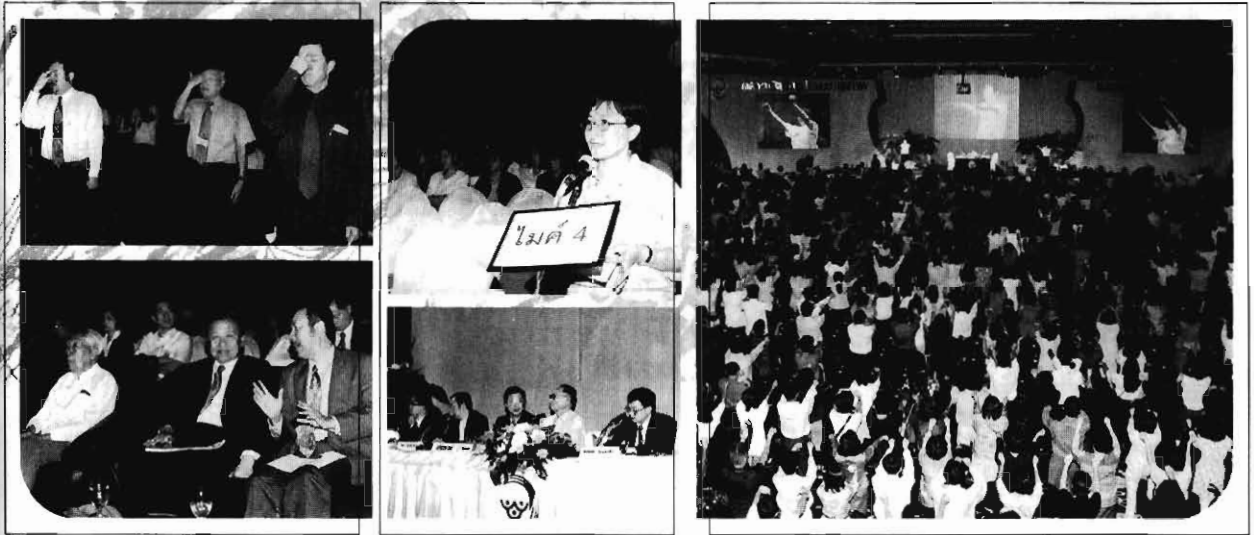
ถ้าเช่นนั้นจะมีวิธีการใดที่จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างมีคุณภาพผู้เข้าร่วมมีโอกาสได้เรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้ความคิดและประสบการณ์ อีกทั้งยังสามารถนำผลไปใช้ประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายสุขภาพได้อย่างแท้จริง

● ใช้ปัญญาเป็นอาวุธ

เพื่อตอบคำถามดังกล่าวคณะอนุกรรมการวิชาการเพื่อการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ ได้มอบหมายให้นักวิชาการไปทำการศึกษาและจัดทำข้อเสนอต่อกลไกการกำหนดนโยบายสุขภาพแห่งชาติ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของการทำงานขับเคลื่อนการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ ที่ใช้วิชาการหรือ “ปัญญา” เป็นฐาน ซึ่งในที่สุดนักวิชาการที่ได้รับมอบหมายก็ได้มีข้อเสนอ ให้มีการเปิดพื้นที่สาธารณะในรูปแบบที่เรียกว่า “การประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ” ขึ้น เพื่อเป็นเวทีแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อเสนอแนะต่อการกำหนดนโยบายสุขภาพ

การจัดการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติในงานตลาดนัดปฏิรูป (ระบบ) สุขภาพ จึงเป็นอีกหนึ่งการเรียนรู้จากการปฏิบัติ โดยเชิญฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมเวทีสาธารณะครั้งนี้ ซึ่งนอกจากจะได้ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นต่อประเด็นการประชุมแล้ว ยังจะได้นำประสบการณ์ครั้งนี้ไปสู่การหารูปแบบการจัดประชุมสมัชชาสุขภาพที่เหมาะสมสำหรับอนาคตต่อไปด้วย โดยในครั้งนี้ได้กำหนดหัวข้อการประชุมไว้ 3 ประเด็น 3 ลักษณะ คือ

1. ประเด็นเฉพาะ ได้แก่ เรื่องการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพจากการทำการเกษตรแบบมีพันธะสัญญา และ โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก
2. เสียงจากภาคี (ความเห็นต่อการปฏิรูประบบสุขภาพ)
3. ข้อเสนอต่อการยกร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ

● บทพิสูจน์จากการปฏิบัติจริง

องค์ประกอบการประชุมประกอบด้วย คณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (คปรส.) คณะอนุกรรมการ คณะทำงานทุกชุด นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนเครือข่ายประชาคมทั่วประเทศและผู้สนใจทั่วไป โดยในส่วนของผู้แทนเครือข่ายประชาคมนั้น มีการคัดเลือกตัวแทนมาตั้งแต่ครั้งที่มีการจัดเวทีระดมความคิดเห็นในระดับพื้นที่หรือภาคีเฉพาะบทบาทของผู้แทนภาคีเหล่านี้คือเป็นผู้นำความเห็นของกลุ่มของตนมาเสนอในที่ประชุม ดังนั้นความเห็นต่าง ๆ ส่วนใหญ่จึงมิใช่ ความเห็นส่วนตัว

นอกจากผู้แทนประชาคมดังกล่าวแล้วได้เชิญผู้สนใจเข้าร่วมประชุมโดยเสียค่าลงทะเบียนซึ่งอาจเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงกับการปฏิรูประบบสุขภาพ ซึ่งสามารถมีส่วนร่วมกับการอภิปรายแสดงความคิดเห็นได้

ในการประชุมสารัตถศาสตร์สุขภาพครั้งนี้ได้มีการจัดแถลงข่าว การเชิญชวน สื่อมวลชนและประชาชนทั่วไปเข้าร่วมรับฟังการประชุม มีการเผยแพร่ข่าวและเอกสารต่าง ๆ เป็นระยะเพื่อให้สาธารณชนได้รับรู้ความเป็นไปและความก้าวหน้าของการจัดทำ พ.ร.บ. สุขภาพแห่งชาติ

จากการประชุมสาธิตฯ วันแรก (วันที่ 3 กันยายน 2544 เวลา 09.00-12.00 น.)
ในประเด็นเฉพาะว่าด้วย เรื่อง การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพจากการทำการเกษตร
แบบมีพันธะสัญญา และ โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ได้ใช้รูปแบบการ
ประชุม โดยช่วงแรกเป็นการนำเสนอข้อมูลการศึกษาวิจัยโดยนักวิชาการ เพื่อเป็นการให้
ข้อมูลแก่สมาชิกเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยใช้เวลาเสนอข้อมูลเรื่องละไม่เกิน
15 นาที เพื่อนำไปสู่การอภิปรายและให้ความเห็นของสมาชิกสมาชิก กำหนดให้ใช้เวลา
คนละไม่เกิน 3 นาที โดยผู้ที่จะแสดงความเห็นต้องแสดงความจำนงต่อคณะกรรมการจัด
สมาชิก เพื่อถกถั่นกรองประเด็น และ จัดลำดับการลุกขึ้นแสดงความเห็น

**(ร่าง) กรอบความคิด
ระบบสุขภาพแห่งชาติ**

ในหัวข้อ “เสียงจากภาคี” (วันที่ 3 กันยายน 2544 ภาคบ่าย) มีภาคีที่เตรียม ข้อเสนอแนะต่อการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติมานำเสนอดัง 53 ภาคี ให้เวลาภาคีละ 5 นาที มีการจัดลำดับการนำเสนอไว้ล่วงหน้าเช่นกัน ทั้งนี้ ในช่วงเวลาประมาณ 2 เดือน ก่อนที่จะมีการประชุมครั้งนี้ ได้มีการจัดเวทีรับฟังความเห็นจากภาคีต่างๆ ทั่วประเทศในระดับจังหวัดและระดับเขตมาแล้ว ความเห็นต่างๆ ได้ถูกรวบรวมและสังเคราะห์มาแล้วรอบหนึ่ง การเปิดเวทีเสียงจากภาคีครั้งนี้ เป็นการเชิญตัวแทนภาคีต่างๆ มานำเสนอข้อเสนอของตนพร้อมกันอีกครั้ง แล้วแต่ว่าภาคีไหนต้องการจะนำเสนออีกหรือไม่

สำหรับหัวข้อ “ข้อเสนอต่อการยกร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ” (วันที่ 4 กันยายน 2544 เวลา 09.00-12.00 น.) เป็นการรับฟังความคิดเห็นต่อประเด็นต่างๆ ในร่างกรอบความคิดระบบสุขภาพแห่งชาติ จำนวน 9 ประเด็น นับตั้งแต่ปรัชญา เจตนารมณ์ และหลักการสำคัญของระบบสุขภาพ สิทธิหน้าที่ความเสมอภาคและหลักประกันความมั่นคงด้านสุขภาพ ระบบการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร ระบบการสร้างเสริมสุขภาพ การควบคุมโรคและปัญหาที่คุกคามสุขภาพ ระบบบริการสุขภาพและสุขภาพวิถีไทย ระบบกำลังคนด้านสุขภาพ และระบบการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ

แต่ละประเด็นจะมีตัวแทนภาคีเป็นผู้นำเสนอประเด็นละ 10 นาที แล้วเปิดให้สมาชิกสมาชิกอภิปรายต่อประเด็นนั้นอีกคนละ 2 นาที จนกว่าจะหมดเวลาของแต่ละประเด็นตามที่กำหนดไว้ประเด็นละ 30-45 นาที ผู้ที่จะอภิปรายต้องกรอกแบบฟอร์มแสดงความประสงค์เพื่อการจัดลำดับเช่นกันและยังมีการเปิดอภิปรายทั่วไปเพิ่มเติมหลังจากจบระบบย่อยทั้งหมดแล้ว

ตลอดทั้ง 3 ช่วง ของการประชุมสภาสถิตสมัชชาสุขภาพ มีตัวแทนภาคีต่าง ๆ และผู้สนใจเข้าร่วมรวม 306 เครือข่าย 1,599 ภาคี ภายใต้กติกาและระบบการจัดการประชุมที่เป็นไปเพื่อความกระชับ ตรงประเด็น และเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมให้กว้างขวางมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ผู้นำเสนอจะใช้ไมโครโฟนในห้องประชุม ส่วนผู้อภิปรายจะใช้ไมโครโฟนที่จัดไว้ 4 จุด ในห้องประชุม ลูกขึ้นอภิปรายตามลำดับคิวที่จัดให้ โดยประธานจะแจ้งย้ำให้ทราบว่าแต่ละคนมีเวลาในการนำเสนอหรือ อภิปรายกี่นาที การควบคุมเวลาของการนำเสนอและการอภิปรายใช้วิธีฉายข้อความบนจอภาพเมื่อเหลือเวลา 2 นาที และเริ่มนับถอยหลังจนหมดเวลา จะขึ้นข้อความว่า “หมดเวลา”

อย่างไรก็ตาม สมาชิกสมัชชาสามารถแสดงความคิดเห็นผ่านวิธีการอื่นร่วมด้วย เช่น การให้ความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษร การตอบแบบสอบถาม หรืออาจนำเสนอในเวทีไฮปาร์คในงานตลาดนัดสุขภาพก็ได้ โดยการประสานกับคณะกรรมการจัดการประชุมฯ

บรรยากาศการแสดงความคิดเห็นทุกช่วงเป็นไปอย่างกระตือรือร้น มีบางภาคี นอกจากเสนอด้วยวาจาแล้วยังจัดทำข้อเสนอยื่นต่อประธานสมัชชาโดยตรงเมื่อมีภาคีคนนำเสนอได้ตรงใจจะมีเสียงปรบมือขึ้นเป็นระยะ นอกจากนี้ยังมีผู้เข้าประชุมส่วนหนึ่งที่เป็นผู้พิการด้านต่าง ๆ รวมทั้งผู้พิการทางหูจึงได้จัดให้มีล่ามภาษามือ 1 คน นั่งประจำอยู่ด้านหน้าข้างซ้ายห้องประชุมร่วมกับกลุ่มภาคีผู้พิการ

● ทำงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง

ในการประชุมครั้งนี้ ได้มีการมอบหมายให้ ดร.ชินฤทัย กาญจนะจิตรา นักวิชาการผู้ทำการศึกษาและจัดทำข้อเสนอเรื่องกลไกการกำหนดนโยบายสุขภาพแห่งชาติ สังเกตการณ์การประชุมอย่างใกล้ชิดตลอดทุกช่วง รวมทั้งมีการสอบถามความเห็นจากผู้เข้าประชุม และ พิจารณาจากเอกสารการเตรียมการประชุมต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดรูปแบบและกลไกการประชุมสมัชชาสุขภาพในอนาคต

ดร.ชินฤทัย สรุปข้อสังเกตในส่วนที่ดีและเหมาะสมว่า ผู้เข้าประชุมทุกคนเห็นว่าเป็นการดีที่จัดให้มีการประชุมสมัชชาสุขภาพเพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้

แสดงความเห็นต่อนโยบายของรัฐซึ่งที่ผ่านมาไม่เคยมีโอกาสมาก่อน รูปแบบการประชุมที่มีนักวิชาการมานำเสนอผลการศึกษาในตอนต้นของการประชุมนั้นมีความเหมาะสมดีแล้ว เพราะเป็นการให้ความรู้ที่เชื่อถือได้แก่ผู้เข้าร่วม แต่ควรใช้ภาษาที่เข้าใจได้ง่ายและตรงกันที่สุดเพราะผู้เข้าร่วมมีความหลากหลาย การที่มีผู้เข้าร่วมจากทั่วประเทศทำให้ได้รับรู้ข้อมูลและความเห็นของคนในภาคอื่น ๆ และการคัดเลือกคนมาจากระดับพื้นที่ ทำให้ได้คนที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการประชุม

ในส่วนที่ควรมีการปรับปรุง คือ มีการจัดประชุมหลายประเด็นพร้อมกัน ทั้งในห้องเล็กห้องใหญ่ ทำให้เกิดความเสียหายที่ไม่สามารถเข้าร่วมได้ทุกห้อง การกำหนดประเด็นการประชุมนั้น บางคนเห็นว่าไม่ควรตั้งประเด็นที่กว้างเกินไป ในขณะที่บางคนเห็นว่าควรเป็นเรื่องที่ทุกคนมีส่วนร่วมจะดีกว่า และส่วนใหญ่เห็นว่าให้เวลาพูดน้อยเกินไปจนไม่ได้รายละเอียดและต้องกระตุ้นให้คนพูดอย่างทั่วถึงไม่ให้ซ้ำคนเดิมมากเกินไป คำถามใดที่ผู้ดำเนินรายการสามารถตอบได้ควรมีการสื่อสารสองทางด้วยการเรียกชื่อผู้ร่วมอภิปรายควรลดความเหลื่อมล้ำในเรื่องคำนำหน้าชื่อต่าง ๆ เช่น ยศ ตำแหน่ง หรือระดับการศึกษาของผู้พูด เป็นต้น เพราะทำให้ประชาชนธรรมดาทั่วไปไม่กล้าแสดงความคิดเห็น รวมทั้งคณะกรรมการทุกคนควรเข้ารับฟังความเห็นตลอดเวลา เพื่อแสดงว่ามีความสนใจและจริงใจที่จะรับฟังความเห็นของประชาชน

จากการเรียนรู้จากการปฏิบัติครั้งนี้ดร.ชินอุทัยให้ข้อสังเกตเพิ่มเติมว่ากระบวนการรับฟังความเห็นระดับย่อยเพื่อให้ได้ข้อเสนอของกลุ่ม และการคัดเลือกตัวแทนของ

แต่ละกลุ่มที่จะเข้าร่วมสมัชชาเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมาก นั้นหมายความว่า การประชุมสมัชชาควรมีกระบวนการที่ต่อเนื่องและมีการเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างพื้นที่กับระดับชาติ ทั้งจากบนลงล่าง และ ล่างขึ้นบน การบริหารจัดการเรื่องเวลาเป็นเรื่องที่ต้องคำนึงถึงควบคู่ไปกับการจัดการให้เกิดความสมดุลระหว่างความหลากหลายและเนื้อหาสาระของข้อเสนอ และสุดท้ายควรมีการกำหนดบทบาทของคณะกรรมการให้ชัดเจนเพื่อให้สามารถเข้าร่วมประชุมได้อย่างต่อเนื่อง

● ผูกพันด้วยสัญญาใจ

ตัวแทนภาคีปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ กล่าวคำประกาศเจตนารมย์ต่อการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติด้วยภาษาไทยประจำถิ่นต่าง ๆ ทั้งภาษาใต้ เหนือ อีสาน ยาวี และภาษาชาวเขา หลังจากนั้นจึงมอบหนังสือแสดงเจตนารมย์และรายชื่อองค์กรภาคีร่วมปฏิรูประบบสุขภาพแก่ นายพิทักษ์ อินทวิทย์นันท์ รองนายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานคณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ ซึ่งในช่วงเวลาสำคัญนี้ได้มีการถ่ายทอดสดทางสถานีโทรทัศน์ไอทีวีด้วย

กักทอสายใย

สัญลักษณ์แห่งเครือข่ายปฏิรูป

ช่วงสุดท้ายของการปิดงาน เด็กพิการคนหนึ่งได้เป็นตัวแทนสมัชชาสุขภาพมอบผืนผ้าทอให้แก่ นายพิทักษ์ อินทรจิตยพันธ์ ประธานคณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ ซึ่งเป็นประธานในพิธีปิดการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ผ้าทอผืนนี้มีความยาวประมาณ 5 เมตร เกิดจากการร่วมกันทอขึ้นคนละเล็กคนละน้อยของผู้ที่มาร่วมงานตลาดนัดปฏิรูป (ระบบ) สุขภาพตลอดทั้ง 5 วันของการจัดงาน ถือเป็นสัญลักษณ์เริ่มต้นแห่งการร่วมกันกักทอพลังสร้างสรรค์ ศักยภาพและจิตวิญญาณของคนไทยทุกหมู่เหล่า เพื่อร่วมกันสร้างสุขภาพและขับเคลื่อนการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ

ผ้าผืนนี้เริ่มต้นด้วยเส้นด้ายที่อ่อนบางถูกกักทอสอดประสานเกิดเป็นผืนผ้าที่แข็งแรงเป็นปึกแผ่น...จากคืบ...เป็นศอก...เป็นเมตรเปรียบเหมือนการสร้างเครือข่ายปฏิรูประบบสุขภาพซึ่งจะไม่หยุดลงเพียงแค่งานนี้ แต่ยังคงกักทอสานพลังปฏิรูประบบสุขภาพกันต่อไปอย่างไม่รู้จบ เพื่อเป้าหมายที่สุขภาพะอันสมบูรณ์ของคนไทยทุกคน

คำประกาศข้อเสนอ

ต่อการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ

วันพุธที่ 5 กันยายน 2544 เวลา 15.30 น.

ณ แกรนด์บอลรูม อาคารศูนย์การประชุมและแสดงนิทรรศการอิมแพ็ค
เมืองทองธานี กรุงเทพฯ

จากการที่ผู้แทนองค์กรภาคีต่าง ๆ ในสังคมไทย 237 เครือข่าย รวมเป็นจำนวนภาคีทั้งสิ้น 1,524 ภาคี ได้จัดประชุมอย่างต่อเนื่องทั่วประเทศ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2543 เป็นต้นมา มีประชาชนเข้าร่วมกว่าหนึ่งแสนคน ผู้แทนองค์กรภาคีต่าง ๆ ขอร่วมกันประกาศว่า

1. ทิศทางการพัฒนาประเทศต้องมุ่งที่การสร้างสุขภาพของประชาชน และสังคมเป็นเป้าหมายควบคู่ไปกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ
2. ระบบสุขภาพแห่งชาติต้องเป็นระบบที่เน้นการสร้างสุขภาพของคนไทยและสังคมไทยทั้งหมด โดยสนับสนุนการมีระบบซ่อมสุขภาพที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และเป็นธรรม
3. ในระบบสุขภาพแห่งชาติต้องมีนโยบายเปิดให้ภาคประชาชนเข้าร่วมด้วยอย่างเป็นรูปธรรม เชื่อมโยงการใช้ข้อมูลองค์ความรู้และเชื่อมโยงกับภาคการเมือง เพื่อดูแลระบบสุขภาพร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
4. ในระบบสุขภาพแห่งชาติ ต้องมีระบบประเมินผลกระทบด้านสุขภาพจากนโยบายสาธารณะต่าง ๆ และต้องมีระบบดูแลแก้ไขผลกระทบด้านสุขภาพจากนโยบายสาธารณะอย่างเป็นรูปธรรมด้วย

5. ในระบบสุขภาพแห่งชาติต้องเป็นระบบที่เปิดช่องทางการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างเป็นรูปธรรม มีการกระจายอำนาจ ลดการผูกขาด สร้างความสมานฉันท์ของคนในสังคม เฉลี่ยสุขเฉลี่ยทุกข์ เอื้ออาทร ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน และเรื่องสุขภาพต้องไม่เป็นไปเพื่อการค้ากำไร

6. ในระบบสุขภาพแห่งชาติต้องเป็นระบบที่ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่เข้มแข็งมีระบบการให้ข้อมูลข่าวสารที่ง่ายและเพียงพอเพื่อเสริมสร้างศักยภาพประชาชนในเรื่องสุขภาพ

7. ในระบบสุขภาพแห่งชาติต้องเป็นระบบที่ส่งเสริมสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านซึ่งเป็นภูมิปัญญาไทยให้ได้รับการพัฒนาควบคู่ไปกับการแพทย์แผนปัจจุบันรวมทั้งการแพทย์ทางเลือกต่าง ๆ เพื่อเป็นทางเลือกแก่ประชาชน โดยจะต้องมีระบบคุ้มครองผู้บริโภคที่ดีควบคู่กันไปด้วย

8. ในระบบสุขภาพแห่งชาติต้องมีระบบหลักประกันการมีสุขภาพดีถ้วนหน้า และมีระบบการเงินการคลัง ระบบกฎหมายและระบบอื่น ๆ ที่เอื้อต่อการสร้างสุขภาพนำหน้าการซ่อมสุขภาพ

9. ระบบสุขภาพแห่งชาติต้องเป็นระบบที่มีโครงสร้างครบถ้วน เพื่อเป็นหลักประกันว่าจะสามารถคุ้มครองสุขภาพประชาชนและสังคม และสามารถปรับตัวอย่างสอดคล้องกับสภาพปัญหาและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลาได้ด้วย

รับ "ซ่อม" รุก "สร้าง"

นาถการต์

จะ "ซ่อม" หรือจะ "ซุก"
จะรอให้วนกลับ

"สุขภาพ" ยึดมั่นไว้
สุข-ทุกข์ เราแบ่งปัน

เรา "ซ่อม" กันมานาน
ทุนนิยม ทุนนิยม

"ซ่อม" น้อยค่อยเติมสร้าง
เสริมจิต คิดสังวร

รวมคิด กำหนด "รุก"
ปณิธาน เรามั่นไว้

จะเร่ง "รุก" หรือตั้ง "รับ"
ตามแก้ไข ถึงไหนกัน

"สุขภาพ" เขียดหยาบหยัน
ร่วมกำหนด ปลอดภัย

จนลูกหลานต่างไหลหลง
ทุนชีวิต ถูกฉีกรอน

ใจ กาย ร่าง ได้สังวร
หลายสิ่ง กำแพงใจ

เพียงเราทุกคนชาวไทย
"ปฏิรูป" ไปด้วยกัน

เสียงสะท้อน

เมื่องานจบลง บริษัทแปลนพับลิชซิง ในฐานะผู้บริหารโครงการได้สรุปผลการจัดงานว่า ในส่วนของนิทรรศการมีผู้เข้าชมประมาณ 150,000 คน และในส่วนของเวทีวิชาการมีผู้เข้าร่วมกว่า 6,000 คน โดยภาคีผู้ร่วมจัดงานส่วนใหญ่รู้สึกพอใจมากกับภาพรวมของงาน และได้มีส่วนร่วมในการวางแผนตั้งแต่ต้น ในขณะที่ผู้มาชมงานซึ่งตอบแบบสอบถามจำนวน 7,538 คนนั้น ให้เหตุผลที่มาร่วมงานอันดับหนึ่งว่า อยากรู้ว่าปฏิรูประบบสุขภาพคืออะไร รองลงมาคือมาชมนิทรรศการ มาร่วมสัมมนา และ มาซื้อของ โดยคนเหล่านี้ได้ร่วมกันสะท้อนมุมมองต่อการจัดงานที่หลากหลาย ที่ชมก็มีที่ติก็มาก ซึ่งหลายคนหวังว่าจะมีการจัดงานนี้ขึ้นอีกเป็นประจำทุกปีและจะจัดได้ดียิ่งขึ้นเรื่อย ๆ

บางเสียงของเสียงสะท้อน

“งานตลาดนัดสุขภาพเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับสิ่งที่มูลนิธิ ทำอยู่แล้ว และทำมาต่อเนื่อง เพียงแต่นำมาขยายผลต่อในงานนี้ แต่สิ่งที่มูลนิธิ มองเห็นก็คือ หากมีการจัดกิจกรรมในลักษณะนี้อีก จะต้องมีการวางแผนเป้าหมายให้ชัดเจน เพื่อให้คุ้มค่าต่อการลงทุน องค์กรประกอบที่จะกำหนดเข้าไปในแต่ละโซนต้องกำหนดให้ดี เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเหมือนเช่นครั้งนี้ คือ เสียงที่เกิดในแต่ละซุ้มติดกันจนฟังแทบจะไม่รู้เรื่องราวแต่ละซุ้มกำลังนำเสนออะไรส่งผลให้ประชาชนได้รับความรู้ไม่เต็มที่”

สมจิต คงทน

ผู้ประสานจัดกิจกรรมชุมชนผู้บริโภคสุขภาพ

“งานนี้ได้ฉายภาพวิวัฒนาการของการปฏิรูปสุขภาพ และภาพรวมของระบบสุขภาพ ซึ่งควร
จะได้จัดอีกตามภาคต่าง ๆ และเป็นงานที่อย.ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิรูประบบสุขภาพ ซึ่งมี
บทบาทเข้าไปควบคุม กำกับทั้ง เรื่องของอาหาร และยา หากผู้ประกอบการผลิตสินค้ามีคุณภาพ สุขภาพ
ของผู้บริโภคดีขึ้น หากมีการจำหน่ายอาหารหมดอายุ หรือแม้แต่ยาบางชนิดที่ก่อให้เกิดอันตราย หน้า
ที่ของอย.ก็คือรณรงค์ และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้จักคุ้มครองสุขภาพ”

ฉวีวรรณ ศรีโกมล

ผู้ประสานงานจัดกิจกรรมชุมนุมชนผู้บริโภคสุขภาพ
และสินค้าสุขภาพจากชุมชน (อย.)

“ตลาดนัดสุขภาพ เป็นการยืนยันว่า กระแสสังคมเริ่มให้ความสนใจ
ภูมิปัญญาพื้นบ้าน หรือการแพทย์ทางเลือกมากขึ้น เพราะหากมองย้อนกลับไป
เมื่อ 10-20 ปีก่อน จะไม่ได้รับการยอมรับมากนัก ศาสตร์และองค์ความรู้
เหล่านี้จะเข้ามาอยู่ในวิถีชีวิตของประชาชนได้ แม้งานตลาดนัดสุขภาพจะ
วายไปแล้ว แต่ความแรงของกระแสภูมิปัญญาพื้นบ้าน ก็ทำให้มีหลายหน่วย
งานทั้งรัฐและเอกชน เช่น ห้างสรรพสินค้า ติดต่อกันไปออกงาน

บทสรุปของงานตลาดนัดสุขภาพที่โอกาสมองเห็น เขาบอกว่า ผู้
ที่เดินออกไปจากงานตลาดนัดสุขภาพอาจจะยังไม่เกิดความรู้สึกซาบซึ้งกับ
คำว่า “สร้างนำซ่อม” งานตลาดนัดสุขภาพจึงเป็นเพียงการจุดพลุ หากได้
สานทำต่อก็จะเป็นเรื่องดี”

โอกาส เขษรฎก

ผู้ประสานงานจัดกิจกรรมชุมนุมสุขภาพวิถีไทย-บริการสุขภาพใกล้บ้านใกล้ใจ

“เมื่อเทียบผลลัพธ์กับวัตถุประสงค์ที่ถือว่างานนี้สามารถจุดกระแสสร้าง
นำซ่อมได้ แต่การปฏิบัติจริงในสังคมจะเป็นอย่างไรต่อไปเป็นอีกเรื่องหนึ่ง จริง ๆ
แล้วเรื่องสร้างนำซ่อมมันเป็นเรื่องที่ตรงกับพื้นฐานความคิดความต้องการของ
ทุกคน ทุกคนรู้ว่ามันดินะที่จะป้องกันดีกว่ารักษา”

วีระพงษ์ เกียรติสินยศ

ผู้ประสานงานชมรมสุขภาพวิถีไทย และ บริการใกล้บ้านใกล้ใจ

“หลังจากจบงานตลาดนัด เครือข่ายสุขภาพวิถีไทยก็มี
การรวมตัวกัน ทำงานร่วมกับทางสำนักงานกองทุนสนับสนุน
การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ถือว่าเป็นการต่อยอดจากงานนี้
เหมือนกัน การต่อยอดขยายผล หรือความต่อเนื่องของงาน
อาจไม่เกิดในลักษณะที่ว่าต้องจัดงานตลาดนัดครั้งที่สองที่สามแต่
ก็บอกได้ว่า จากตลาดนัดสุขภาพเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของการ
สร้างกระแสสร้างนำซ่อม”

นพ.ประพจน์ เกตุธำมาศ

ผู้ประสานงานชมรมสุขภาพวิถีไทย และ บริการใกล้บ้านใกล้ใจ

“การทำงานของเรายังมีช่องว่างว่า จะไปเชื่อมกับ
การปฏิรูปฯ ได้อย่างไร ช่องว่างนี้ สปรต.ต้องดู บทบาทของ
ตัวเอง และหน่วยงาน องค์กร อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กรม
สุขภาพจิตทำอะไรจะเกิดการสานต่อ สิ่งที่เราไปร่วมคืองาน
ประจำที่เราทำอยู่ แต่ภาพของการเชื่อมต่อยังไม่เกิด ในงาน
เราเห็นความร่วมมืออย่างยิ่งยวด งานมีความสมบูรณ์ในการ
ดึงคนเข้ามามีส่วนร่วมประสบความสำเร็จครั้งยิ่งใหญ่ ไม่เคย
มีมาก่อน แต่จุดอ่อนคือ จัดมาแล้วก็เจียบหายไป”

สง่า ดามาพงษ์

ผู้ประสานงานจัดกิจกรรมชุมชนเพื่อสร้างสุขภาพ

“ภูมิใจที่ได้มาร่วมงานตลาดนัดสุขภาพ ได้เห็นการมีส่วนร่วมของภาคีต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายในการทำให้คนไทยมีสุขภาพดี ทั้งกาย จิต สังคม และจิตวิญญาณ ตลอดจนได้มาช่วยให้คำปรึกษาเรื่องผลิตภัณฑ์สุขภาพแก่ประชาชนที่มาร่วมงาน ทำให้รู้ว่ามีคนที่สนใจสร้างสุขภาพมากกว่าที่คิด อยากให้มีเวทีที่คนไทยได้เรียนรู้เรื่องสุขภาพอีก”

ภก.สิทธิชัย นิยมชัย

โต๊ะให้คำปรึกษาเรื่องผลิตภัณฑ์สุขภาพ

ชมรมเภสัชชนบท 5 กันยายน 2544

“ภาคภูมิใจที่ได้มีโอกาสนำเสนอองค์ความรู้การดูแลรักษาสุขภาพโดยหมอเมืองภาคเหนือ”

จิโรจน์ กันทาสุข

กลุ่มหมอเมือง จ. เชียงใหม่

“การจัดงานครั้งนี้เป็นการรวมตัวของกลุ่มคนหลากหลายอายุ ทั้งได้คุณิทรศการ จับจ่ายสินค้าและร่วมกิจกรรม นับได้ว่าประชาชนให้ความสนใจเรื่องสุขภาพมาก ในฐานะคนทำงานรู้สึกว่าการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ได้ผล คนแก่จากที่ไกล ๆ ได้รับข่าวพากันมาเที่ยวงาน ซึ่งตนเองยังคิดว่าถ้าเป็นตัวเองจะดันดันมาหรือไม่ นั่นแสดงว่าเรื่องสร้างนำซ่อมคงจะเป็นจริงในอนาคตอันใกล้นี้”

คณะทำงานจากสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม

กรมอนามัย

“งานมีบรรยากาศที่ทำให้ผู้ชมรู้สึกว่าการดูแลสุขภาพนั้นมีทางเลือกมากมาย แม้จะเป็นหมออนามัยก็จริงแต่เมื่อได้เห็นความหลากหลายของการดูแลสุขภาพของแต่ละภาคแต่ละความเชื่อ ประกอบกับการจัดประชุมวิชาการที่ทำให้เห็นถึงความเชื่อมโยงทุกมิติของสังคมที่จะใช้ “สุขภาพ” เป็นตัวตั้ง”

พชรพล เพชรจินดา
เครือข่ายหมออนามัย

“ให้พื้นที่น้อยมาก แออัดไม่สะดวก อยากให้แบ่งโซนให้แพทย์ทางเลือกแต่ละประเภทไม่ปะปนกันเพื่อไม่ให้สับสนต่อการรับบริการ”

ละออง ช่วยคุณูปการ
แพทย์ทางเลือก (มิ่งheim)

“งานจัดได้ดีมาก แต่การแบ่งส่วนต่างๆ ยังไม่ดีพอ
สินค้าปนกัน พื้นที่คับแคบ”

จริญญา แซ่เล (แม่ค้า)

“การนำเอารูปธรรมด้านสุขภาพมาจัดแสดงน่าสนใจ
มาก แต่สถานที่ไกลไปหน่อย เสียงในงานดัง ตึกกันไปหมด
บางที่รบกวนห้องประชุมวิชาการด้วย เรียกว่าบรรยากาศเป็น
ตลาดนัดจริงๆ”

สมศิริ ยิ้มเมือง

ผู้มาเที่ยวงาน จากกรุงเทพฯ

“ต้องการพื้นที่สำหรับการบริการรักษาครั้งละ 10 คนพร้อมกัน
เลย คราวนี้ทำได้แค่ครั้งละ 3 คนเท่านั้น จัดครึ่งหน้าขอเป็น 3 เท่าเลย”
เครือข่ายพลังจักรวาล

“ทางกลุ่มมีความประทับใจที่ผู้จัดงานเห็นความสำคัญของคน
พิการ มีคนเข้ามาชมสินค้าของผู้พิการจำนวนมาก หวังว่าคงจะเปิด
โอกาสเช่นนี้อีก”

กลุ่มหัตถกรรมคนพิการ

จ.สระแก้ว

“ต้องขอบคุณทุกองค์กร ทุกภาคี ที่ได้รวมตัวกันจัดงาน
เสนอแนวคิดสุขภาพในมิติใหม่มาเสนอแก่ชุมชน รู้สึกถึงความตั้งใจ
ของทุกท่าน และดีใจที่ได้มีส่วนร่วมแม้เพียงน้อยนิด”

วิไล ตั้งปณิธานดี

ภาควิชาการพยาบาลศาสตร์ โรงพยาบาลรามคำแหง

“โดยภาพรวมจัดงานได้ดีมาก ทุกเรื่องน่าสนใจโดย
เฉพาะชุมชนสุขภาพทางจิตวิญญาณของแม่ชี และชุมชนสินค้าและ
ภูมิปัญญาของชุมชน ผังของงานบางด้านแน่นเกินไป การ
ติดต่อประสานงานไม่ค่อยทั่วถึง งานเร่งด่วนมีเวลาเตรียมการ
สั้นมาก ถ้าเตรียมการเร็วกว่านี้ก็จะออกมาดียิ่งขึ้น”

สถาบันวิจัยและโภชนาการ

มหาวิทยาลัยมหิดล

“ผมนำพันธุ์ไม้สมุนไพรมาขายได้รับความสนใจเกินกว่าที่คาด
คิด ผู้มาร่วมงานได้รับความรู้เป็นที่ พอใจ สินค้าไม่พอจำหน่ายจนผม
ไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อยเลย อยากให้เจ้าภาพจัดงานอีกในปีต่อไป”

นายนิพนธ์ โชคบำรุง (พ่อค้า)

อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เหลียวมองหลัง ก่อนจะก้าวไปข้างหน้า

“

เมื่อตั้งเป้าหมายว่า นำพาระบบสุขภาพไปสู่ระบบสร้างนำซ่อม ในขณะที่ระบบที่เป็นอยู่เกือบจะตรงกันข้าม เพราะเป็นระบบแบบ “รอซ่อม” อีกทั้ง ยังหวังจะให้เกิดความยั่งยืนในการปฏิรูประบบจึงต้องทำงานแบบมีส่วนร่วมให้มากที่สุด

”

ว่ายุทธนะระแสดต้องออกแรงมากฉันใด การปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ ก็ต้องใช้ความพยายามมากฉันนั้น เปรียบเสมือน การพยายามดึงเอาคนที่เดินหลงทิศผิดทางมานาน ให้กลับมาสู่เส้นทางที่ควรจะเป็น ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากอย่างยิ่งเพราะต้องเอาชนะความคิด ความเชื่อ ความเคยชิน หลายๆ อย่างของผู้คนในแต่ละภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งระดับผู้กำหนดนโยบาย ไปจนถึงประชาชนรากหญ้า

เมื่อตั้งเป้าหมายว่า นำพาระบบสุขภาพไปสู่ระบบสร้างนำซ่อม ในขณะที่ระบบที่เป็นอยู่เกือบจะตรงกันข้ามเพราะเป็นระบบแบบ “รอซ่อม” อีกทั้งยังหวังจะให้เกิดความยั่งยืนในการปฏิรูประบบจึงต้องทำงานแบบมีส่วนร่วมให้มากที่สุด

การที่จะบอกด้วยวาจากิติ ด้วยการอบรมสั่งสอนกิติ ด้วยการใช้สื่อกิติ วิธีการสื่อสารแบบใดแบบหนึ่งย่อมไม่สามารถจะมีอิทธิพลเพียงพอที่จะปฏิรูปได้ อย่างที่วางเป้าหมายไว้ เว้นเสียแต่จะต้องสร้างการเรียนรู้ อย่างถึงแก่นจนเกิดความคิดใหม่ ความเชื่อใหม่ และนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติใหม่

การจัดงาน “ตลาดนัดปฏิรูป (ระบบ) สุขภาพ” นับว่าเป็นการเปิดตัวกระบวนการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติต่อสาธารณชนทั่วไปเป็นครั้งแรก แม้ว่าก่อนหน้านี้ จะมีการเปิดตัวในแวดวงผู้คนกลุ่มหนึ่งมาแล้ว โดยการจัดเวทีระดมสมองต่อระบบสุขภาพที่คนไทย

ต้องการทั้งระดับชาติและระดับภูมิภาคมาแล้ว แต่การเข้าร่วมและการรับรู้ก็ยังอยู่ในระดับจำกัด นับว่าเป็นความชาญฉลาดของผู้เริ่มที่ใช้ “สื่อกิจกรรม” มาเป็นเครื่องมือสื่อสารในช่วงเปิดตัวซึ่งเป็นช่วงที่สำคัญยิ่งยวด การระดมสรรพกำลังเพื่อการนี้ นับว่าได้ผลดี เพราะอย่างน้อยก็สามารถสร้างการรับรู้จากผู้เข้าร่วมงานโดยตรงได้เกินเป้า และยังไม่รวมถึงการรับรู้ผ่านสื่อต่างๆ ที่ช่วยขยายผลไปสู่คนทั่วประเทศ

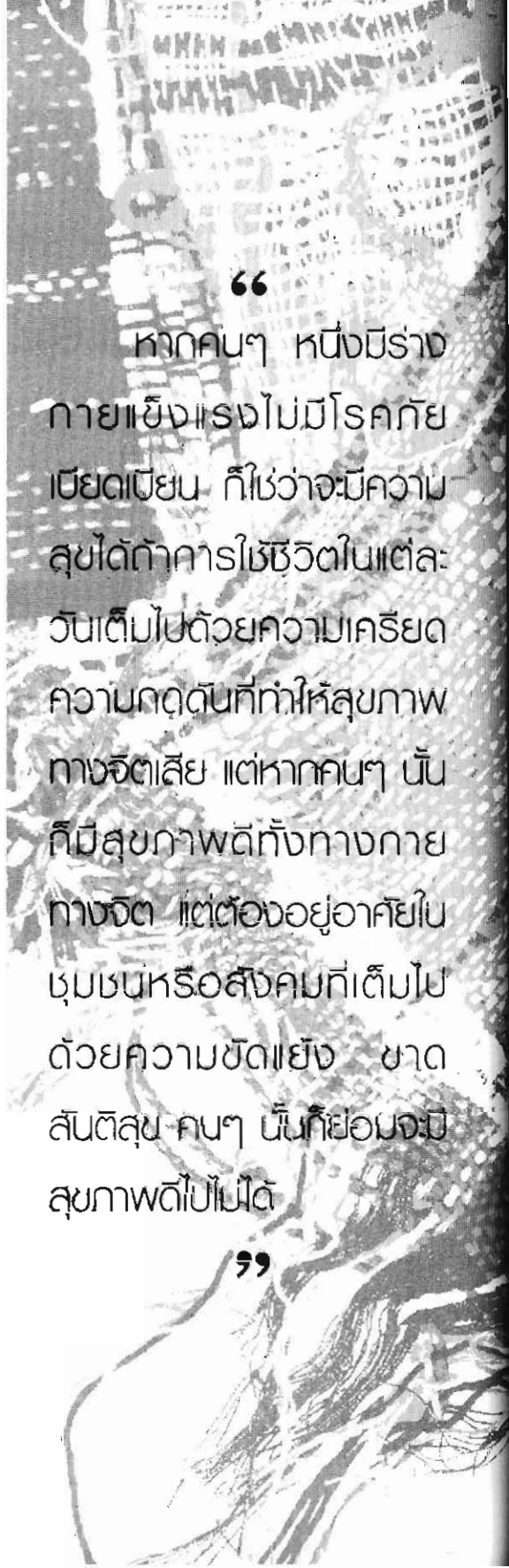
อย่างน้อยที่สุด การจัดงาน “ตลาดนัดปฏิรูป (ระบบ) สุขภาพ” ในวันที่ 1-5 กันยายน พ.ศ. 2544 ก็ได้สื่อสารสาระหลักของการปฏิรูประบบสุขภาพผ่านกิจกรรมที่จับต้องได้เป็นรูปธรรม มีสีสันบรรยากาศ น่าสนใจ และประทับใจ ใน 3 ประเด็นใหญ่ๆ ดังนี้

1. สุขภาพ 4 มิติ

จากความเข้าใจเดิมๆ ว่า สุขภาพ คือ เรื่องป่วยหรือแข็งแรง เรื่องกินยา เรื่องผ่าตัด เรื่องโรงพยาบาล เรื่องที่เกี่ยวข้องกับหมอ พยาบาล และบุคลากรสาธารณสุข ได้ขยายมาสู่นิยามของคำว่า สุขภาพ ที่ไม่ใช่แค่เรื่องของกายและจิตอย่างที่คุณเคยกัน การนำเสนอกิจกรรมที่ช่วยบำรุงจิตวิญญาณในรูปแบบต่างๆ เป็นการช่วยแยกแยะและขีดเส้นแบ่งระหว่าง “สุขภาพจิต” และ “สุขภาพทางจิตวิญญาณ” ที่หลายคนยังสับสนได้พอสมควร อย่างไรก็ตาม “สุขภาพทางสังคม” อาจยังเป็นเรื่องที่น่าเสนอผ่านกิจกรรมต่างๆ ในช่วงเวลาเพียงไม่กี่วันได้ไม่ชัดเจนนักซึ่งคงต้องใช้โอกาสในวันข้างหน้า ที่จะให้คำอธิบายโดยผ่านเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในสังคมและวิธีการอื่นๆ ที่จะชี้ให้เห็นว่า หากคนๆ หนึ่งมีร่างกายแข็งแรงไม่มีโรคภัยเบียดเบียน ก็เชื่อว่า จะมีความสุขได้ ถ้าการใช้ชีวิตในแต่ละวันเต็มไปด้วยความเครียดความกดดันที่ทำให้สุขภาพทางจิตเสีย แต่หากคนๆ นั้นก็มีสุขภาพดีทั้ง

“ หากคนๆ หนึ่งมีร่างกายแข็งแรงไม่มีโรคภัยเบียดเบียน ก็เชื่อว่า จะมีความสุขได้ถ้าการใช้ชีวิตในแต่ละวันเต็มไปด้วยความเครียดความกดดันที่ทำให้สุขภาพทางจิตเสีย แต่หากคนๆ นั้นก็มีสุขภาพดีทั้งทางกาย ทางจิต แต่ต้องอยู่อาศัยในชุมชนหรือสังคมที่เต็มไปด้วยความขัดแย้ง ขาดสันติสุข คนๆ นั้นก็ย่อมจะมีสุขภาพดีไปไม่ได้

”

๘๘

คนไทยมากต่อมากที่มักฝากชีวิตไว้ และหวังพึ่งพาผู้ที่ตนเรียกว่า “หมอ” อย่างสุดชีวิตจิตใจ ผู้ที่เป็นเช่นนี้จึงถูกเรียกว่า “หมอ” อย่างสุดชีวิตจิตใจ ผู้ที่เป็นเช่นนี้จึงใช้ชีวิตและสุขภาพอย่างคนที่รอให้ความช่วยเหลือ ความปลอดภัย ความปลอดภัย โกรธมากถึง และคิดว่ามันเป็นเรื่องที่ต้องเกิดขึ้นอย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยง

๘๙

ทางกายทางจิต แต่ต้องอยู่อาศัยในชุมชนหรือสังคมที่เต็มไปด้วยความขัดแย้ง ขาดสันติสุข คน ๆ นั้นก็ย่อมจะมีสุขภาพดีไปไม่ได้ แต่หากกาย จิต และ สังคม ล้วน ไม่มีปัญหาแต่คน ๆ นั้นมีความเห็นแก่ตัวสูง ยึดมั่นถือมั่น หากความปลื้มปิติ ความภาคภูมิใจ ความรู้สึกอึดใจ หรือ “บุญ” ไม่ได้ก็นับว่าเขาคนนั้นไม่ใช่ผู้มีสุขภาพดี

2. สุขภาพสร้างได้

คนไทยมากต่อมากที่มักฝากชีวิตไว้ และหวังพึ่งพาผู้ที่ตนเรียกว่า “หมอ” อย่างสุดชีวิตจิตใจ ผู้ที่เป็นเช่นนี้จึงใช้ชีวิตและสุขภาพอย่างคนที่รอให้ความช่วยเหลือ ความปลอดภัย โกรธมากถึงและคิดว่านั้นเป็นสิ่งที่ต้องเกิดขึ้นอย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยง เมื่อเกิดขึ้นแล้วก็จักเดินไปสู่การรักษาเยียวยาตามลำดับขั้นตอนที่รู้เห็นเป็นมา แต่งานตลาดนัดสุขภาพได้ส่งสัญญาณที่แรงและคมชัดที่สุดว่า สุขภาพนั้นสร้างได้ด้วยคำสั้น ๆ ที่เข้าใจง่ายว่า “สร้างนำซ่อม” พร้อมทั้งนำเสนอวิถีแห่งการสร้างสุขภาพที่เป็นรูปธรรม และสามารถรวมกิจกรรม ทดลอง เรียนรู้ อย่างสนุกสนานเพลิดเพลิน ซึ่งนับว่าเป็นโจทย์ที่ไม่ง่ายนักสำหรับผู้เริ่มต้น หากวันข้างหน้า คำว่า “สร้างนำซ่อม” จะกลายเป็น “ทอร์ค ออฟ เดอะ ทาวน์” ก็เชื่อได้ว่าส่วนหนึ่งเป็นผลกระทบบจากการจัดงานตลาดนัดสุขภาพครั้งนี้ซึ่งกว่าจะเป็นเช่นนั้นได้จำเป็นต้องมีการตอกย้ำซ้ำ ๆ ต่อเนื่อง โดยผ่านการทำงานขององค์กรภาคีทั้งหลายที่จะไปขยายความคิดจนเกิดเป็นกระแสใหม่ในสังคม ซึ่งสปรศ.ในฐานะผู้ริเริ่มอาจไม่จำเป็นต้องลงแรงเท่าครั้งนี้ขอแต่เพียงอย่าได้จุดพลุลูกใหญ่ลูกเดียวแล้วเงิบหายไปตามที่หลาย ๆ ภาคีได้ช่วยสะท้อนความคิดเห็นไว้ และยังไปกว่านั้น จำต้องระมัดระวังการแทรกแซงของระบบธุรกิจที่อาจฉกฉวยเกาะกระแสสังคมโน้มนำให้เกิดการบริโภคเพื่อสุขภาพมากยิ่งขึ้นไปอีก

3. สุขภาพเป็นเรื่องของทุกคน

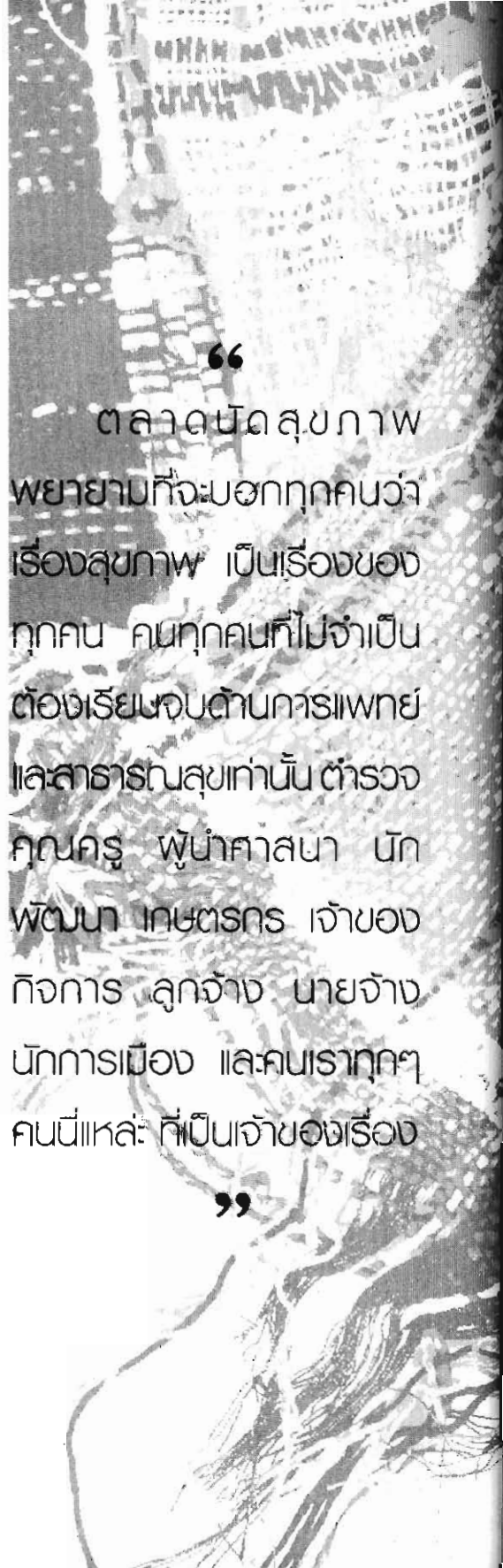
หากที่ผ่านๆ มา ระบบสุขภาพเป็นเรือลำหนึ่ง ผู้ที่แบกภาระในการพายเรืออย่างหนักหน่วงมาโดยตลอดก็คงเป็น หมอ พยาบาล และ บุคลากรสาธารณสุขทั้งหลาย ในฐานะผู้ผ่านการร่ำเรียนด้านนี้โดยตรงก็ดี ในฐานะผู้รู้ก็ดี ในฐานะผู้เชี่ยวชาญจนอาจเรียกว่าเป็น “ช่างซ่อมสุขภาพ” ก็ดี บุคลากรในวิชาชีพเหล่านี้ต้องทำหน้าที่ดูแลสุขภาพคนไทยทั้งชาติ นับตั้งแต่เกิดจนตาย จนเกิดภาวะผูกขาดอย่างไม่ตั้งใจ เกิดเป็นภาวะผูกพันอันหนักอึ้งที่จะไม่รู้จะแบ่งเบาให้ใครได้ จนเกิดเป็น ทุพพิกาเว ทั้งต่อตนเองและบางครั้งก็ต่อผู้รับบริการที่มีติมานด์ (Demand) เกิน ซัพพลาย (Supply) และทำให้ค่าใช้จ่ายเรื่องสุขภาพสูงจนอาจทำให้เกิดความล้มละลายทางเศรษฐกิจได้ในวันใดวันหนึ่ง

ตลาดนัดสุขภาพ พยายามที่จะบอกทุกคนว่า เรื่องสุขภาพ เป็นเรื่องของทุกคน คนทุกคนที่ไม่จำเป็นต้องเรียนจบด้านการแพทย์และสาธารณสุขเท่านั้น ตำรวจ คุณครู ผู้นำศาสนา นักพัฒนา เกษตรกร เจ้าของกิจการ ลูกจ้าง นายจ้าง นักการเมือง และคนเราทุกๆ คน นี่แหละ ที่เป็นเจ้าของเรื่อง เป็นหุ้นส่วนสำคัญที่จะกำหนดสุขภาพของตัวเองและของคนอื่นในสังคม ความร่วมมือที่หลากหลายขององค์กรร่วมจัดงาน ที่หลุดพ้นออกนอกวงกระทรวงสาธารณสุขไปอย่างมาก เป็นความตั้งใจของเจ้าภาพที่จะแสดงให้เห็นศักยภาพของทุกภาคส่วนในการสร้างระบบสุขภาพที่ดี การเปิดให้คนนอกเข้าร่วมคลุกวงในไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็นต่อร่างกรอบความคิด หรือการเป็นผู้นำ เป็นตัวแสดงในวาระต่างๆ เป็นความตั้งใจที่จะโยนลูกไปให้คนอื่นบ้าง แทนที่คนในวิชาชีพจะครองลูกไว้คนเดียว เหนือคนอื่นเดียว แต่ทุกซ์หนักกันทั้งชาติอย่างที่เคยเป็นมา

๖๖

ตลาดนัดสุขภาพ พยายามที่จะบอกทุกคนว่า เรื่องสุขภาพ เป็นเรื่องของทุกคน คนทุกคนก็ไม่จำเป็นต้องเรียนจบด้านการแพทย์ และสาธารณสุขเท่านั้น ตำรวจ คุณครู ผู้นำศาสนา นักพัฒนา เกษตรกร เจ้าของกิจการ ลูกจ้าง นายจ้าง นักการเมือง และคนเราทุกๆ คนนี่แหละ ที่เป็นเจ้าของเรื่อง

๖๗

การส่งสัญญาณ 3 ประการออกสู่สังคมอย่างมีพลังในครั้งนี้ เป็นการทำงานร่วมกันของหน่วยงานองค์กร เครือข่ายที่ต่างได้เรียนรู้และพิสูจน์การทำงานแนวใหม่ที่ภาคราชการควรต้องเหลียวมองดูบ้างเช่นกัน เพื่อทบทวนว่าการทำงานแบบแนวตั้งที่แทบจะไม่เปิดรับการมีส่วนร่วมจากคนนอกบ้างเลยนั้น แม้จะมี “ผลงาน” ที่หยิบจับได้บ้าง แต่ก็ไม่สามารถจะสร้าง “ผลกระทบ” ที่ยั่งยืนต่อสังคมและประเทศชาติได้

“

สุดท้าย สิ่งที่ได้จากงานตลาดนัดสุขภาพ ก็เป็นสิ่งที่มีความหมายต่อการก้าวไปข้างหน้าของการปฏิรูประบบสุขภาพ ก็คือ เครือข่ายภาคีร่วมปฏิรูประบบสุขภาพ ที่นับจำนวนไม่ถ้วนในวันนี้ และจะยิ่งแผ่ขยายกว้างขวางออกไปในวันหน้า

”

และสุดท้าย สิ่งที่ได้จากงานตลาดนัดสุขภาพ ก็เป็นสิ่งที่มีคุณค่ามหาศาลต่อการก้าวไปข้างหน้าของการปฏิรูประบบสุขภาพก็คือ เครือข่ายภาคีร่วมปฏิรูประบบสุขภาพ ที่นับจำนวนไม่ถ้วนในวันนี้ และจะยิ่งแผ่ขยายกว้างขวางออกไปในวันหน้า

มิตรภาพที่ก่อเกิดกับภาระใจในการกิจที่เห็นว่ามี ความสำคัญ จะเป็นแรงผลักดันให้เกิดการทำงานขับเคลื่อนไปอย่างต่อเนื่องคนละไม้คนละมือ ตามบทบาทและพื้นที่ของแต่ละคนแต่ละองค์กร ซึ่งเมื่อได้มาประกอบกันเข้า พลังของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และแม้แต่ระดับปัจเจก ก็จะเกิดความงดงามที่หลากหลาย และส่งผลโดยรวมต่อสุขภาพคนไทยและสังคมไทย

การจัดงาน “ตลาดนัดปฏิรูป (ระบบ) สุขภาพ” จึงเปรียบได้กับการนำเอาเส้นด้ายหลากสีมาถักทอทั้งแนวราบและแนวตั้ง เกิดเป็นผืนผ้าที่สวยงาม แข็งแรง และมีคุณค่า ซึ่ง ณ วันนี้ ยังคงต้องการการถักทอต่อไปและต่อไป อย่างไม่สิ้นสุด

ขอขอบคุณภาคีปฏิรูประบบสุขภาพ และองค์กรสนับสนุนองค์กร ร่วมจัดงานทุกคณทุกองคกร

รายชื่อองค์กรสนับสนุนการจัดงาน “ตลาดนัดปฏิรูป (ระบบ) สุขภาพ”

1. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
2. สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ
3. กระทรวงสาธารณสุข
4. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
5. บริษัท อิมแพ็ค เอ็กซิบิชั่น แมเนจเม้นท์ จำกัด
6. บริษัท บริสโตล-ไมเยอร์ สควิบ์ (ประเทศไทย) จำกัด
7. บริษัท แพลน ครีเอชันส์ จำกัด
8. บริษัท เครื่องนอนไทย จำกัด
9. บริษัท กำแพงสน คอมเมอร์เชียล จำกัด
10. บริษัท พอร์คคิง อินเตอร์เนชันแนล จำกัด
11. องค์การเภสัชกรรม
12. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

รายชื่อองค์กรร่วมจัด

สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ ขอขอบคุณในความร่วมมือขององค์กร หน่วยงาน
ภาคีต่าง ๆ ที่ร่วมเป็นเจ้าภาพในการประชุมครั้งนี้

1. คณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ
2. โครงการปฏิรูประบบบริการสาธารณสุข
3. กระทรวงสาธารณสุข
4. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
5. สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ
6. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
7. สำนักงานนโยบายและแผนสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข
8. สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข
9. สำนักสภานิติศาสตร์และประชาสัมพันธ์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
10. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาสาธารณสุขมูลฐาน
11. สำนักงานพัฒนาการกระจายอำนาจด้านสุขภาพ
12. กรมการแพทย์

13. กรมสุขภาพจิต
14. กรมอนามัย
15. กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
16. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
17. กระทรวงศึกษาธิการ
18. กรมสามัญศึกษา
19. กรมพลศึกษา
20. กรมวิชาการ
21. กรมการศาสนา
22. กรมการศึกษานอกโรงเรียน
23. กรมอาชีวศึกษา
24. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
25. สำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน
26. สถาบันการแพทย์ด้านอุบัติเหตุและสาธารณสุข กรมการแพทย์
27. กองช่างบำรุง กระทรวงสาธารณสุข
28. กองอาชีวอนามัย กรมอนามัย
29. กองทุนเงินทดแทน สำนักงานประกันสังคม
30. กองประสานการแพทย์ สำนักงานประกันสังคม
31. ศูนย์สารสนเทศ สำนักงานประกันสังคม
32. กองพัฒนาระบบการจราจร สำนักงานคณะกรรมการจัดระบบจราจรทางบก
33. ฝ่ายควบคุมความปลอดภัย การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
34. ศูนย์เทคโนโลยีความปลอดภัย กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม
35. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติ
36. การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย
37. สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์
38. เสถียรธรรมสถาน
39. กลุ่มข่ายกัปปตา จังหวัดเพชรบุรี
40. Homenet
41. เครือข่ายชุมชนอโศก
42. เครือข่ายผู้บริโภครวม จังหวัดขอนแก่น
43. เครือข่ายผู้บริโภครวม จังหวัดน่าน

44. เครือข่ายผู้บริโภค จังหวัดบุรีรัมย์
45. เครือข่ายผู้บริโภค จังหวัดมหาสารคาม
46. เครือข่ายผู้บริโภค จังหวัดสุรินทร์
47. เครือข่ายผู้บริโภค จังหวัดอุบลราชธานี
48. เครือข่ายผู้พิการ
49. เครือข่ายแรงงานนอกระบบ
50. เครือข่ายสุขภาพเพื่อประชาชน
51. เครือข่ายสุขภาพวิถีไทย
52. โครงการจัดการศึกษาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
53. โครงการบริโภคเพื่อชีวิต จังหวัดสงขลา
54. โครงการบริโภคสร้างสรรค์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
55. ชมรมเกษตรอินทรีย์แห่งประเทศไทย
56. ชมรมคุ้มครองผู้บริโภค จังหวัดเชียงราย
57. ชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพ
58. ชมรมชีวเกษตร
59. ชมรมผู้สนใจสมุนไพร อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร
60. ชมรมเภสัชชนบท
61. ชมรมมันสำปะหลัง
62. ชมรมเสาไม้ซับ
63. ชมรมเยาวชนรักความปลอดภัย โรงเรียนกิจการพลเรือน กรมกิจการพลเรือนทหารบก
64. ชมรมรวมพลังเพื่อผู้บริโภค จังหวัดฉะเชิงเทรา
65. ชมรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
66. ชมรมส่งเสริมความปลอดภัยแห่งประเทศไทย
67. ชมรมอยุธยา
68. บริษัท กลางคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ จำกัด
69. บริษัท คติมา จำกัด
70. บริษัท เครื่องดับเพลิงอิมพีเรียล จำกัด
71. บริษัท เจนเนอร์ลี้ มอเตอร์ (ประเทศไทย) จำกัด
72. บริษัท แพลน พับลิชซิง จำกัด
73. บริษัท เอ.พี. ฮอนด้า จำกัด
74. ประชาคมทับเที่ยง จังหวัดตรัง

75. ภาควิชาพฤกษศาสตร์ เกษศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
76. ภาควิชาอาชีวอนามัย คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
77. สถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล
78. ภาควิชาความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการพัฒนา
79. มูลนิธิกองทุนไทย
80. มูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน
81. มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง
82. มูลนิธิพัฒนาการแพทย์แผนไทย
83. มูลนิธิพัฒนาผู้พิการไทย
84. มูลนิธิพัฒนาศักยภาพชุมชน
85. มูลนิธิพิพิธประชาชน
86. มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ
87. มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค
88. มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่
89. มูลนิธิร่วมกตัญญู
90. มูลนิธิศูนย์สื่อเพื่อการพัฒนา
91. มูลนิธิสาธารณสุขกับการพัฒนา
92. มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ
93. มูลนิธิสุขภาพไทย
94. มูลนิธิหมอชาวบ้าน
95. เว็บไซต์ไทยคลินิก
96. ศูนย์ความปลอดภัยในการทำงาน นวนคร
97. ศูนย์แปรรูปวัตถุดิบ บ้านท่าเสาต จังหวัดยโสธร
98. ศูนย์วิจัยและพัฒนาการแพทย์พื้นบ้าน สถาบันราชภัฏเชียงราย
99. ศูนย์สุขภาพองค์รวม จังหวัดสงขลา
100. รายการการแพทย์ก้าวหน้า (ช่อง 7)
101. รายการก้าวทันโรค (ช่อง 3)
102. รายการคลินิกช่อง5 (ช่อง 5)
103. รายการคลินิกชาวบ้าน (ช่อง 11)
104. รายการซูรักซูรส (ช่อง 3)
105. รายการเช้าวันนี้ (ช่อง 5)

106. รายการบ้านเลขที่ 5 (ช่อง 5)
107. รายการพลิกฟื้นสุขภาพคนเมือง (ช่อง 9)
108. รายการเพื่อนทุกซีก (ช่อง 9)
109. สถานีวิทยุ FM 96.5
110. สถานีวิทยุ FM 97.5
111. สถานีวิทยุ อ.ส.ม.ท.
112. สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กองการกระจายเสียงในประเทศ
113. สมาคมพิภกรทุกประเภทแห่งประเทศไทย
114. สภามวยชาติบ้านอีสาน
115. สมาคมแพทย์แผนไทยแห่งประเทศไทย
116. สมาคมโภชนาการแห่งประเทศไทย
117. สมาคมอายุรเวทแผนไทยแห่งประเทศไทย
118. สมาพันธ์แพทย์แผนไทย
119. สมาพันธ์แพทย์แผนไทยภาคใต้
120. สมาพันธ์อโรคยา
121. สวนดวงตะวัน ศูนย์เกษตรกรรมธรรมชาติหนองจอก
122. สวนสัตว์ดุสิต องค์การสวนสัตว์
123. สหพันธ์มังสวิรัตแห่งประเทศไทย
124. สหพันธ์องค์กรผู้บริโภค

ผ้าผืนนี้เริ่มต้นด้วยเส้นด้ายที่อ่อนบาง ถูกดักทอสอดประสานเกิดเป็นผืนผ้าที่แข็งแรงเป็นปึกแผ่น...
จากคืบ...เป็นศอก...เป็นเมตร เปรียบเหมือนการสร้างเครือข่ายปฏิรูประบบสุขภาพซึ่งจะไม่หยุดลง
เพียงแค่งานนี้ แต่ยังคงดักทอสานพลังปฏิรูประบบสุขภาพกันต่อไปอย่างไม่รู้จบ
เพื่อเป้าหมายที่สุขภาวะอันสมบูรณ์ของคนไทยทุกคน

ห้องสมุด ๓๐๐ ปี เสด็จพ่อมแก้ว

00002874

สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ National Health Systems Reform Office

ชั้น 2 อาคารด้านทิศเหนือของสวนสุขภาพ (ถ.สาธารณสุข 6) ภายในบริเวณกระทรวงสาธารณสุข ถ.ติวานนท์ อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000
Ministry of Public Health, Tiwanon Rd. Nonthaburi 11000, Thailand

Tel: (66-2) 590-2304 Fax: (66-2) 590-2311 E-mail Address: hsro@hsro.or.th Homepage: [http // www.hsro.or.th](http://www.hsro.or.th)